

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ : ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Επιβλέπουσα: ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ-ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Καλαμάτα ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ-ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ : ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

Επιβλέπουσα: ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΠΙΤΣΑΝΗ-ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

Εγκρίθηκε από την τριμελή επιτροπή αξιολόγησης την / / 2023

Ευγενία Μπιτσάνη, Καθηγήτρια , επιβλέπουσα

Αθανασία Τριανταφυλλοπούλου, Καθηγήτρια, μέλος

Θεόδωρος Κοτσιλιέρης, Καθηγητής , μέλος

Καλαμάτα ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**
UNIVERSITY *of the* PELOPONNESE

School of Management (Kalamata)

Department of Business and Organization Administration

POSTGRADUATE PROGRAM

MSc-MPA: PUBLIC ADMINISTRATION and LOCAL GOVERNMENT

TITLE OF THESIS

**« SUSTAINABLE URBAN DEVELOPMENT POLICIES
INTEGRATED SPATIAL INTERVENTIONS-REDEVELOPMENTS-
THE CASE OF NAFPAKTOS »**

POSTGRADUATED STUDENT: VOULGARIDIS ARISTOTELIS

KALAMATA JUNE 2023

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ολοκληρώνοντας την μεταπτυχιακή διπλωματική μου εργασία αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά αυτούς που θεωρώ ότι συνέβαλλαν πραγματικά στην προσπάθεια για την εκπόνησή της αλλά και να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου σε αυτούς που με στήριξαν και με ενέπνευσαν κατά την διάρκεια της φοίτησής μου.

Αρχικά να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα μου , κ. Μπιτσάνη Ευγενία , καθηγήτρια του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου για την πολύτιμη επιστημονική της καθοδήγηση και τις εύστοχες παρατηρήσεις και οδηγίες της .

Επίσης να ευχαριστήσω το σύνολο των καθηγητών του προγράμματος για την εκπαιδευτική τους παρουσία καθώς και τους συμφοιτητές μου που ήταν πάντοτε παρόντες για παροχή συμβουλών και προσφορά γνώσεων .

Αφιερώνεται στα παιδιά μου Χρήστο , Γιάννη και Αλέξανδρο και στην γυναίκα μου Αναστασία που πίστεψε σε μένα και με στήριξε όταν ο στόχος φαινόταν μακρινός

‘ Η προσαρμογή του ιδεατού στο εφικτό
αποτελεί σχεδόν πάντα την καλύτερη λύση ’’

Άγνωστος....

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	1
ABSTRACT.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
ΜΕΡΟΣ 1^ο : ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ -ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	
1.1 Πόλεις -μια διαδρομή στον χώρο και στον χρόνο	6
1.2 Η έννοια της βιώσιμης Ανάπτυξης και η εξέλιξή της	7
1.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη και Πολιτισμός	7
1.4 Πόλεις και πολιτισμός -μια διαχρονική σχέση	9
1.5 Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη – Ο μεγάλος στόχος.....	10
1.6 Αστικές Πολιτικές Ανάπτυξης	11
1.7 Προοπτικές βιώσιμης Ανάπτυξης των πόλεων	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΒΙΩΣΙΜΕΣ ΠΟΛΕΙΣ.	
2.1 Δράσεις και πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη και τους ανθρώπινους οικισμούς	13
2.2 Ευρωπαϊκές Πρωτοβουλίες και Διασκέψεις.....	17
2.2.1 Η Περίοδος 1987-2010	17
2.2.2 Η πολιτική της εδαφικής Συνοχής	20
2.2.3 Η Περίοδος 2010-2020.....	21
2.3 Η πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. για τις πόλεις (2014-2020), (2021-2027)	
2.3.1 Η Πολιτική Συνοχής για την περίοδο 2014-2020	22
2.3.2 Η Πολιτική Συνοχής για την περίοδο 2021-2027.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ.	
3.1 Η έννοια του Δημόσιου χώρου	24
3.1.1 Ο δημόσιος χώρος ως πυλώνας Ανάπτυξης.....	25
3.2 Χωρικός-Αστικός Σχεδιασμός	
3.2.1 Χωρικός Σχεδιασμός.....	25
3.2.2 Αστικός Σχεδιασμός -Χωροταξικός Σχεδιασμός.....	26
3.3 Προσέγγιση της έννοιας της Αστικής Ανάπλασης	27
3.3.1 Επιλογή τρόπου ανάπλασης και είδη ανάπλασης.....	29
3.4 Ιστορική Εξέλιξη των Αστικών Αναπλάσεων.....	30

3.5 Το θεσμικό πλαίσιο για τον χωρικό σχεδιασμό και την πολιτική αστικών αναπλάσεων στην Ελλάδα	32
3.6 Αστικός Σχεδιασμός και Αναπλάσεις σε μικρές πόλεις με ειδικά στοιχεία και χαρακτήρα ...	36
ΜΕΡΟΣ 2^ο : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ.	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Η ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ -ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	37
4.1 Ιστορική Αναδρομή.....	38
4.2 Πληθυσμιακά στοιχεία και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	41
4.3. Αρχαιολογικοί τόποι – Βυζαντινά Μνημεία – Σημεία Ενδιαφέροντος -Τοπία.....	42
4.4. Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός – Αρχιτεκτονική Εξέλιξη της πόλης	48
4.5 Πολεοδομική Εξέλιξη της Πόλης -Ρυμοτομικά Διαγράμματα.....	49
4.6 Χωροταξικός Σχεδιασμός για την πόλη της Ναυπάκτου.....	50
4.7. Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων στην Ναύπακτο.....	53
4.7.1 Ολοκληρωμένα Προγράμματα και Σχέδια Αναπτυξιακού Χαρακτήρα.....	54
4.7.2 Έργα χωρικών Παρεμβάσεων και Αναπλάσεων δημοσίων – κοινοχρήστων χώρων στην Ναύπακτο.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ .	
5.1 Σκοπός ερευνητικής διαδικασίας - στόχοι της έρευνας.....	84
5.2 Η ποσοτική έρευνα ως επιλογή τη ερευνητικής διαδικασίας	84
5.3 Ερωτηματολόγιο Έρευνας -Περιγραφή και ερμηνεία των αρχών για την κατασκευή του- Προσανατολισμός Ερευνητικών Ερωτημάτων.....	84
5.4 Ανάλυση Στοιχείων έρευνας	85
5.5 Εξαγόμενα Αποτελέσματα έρευνας.....	99
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ .	
6.1 Γενικά Συμπεράσματα.....	100
6.2 Προτάσεις	102
BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	110
Κατάλογος Χαρτών	
Χάρτης 1 : Εξέλιξη Σχεδίου Πόλεως Ναυπάκτου . Χάρτης Α3-3βN-1 , Γ.Π.Σ.....	53
Χάρτης 2 : Παρεμβάσεις Ανάπλασης στα πλαίσια του προγράμματος HABITAT AGENDA..	55
Χάρτης 3 : Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικών Αναπλάσεων Ναυπάκτου	56
Χάρτης 4 : Διάταξη Περιοχής Ανάπλασης εντός του ιστορικού κέντρου.....	61

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1: Σχηματική Περιγραφή Βιώσιμης Ανάπτυξης	9
Γράφημα 2 : Πληθυσμός Ναυπάκτου 1981-2021	41

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1 : η Πόλη της Ναυπάκτου.....	38
Εικόνα 2 : Η Ναυμαχία της Ναυπάκτου.....	40
Εικόνα 3 : Ο χώρος του Ασκληπιείου στην Ναύπακτο.....	43
Εικόνα 4 : Το Κάστρο της Ναυπάκτου.....	44
Εικόνα 5 : Το Βεζύρ τζαμί.....	44
Εικόνα 6 : Το Ρολόι της Ναυπάκτου.....	45
Εικόνα 7 : Το αρχοντικό του Κίτσου Τζαβέλα.....	45
Εικόνα 8 : Ο Πύργος του Μπότσαρη.....	46
Εικόνα 9 : το παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία.....	46
Εικόνα 10: Το Φετιχέ Τζαμί.....	47
Εικόνα 11: Το λιμάνι της Ναυπάκτου.....	48
Εικόνα 12: Διαμόρφωση Παραλιακής Ζώνης Βαρειά -Λαγκαδούλα.....	62
Εικόνα 13: Διαμόρφωση οδού Μεσολογγίου έως την οδό Κοτίνη.....	63
Εικόνα 14: Εργασίες Ανάπλασης Παραλιακής ζώνης -Ψανή Ναύπακτος.....	64
Εικόνα 15: Ανάπλαση Οδών και Πεζοδρομίων Ιλ. Τζαβέλα κ' Νότη Μπότσαρη.....	65
Εικόνα 16: Διαμόρφωση δικτύου δρόμων και πεζοδρόμων από την οδό Κοτίνη έως την οδό Αγελάου & μέχρι τα ερείπια των Λουτρών.....	66
Εικόνα 17: Διαμόρφωση Πλατείας Φαρμάκη.....	67
Εικόνα 18: Εργασίες Ανάπλασης Παραλιακής Ζώνης Γριμπόβου Ναυπάκτου.....	68
Εικόνα 19: Το δίκτυο των ποδηλατοδρόμων στην Ναύπακτο.....	70
Εικόνα 20: Ανάπλαση-Διαμόρφωση Ανατολικού Τμήματος Πόλης.....	71
Εικόνα 21: Διαμόρφωση οδού ως ήπιας κυκλοφορίας.....	72
Εικόνα 22: Πολιτιστικό μονοπάτι(Δυτική Είσοδος).....	73
Εικόνα 23: Κτίριο Ναυπακτία.....	74
Εικόνα 24: Κτίριο Τσώνη μετά την συντήρηση.....	75
Εικόνα 25: Συντήρηση Κτιρίου Ξενία Ναυπάκτου.....	76
Εικόνα 26: Διαμόρφωση Περιβάλλοντα χώρου Ξενία.....	76
Εικόνα 27: Κτιριακή Αναβάθμιση Ξενία Ναυπάκτου.....	77
Εικόνα 28: Αστική Ανάπλαση εντός του Ιστορικού Κέντρου.....	79
Εικόνα 29: Έργα ανάπλασης στα πλαίσια των Ανοικτών Κέντρων Εμπορίου.....	80

Εικόνα 30:	Ανάπλαση Πλατείας Αγίας Παρασκευής.....	81
Εικόνα 31:	Πλατεία Τζαβελλαίων.....	82
Εικόνα 32:	Ανάπλαση Πλατείας Κεφαλόβρυσου.....	83

Συντομογραφίες -Ακρωνύμια

Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ο.Η.Ε.	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Ν.Α.Α.	Νέα Αστική Ατζέντα
Σ.Α.Κ.Χ.	Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Σ.Λ.Ε.Ε.	Συνθήκη Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Τ.Α.Π.Τ.Κ	Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων
Ο.Χ.Ε.	Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις
Ε.Σ.Π.Α.	Εταιρικό Σχέδιο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
Σ.Π.	Στόχος Πολιτικής
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Ν.Δ.	Νομοθετικό Διάταγμα
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Γ.Π.Σ.	Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο
Σ.Χ.Ο.Ο.Α.Π	Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων
Σ.Ο.Α.Π.	Σχέδια Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων
Ε.Χ.Σ.	Ειδικά Χωρικά Σχέδια
Τ.Π.Σ.	Τοπικά Χωρικά Σχέδια
Ε.Π.Σ.	Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία
Π.Χ.Π.	Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο
Ε.Χ.Π.	Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο
Π.Ε.Π.	Περιοχές Ειδικής Προστασίας
Ο.Τ.Π.Β.Α.	Ολοκληρωμένο Τοπικό Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης
Ε.Π.	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ο.Σ.Α.Α.	Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικών Αναπλάσεων
Ε.π.Ο.Π.	Ειδικές Ολοκληρωμένες Παρεμβάσεις
Ε.Τ.Π.Α	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
Ε.Π.Α.	Εθνική Πολεοδομική Ανασυγκρότηση

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η δημιουργία χωρικών συνόλων ,όπου η ανθρώπινη δραστηριότητα μπορεί να αναπτυχθεί οργανωμένα και με ασφάλεια μετατρέποντας τον χώρο διαμέσου της ανθρώπινης παρουσίας και θέλησης για πρόοδο σε οικονομικό και πολιτισμικό επίπεδο σε τόπο (πόλη) , αποτελεί διαχρονικά μια ανάγκη του ανθρώπινου είδους.

Ο κύριος στόχος της εργασίας , στο πρώτο τμήμα της είναι η εννοιολογική διερεύνηση των όρων της πόλης και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης διαμέσου των πολιτικών κατευθύνσεων και πρακτικών που κυριαρχούν τα τελευταία χρόνια και εφαρμόζονται διεθνώς αλλά και σε εθνικό επίπεδο για τη επίτευξη αστικής ανάπτυξης με βιώσιμα χαρακτηριστικά και στην συνέχεια η ανάλυση των τρόπων που αυτές οι θεωρήσεις και πολιτικές μεταφράζονται σε δράσεις και σχεδιαστικές πρακτικές ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων και αναπλάσεων σε εφαρμογή κυρίτερα των πολιτικών συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Το δεύτερο εμπειρικό τμήμα της εργασίας επικεντρώνεται στην παρουσίαση και την ανάλυση της εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών πολιτικών και παρεμβάσεων μέσα από το εργαλείο των αστικών αναπλάσεων σε μία μικρή πόλη της Δυτικής Ελλάδας , την Ναύπακτο , με ιδιαίτερα όμως χαρακτηριστικά , χαρακτηρισμένης ως παραδοσιακός τόπος ,με μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά προς διαχείριση, εντός ενός πιεσμένου και υποβαθμισμένου αστικού περιβάλλοντος . Μέσα από την έρευνα σε ένα χρονικό εύρος 20 χρόνων, γίνεται προσπάθεια για διάγνωση των κατευθύνσεων και των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή των αστικών πολιτικών στην πόλη και του βαθμού στον οποίο αυτές έχουν υπηρετήσει τις αρχές της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και εάν τελικά ο χωρικός σχεδιασμός και τα εκτελεσμένα έργα αναπλάσεων έχουν βελτιώσει τις συνθήκες διαβίωσης και επέφεραν πολιτιστική και κοινωνική πρόοδο .

Με την βοήθεια της ποσοτικής έρευνας , διαμέσου ερωτηματολογίου και κατόπιν επεξεργασίας και ανάλυσης των αποτελεσμάτων εξάγονται συμπεράσματα και διαπιστώνονται προβλήματα κατά την εφαρμογή των πολιτικών αστικής παρέμβασης , ώστε να προταθούν λύσεις και πιθανές ενέργειες για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά : Πόλη, Πολιτισμός , Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη ,Ολοκληρωμένος Χωρικός Σχεδιασμός ,Χωρικές Παρεμβάσεις , Αστικές Αναπλάσεις , Ναύπακτος .

ABSTRACT

The creation of spatial clusters where human activity can develop in an organized and secure way by transforming space through the human presence and the will to progress economically and culturally to a place (city), is over time a human species need.

The main objective of this paper in its first part is to conceptually explore the city's conditions and sustainable urban development through the political guidelines and practices that have prevailed over recent years and are applied internationally and nationally to achieve sustainable urban development and then to analyze how these concepts and policies translate into actions and planning practices of integrated spatial interventions and replications, in particular in the implementation of the European Union's cohesion policies .

The second empirical part of the work focuses on the presentation and analysis of the implementation of integrated spatial policies and interventions through the tool of urban redevelopments in a small town of Western Greece, Nafpaktos, but with special characteristics, characterized as a traditional place, with a great cultural heritage to be managed, within a depressed and degraded urban environment. Through research over a 20year time span, an attempt is made to diagnose the directions and results of the implementation of urban policies in the city and the extent to which they have served the principles of sustainable urban development and whether eventually spatial planning and executed reconstruction projects have improved living conditions and brought about cultural and social progress.

With the help of quantitative research, questionnaire and analysis of the results give rise to conclusions and raise problems in implementing urban intervention policies to suggest solutions and possible actions to achieve the objectives of sustainable urban development.

Key words: City, Culture, Sustainable Urban Development, Integrated Spatial Planning, Spatial Interventions, Urban Redevelopments, Nafpaktos.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη των οργανωμένων ανθρώπινων κοινωνιών είναι στενά συνυφασμένη και άμεσα εξαρτώμενη από την δημιουργία πόλεων με οργανωμένα στοιχεία και χαρακτηριστικά τόσο σε κοινωνικό όσο και σε χωρικό επίπεδο. Είναι οι χώροι-τόποι που σε όλη την Ιστορία του ανθρώπου αποτέλεσαν τα σημεία ανάπτυξης των πολιτισμών σηματοδοτώντας πρόοδο, εξέλιξη και πρωτοπορία δημιουργώντας ταυτόχρονα λόγω ακριβώς της επικεντρωμένης ανάπτυξης, κύρια στην οικονομική διάσταση, προβλήματα -καθώς το φαινόμενο της αστικοποίησης παίρνει μεγάλες διαστάσεις με επιπλέον αυξανόμενες τάσεις - τόσο σε περιβαλλοντικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο κοινωνική συνοχής.

Αυτή ακριβώς η υπερσυγκέντρωση πλέον του ανθρώπινου πληθυσμού και κατά συνέπεια των οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, σε παγκόσμιο επίπεδο, σε αστικές περιοχές ανέδειξαν τις πόλεις ως ένα κύριο παράγοντα για την επίτευξη των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης όπως αυτοί έχουν τεθεί και αποτελούν πλέον προτεραιότητα στις πολιτικές τόσο σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, μέσω της Πολιτικής Συνοχής της Ε.Ε. όσο και σε Εθνικό.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση αυτών ακριβώς των πολιτικών, κατευθύνσεων και δράσεων για την υιοθέτηση βιώσιμων στρατηγικών για τις πόλεις σε Παγκόσμιο αλλά κυριότερα στο Ευρωπαϊκό και Εθνικό πλαίσιο μέσα από τις πρακτικές ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού και όπως τελικά αυτές μετουσιώνονται σε έργα αστικών αναπλάσεων και παρεμβάσεων, καθώς και ποιες είναι οι επιδράσεις από την εφαρμογή τους, στους αστικούς χώρους.

Ως χωρικό πλαίσιο επί του οποίου θα πραγματοποιηθεί η μελέτη για την διερεύνηση του προαναφερόμενου σκοπού αλλά και των ερωτημάτων της εργασίας αυτής επιλέχθηκε η πόλη της Ναυπάκτου, μιας μικρής πόλης της Δυτικής Ελλάδος με μεγάλη όμως πολιτιστική κληρονομιά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, αντιπροσωπευτική ίσως και αρκετών παρόμοιων ελληνικών πόλεων αλλά και πόλεων της Νότιας και Νοτιοδυτικής Ευρώπης.

Ειδικότερα μέσα από την έρευνα γίνεται προσπάθεια να διαπιστωθεί η σύνδεση της πιθανής αύξησης του δείκτη βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας μιας μικρής Επαρχιακής πόλης της Ελλάδος όπως είναι η Ναύπακτος με την καλή εφαρμογή τέτοιων πρακτικών αστικών αναπλάσεων, και εάν τελικά αυτή η σύνδεση μετουσιώνεται σε αναβάθμιση του οικονομικού και πολιτιστικού επιπέδου της πόλης αλλά και της κοινωνικής συνοχής και συμμετοχής.

Κύριος στόχος της μελέτης και βασικό ερώτημα της εργασίας είναι να διαπιστωθεί εάν η εφαρμογή πολιτικών ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού και αστικών αναπλάσεων του δημόσιου χώρου της πόλης της Ναυπάκτου για μία χρονική περίοδο πέραν των 20 ετών, προωθεί και επιτυγχάνει τελικά, και σε ποιο βαθμό τους σκοπούς της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Επιμέρους πιο εξειδικευμένα ερωτήματα είναι να διερευνηθεί εάν οι τοπικές πολιτικές και δράσεις εφάρμοσαν και σε ποιο ποσοστό τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις και οδηγίες για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη, τον χωρικό σχεδιασμό και την πολιτική συνοχής της Ε.Ε. μέσα από την απορρόφηση των οικονομικών πόρων που προβλέπονται από τα ευρωπαϊκά προγράμματα αστικής ανάπτυξης. Επίσης ποια είναι τα προβλήματα που εμφανίζονται κατά την σχεδίαση και την εφαρμογή αυτών των πολιτικών αστικής παρέμβασης τόσο στο πρακτικό τμήμα όσο και στο θέμα που αφορά την κοινωνική συμμετοχή και διαβούλευση αυτών. Και τέλος ποια είναι τελικά η άποψη των πολιτών για την εικόνα και την βελτίωση ή όχι της ποιότητας της ζωής τους σε επιμέρους καθοριστικούς παράγοντες – δείκτες βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, όπως η κινητικότητα, η προσβασιμότητα, η πολιτιστική αναβάθμιση, η συνοχή της κοινωνίας καθώς και ποια τα προβλήματα που παρουσιάζονται και θα πρέπει να επιλυθούν.

Η Μεθοδολογία της παρούσας εργασίας, σε πρώτο στάδιο για την αποσαφήνιση, την εννοιολογική προσέγγιση και την συσχέτιση των όρων του θέματος, στηρίχτηκε στην αξιοποίηση των στοιχείων που προέκυψαν από την βιβλιογραφική έρευνα σε πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές της ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας, σε διαδικτυακές πηγές, σε επιστημονικά άρθρα και δημοσιεύσεις καθώς και την Ευρωπαϊκή και Ελληνική Νομοθεσία. Σε δεύτερο στάδιο για την επεξεργασία και την διερεύνηση των πτυχών των παραπάνω αναφερθέντων ερωτημάτων και την εξαγωγή απαντήσεων και πιθανών λύσεων, η μεθοδολογία βασίστηκε στα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας που προέκυψαν από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων πολλαπλής επιλογής που πραγματοποιήθηκε σε τυχαίο δείγμα 102 συμμετεχόντων σε συνδυασμό με την προσωπική εμπειρία ως κάτοικος ο ίδιος και εργαζόμενος στην Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Ναυπακτίας και την αξιοποίηση των στοιχείων από τις μελέτες και τα έργα που έχει εντάξει και εκτελέσει ο Δήμος Ναυπακτίας και αντλήθηκαν από τα αρχεία του και αφορούν τον χωρικό σχεδιασμό της πόλης μέσω των αστικών αναπλάσεων.

Η εργασία δομείται σε Δύο Μέρη με το κάθε μέρος να περιέχει Τρία Κεφάλαια στα οποία γίνεται η απαραίτητη παρουσίαση και ανάλυση των επιμέρους θεμάτων αυτής.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται η απαραίτητη αποσαφήνιση των όρων και των εννοιών της πόλης, την εξέλιξή της διαχρονικά, της βιώσιμης ανάπτυξης σε γενικό πλαίσιο και της εξέλιξής της μετά και την ενσωμάτωση σε αυτήν της έννοιας του πολιτισμού αλλά και την ανάλυση της έννοιας και των στόχων της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο μέσα από την έρευνα των πηγών παρουσιάζονται οι πολιτικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα από τις διεθνείς διασκέψεις και συναντήσεις καθώς και οι επίσημες πολιτικές και κατευθύνσεις της Ευρώπης για την ανάπτυξη των πόλεων. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην πολιτική συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χρηματοδοτικών εργαλείων και προγραμμάτων που υιοθετήθηκαν κατά τα τελευταία 35 χρόνια.

Το τρίτο κεφάλαιο πραγματεύεται τις έννοιες του χωρικού σχεδιασμού του δημόσιου χώρου των

πόλεων και τις αναπλάσεις, παρεμβάσεις επί αυτού. Γίνεται μια θεωρητική προσέγγιση στην έννοια και στο πώς ορίζεται ο δημόσιος χώρος και κατόπιν προσεγγίζεται θεωρητικά η έννοια και το νομικό πλαίσιο του ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού στην Ελλάδα.

Στη συνέχεια ακολουθεί η σημαντική και ουσιώδης για την εργασία αναφορά στην έννοια της αστικής ανάπλασης, κάνοντας μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη της, στο νομικό πλαίσιο με το οποίο εφαρμόζεται στη χώρα μας, ενώ στη συνέχεια γίνεται ειδική αναφορά στις αστικές αναπλάσεις σε μικρές πόλεις με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, που συνδέεται άμεσα θεματικά με την έρευνα περίπτωσης της εργασίας.

Το τέταρτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους είναι κομβικής σημασίας για την εργασία καθώς σε αυτό παρουσιάζονται ένα μεγάλο πλήθος από στοιχεία και πληροφορίες που σχετίζονται με τη μελέτη περίπτωσης, με ιστορικά και δημογραφικά στοιχεία για την πόλη της Ναυπάκτου, τα κύρια σημεία ιστορικής κληρονομιάς και τουριστικού ενδιαφέροντος, η πολεοδομική και χωροταξική εξέλιξη της πόλης, οι πολιτικές ολοκληρωμένων προγραμμάτων και σχεδίων αναπτυξιακού χαρακτήρα καθώς και τα εκτελεσμένα και σε εξέλιξη έργα ανάπλασης στον παραδοσιακό οικισμό με πληροφορίες για τις εργασίες, τη χρηματοδότηση και φωτογραφικό υλικό. Η συγκέντρωση του υλικού αποτέλεσε μια χρονοβόρα και επίπονη διαδικασία καθώς αφορά χρονική περίοδο πέραν των 20 ετών.

Στο πέμπτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους - εξίσου σημαντικό για την εργασία- γίνεται η παρουσίαση της ποσοτικής έρευνας μέσω του κλειστού ερωτηματολογίου. Αρχικά παρουσιάζονται τα στοιχεία και οι στόχοι της έρευνας, κατόπιν παρουσιάζονται οι ερωτήσεις και τα αποτελέσματα των απαντήσεων και σε μορφή διαγραμμάτων και περιγράφονται οι σημαντικότερες διαπιστώσεις για τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο γίνεται αρχικά η παρουσίαση των συμπερασμάτων από τις αναλύσεις και την επεξεργασία του θεωρητικού τμήματος της εργασίας σε συνδυασμό με την ποσοτική έρευνα αλλά και τις θεωρήσεις από την προσωπική εμπειρία του υπογράφοντα την παρούσα εργασία, επί του θέματος. Στη συνέχεια παρατίθενται σειρά προτάσεων για την καλύτερη εφαρμογή και προώθηση μέσω των αστικών παρεμβάσεων και αναπλάσεων των κατευθύνσεων της αστικής βιώσιμης ανάπτυξης για την πόλη.

ΜΕΡΟΣ 1^ο : ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Εννοιολογική Αποσαφήνιση- Θεωρητική Προσέγγιση.

1.1 Πόλεις -μια διαδρομή στον χώρο και στον χρόνο.

Ανάλυση

Η εξέλιξη του ανθρώπινου γένους καθώς και η πολιτική , κοινωνική , οικονομική του πρόοδος ήταν ανέκαθεν , άρρηκτα συνδεδεμένη με την δημιουργία οργανωμένων χωρικών συνόλων που με την ευρύτητα του όρου περιγράφονται με την έννοια της πόλης.

Η έννοια της πόλης συνιστά μια πολυδιάστατη και πολύπλοκη έννοια , τόσο θεωρητικά όσο και κυριολεκτικά , καθώς περιγράφει τόσο βέβαια τον χώρο του οργανωμένου χωρικά οικισμού και των κοινωνικών ομάδων που κατοικούν σε αυτόν αλλά και το σύνολο των πνευματικών και ηθικών αξιών που χαρακτηρίζει το υπαρξιακό και φιλοσοφικό υπόβαθρο των αστικών κοινωνιών. Διαπιστώνεται ότι η έννοια περιέχει μια αμφισημία καθώς πρόκειται στην πραγματικότητα για ένα " ζώντα οργανισμό " , καθότι μέσα από τις συνεχείς και αναπόφευκτες μεταβολές στις οποίες νομοτελειακά υπόκειται στο πέρασμα του χρόνου , ώστε να συνδυάσει το παρελθόν με τις απαιτήσεις του σήμερα , προσπαθεί να ενσωματώσει όλες τις ανθρώπινες πολιτιστικές εκφάνσεις με σκοπό την ανάπτυξη και την βιωσιμότητα .

Στην διαχρονία οι πόλεις -μεγάλες και μικρές - αποτέλεσαν την βάση της εξέλιξης , της οικονομικής και πνευματικής προόδου και της ανάπτυξης νέων ιδεών και καινοτομιών , δημιουργώντας εντός του αστικού περιβάλλοντος ,κοινωνικές τάξεις και συμπεριφορές.

Ο Hall (2005) σημειώνει ότι η πόλη αποτελεί ως χώρο το επίκεντρο για την πραγμάτωση όλων των εξελικτικών διαδικασιών τόσο σε κοινωνικό , οικονομικό και πολιτικό επίπεδο αλλά και τον χώρο εμφάνισης καινοτομιών .

Σύμφωνα με τον Αραβαντινό (2007) «*σύμφωνα με τη «Χάρτα της Αθήνας» οι πόλεις πρέπει να ικανοποιούν τέσσερις βασικές ανάγκες, την κατοικία, την εργασία, την αναψυχή και την κυκλοφορία*» .

Η πόλη εξακολουθεί και στις μέρες μας , με ενισχυμένο μάλιστα ρόλο , να αποτελεί το ζωτικό όργανο ανάπτυξης στο κοινωνικό , οικονομικό και πολιτισμικό πεδίο ενός τόπου , σε εθνική και τοπική κλίμακα.

Η σημαντική τους εξέλιξη όμως τόσο χωρικά όσο και πληθυσμιακά με αντίστοιχη συγκέντρωση δραστηριοτήτων και κοινωνικών παροχών δεν ήρθε χωρίς προβλήματα , που έχουν να κάνουν με το περιβάλλον και την υποβάθμισή του , την κοινωνική απομόνωση και τις διακρίσεις , την αλλοίωση της φυσικής ισορροπίας και της κοινωνικής συμπεριφοράς .

1.2 Η έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης και η εξέλιξη της .

Ως όρος σύμφωνα με τον Φωτιάδη (2012) είναι προερχόμενος από την επιστήμη και την ορολογία της δασολογίας καθώς αποτελεί βάση των ιδεών που εμφανίστηκαν για την βιώσιμη διαχείριση των δασών κατά τον 17ο και 18ο αιώνα (Blewitt , 2008).

Παρά το γεγονός πως η έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης δεν ήταν ένας νέος όρος, η πιο διαδεδομένη διατύπωση της και αυτή που την έφερε στο διεθνές προσκήνιο ήταν αυτή της Επιτροπής Brundtland στην ιστορική της αναφορά για το περιβάλλον και την ανάπτυξη το 1987 . Σύμφωνα λοιπόν με την Brundtland Report « *βιώσιμη θεωρείται εκείνη η ανάπτυξη που ανταποκρίνεται στις τωρινές ανάγκες , χωρίς όμως να διακινδυνεύει την ικανότητα των γενιών του μέλλοντος να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες* » (United Nations General Assembly (1987) . Η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης επαναδιατυπώθηκε στο 5^ο πρόγραμμα δράσης της Ε.Ε. συμπληρώνοντας τον αρχικό ορισμό της επιτροπής Brundtland ότι δηλαδή δηλώνει « *μια πολιτική σχεδιασμού και στρατηγικής προς μια διαρκή οικονομική ανάπτυξη χωρίς όμως την κατασπατάληση των φυσικών πόρων οι οποίοι είναι απαραίτητοι για τις ανθρώπινες οικονομικές δραστηριότητες και αναπτυξιακές δράσεις διαχειριζόμενα των αναγκών του παρόντος , χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο η ανάγκη των γενεών του μέλλοντος να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες*» (5^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον 1992) .

Συμπερασματικά η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης θέτει ως βασική προϋπόθεση την αρμονική και ισομερή συναλλαγή του ανθρώπινου είδους και της φύσης ως μέρους αυτής, με στόχο την οικονομική και ευημερία , με τον άνθρωπο ως επίκεντρο του εγχειρήματος , δίνοντας όμως βάση πρωτίστως στην κοινωνική αλληλεγγύη και στην ισότητα σε όλες τις εκφάνσεις . Στόχος της βιώσιμης ανάπτυξης είναι η εξασφάλιση ποιότητας διαβίωσης σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας σε όλους και για πάντα. (Μητούλα , 2010) .Αυτά τα πεδία που λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία , δηλαδή η κοινωνία , η οικονομία και το περιβάλλον αποτελούσαν στην αρχική της θεώρηση τους τρεις βασικούς πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης.

1.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη και Πολιτισμός

Κατά τις δεκαετίες του 1950 και 1960 η αλματώδης οικονομική ανάπτυξη που ακολούθησε το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οδήγησε στην επικράτηση ενός μοντέλου οικονομοκεντρικής ανάπτυξης βασιζόμενο στην θεώρηση ότι η ανθρώπινη πρόοδος σε κοινωνικό , οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο μπορεί να στηριχτεί σε βιομηχανικά και τεχνικό-επιστημονικά στοιχεία και πρακτικές .

Όπως όμως αποδείχτηκε στην πράξη , ήδη από την δεκαετία του 1970 , τα προβλήματα που προέκυψαν από την εφαρμογή αυτής της πολιτικής δεν ήταν δυνατό να επιλυθούν με αποτέλεσμα την υπονόμηση της προόδου των κοινωνιών και της βιωσιμότητας της ποιότητας ζωής των

πολιτών. Οι συνθήκες αυτές επέφεραν την αποδόμηση σε θεωρητικό επίπεδο του οικονομοκεντρικού μοντέλου κατά την δεκαετία του 1980 και την σταδιακή επικράτηση και εφαρμογή ενός μοντέλου ανάπτυξης που χαρακτηρίζεται ως πολιτισμό-κεντρικό .(Πασχαλίδης ,2002)

Σύμφωνα λοιπόν με αυτό , η ανθρώπινη ανάπτυξη παύει να νοείται μόνο ως υλική , αλλά ως συνολική πρόοδος του ανθρώπινου γένους θέτοντας ως βάση την ελευθερία σε πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό επίπεδο και τοποθετώντας την έννοια της κουλτούρας γενικότερα ως ένα καθολικό τρόπο ζωής. Ο πολιτισμός εκλαμβάνεται ως οτιδήποτε προσδίδει αξία , σκοπό και βάθος στην ζωή των ανθρώπων και ορίζεται ως το κυριότερο μέσο για την επίτευξη του στόχου της βιώσιμης ανάπτυξης αποτελώντας ταυτόχρονα και τον βασικότερο σκοπό αυτής. Σημαντικό ρόλο στην επικράτηση του πολιτισμό-κεντρικού μοντέλου αποτέλεσαν οι θεσμοί του Ο.Η.Ε. και της UNESCO με τον επανακαθορισμό και την προώθηση των όρων σε παγκόσμια κλίμακα.

Ο παγκόσμιος διάλογος που αναπτύχθηκε τα προηγούμενα χρόνια οδήγησε στη θεώρηση σχετικά με την σύνδεση του πολιτισμού ως τέταρτου πυλώνα της αειφόρου ανάπτυξης με πρόταση της UNESCO το 2005 (Throsby, 2017:134) επισημαίνοντας την καθοριστική συνεισφορά του στην επίτευξη της , λειτουργώντας συνδυαστικά με την βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας , της περιβαλλοντικής συνείδησης και δράσης καθώς και την κοινωνική αρμονία και συνοχή σε ένα ευρύτερο πεδίο.(Astara, 2014 :93-94).

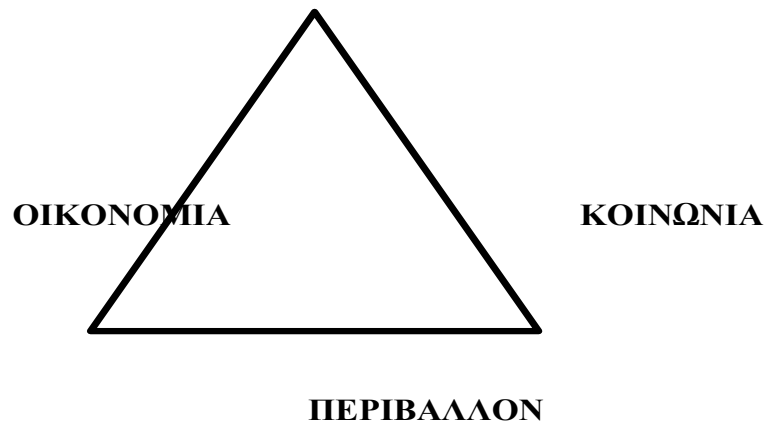
Όπως προκύπτει από τα παραπάνω οι έννοιες της βιώσιμης ανάπτυξης και του πολιτισμού αποτελούν έννοιες αλληλεξαρτώμενες και αλληλοτροφοδοτούμενες καθώς η ανάπτυξη αποτελεί μέσω του σχεδιασμού, μια διαδικασία που εντάσσεται σε κοινωνικούς όρους και κανονισμούς που καθορίζονται από την κάθε φορά υφιστάμενη δομή της κοινωνίας .

Κατά συνέπεια οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης και οι τρόποι υλοποίησης αυτής έχει άμεσο αντίκτυπο στην κοινωνική δομή , καθότι η βελτίωση της κοινωνικής συνοχής και η συμμετοχικότητα αποτελούν πρωταρχικούς στόχους .

Σχηματική Ανάπτυξη : Το παλιό «τρίγωνο» και το νέο «τετράγωνο»

της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η Αρχική Μορφή

Η νέα μορφή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Πηγή: United Cities and Local Governments 2009.

Γράφημα 1: Σχηματική Περιγραφή Βιώσιμης Ανάπτυξης

1.4 Πόλεις και Πολιτισμός -Μια διαχρονική σχέση .

Ο στενός δεσμός μεταξύ της ευρύτερης έννοιας του πολιτισμού και της πόλης δεν αποτελεί νέα διαπίστωση . Άλλωστε η ίδια η λέξη πολιτισμός , προέρχεται από την λέξη "πόλις" και συνδέεται άμεσα εννοιολογικά με αυτήν. Η ανάπτυξη του πολιτισμού συνδεόταν κατά τις διάφορες χρονικές περιόδους με την έννοια των πόλεων (Hall , 1999), παρουσιάζοντας μια σημαντική συνέχεια κατά

την διάρκεια των ιστορικών χρόνων από τις αρχαίες Ελληνικές και Ρωμαϊκές πόλεις ως την Αναγέννηση και τις σύγχρονες πόλεις του Δυτικού κόσμου.

Το χωρικό έδαφος στο οποίο αναπτύχθηκε ο ανθρώπινος πολιτισμός ήταν η οργανωμένη αστική συγκέντρωση των ανθρώπων και η δυνατότητα μέσω του ασφαλούς και εξελιγμένου αυτού τρόπου ζωής να αναπτυχθούν οι επιστήμες, οι τέχνες, η φιλοσοφία και οι λοιπές ανθρώπινες δραστηριότητες έτσι ώστε ως επί το πλείστο οι πόλεις να παρουσιάζουν «ανθρωπογενή» στοιχεία και όσο τόσο «φυσικά» στοιχεία σε σχέση με το περιστατικό τους περιβάλλον.

Αυτά τα μοναδικά πολιτιστικά στοιχεία που διαθέτει κάθε περιοχή ή πόλη αποτελούν κατά κάποιο τρόπο ένα είδος ταυτότητας και είναι αυτά που την διαφοροποιούν από άλλους τόπους ή πόλεις (Μπιτσάνη, 2004). Η ύπαρξη δηλαδή μια πόλης ή ενός μέρους προκύπτει από αυτήν την ταυτότητα και η οποία είναι αποτέλεσμα της δράσης των ανθρώπων που κατοικούν εκεί, έχουν ζήσει στο παρελθόν ή επιθυμούν να ζήσουν εκεί (Μπιτσάνη, 2018:278).

Η προστασία και η διατήρηση του φυσικού χώρου εντός του οποίου βρίσκονται αυτά τα πολιτιστικά υλικά αγαθά και μεταβιβάστηκαν στις νεότερες γενιές, αποτελεί κύριο στοιχείο της πολιτιστικής διαχείρισης του εκάστοτε τόπου και αποτελεί καθήκον των εθνών μέσω εθνικών και τοπικών πολιτικών διακυβέρνησης να τα διατηρούν και να τα μεταβιβάζουν με σεβασμό στις επερχόμενες γενιές (Corsane, 2005).

Η πολιτιστική διαχείριση ενός τόπου ή πόλης πρέπει να έχει ως στόχο αλλά και καθήκον να συνδυάζει εκτός από την προστασία του πολιτιστικού φορτίου της, ταυτόχρονα να λαμβάνει υπόψη και το φυσικό περιβάλλον μέσω της αναβάθμισης και ανάπλασης αυτού.

Ο ίδιος ο χώρος της πόλης άλλωστε έχει άμεση επίδραση στην δημιουργία της ταυτότητας των ανθρώπων που την κατοικούν εξαιτίας της αλληλεπίδρασης μεταξύ των ανθρώπινων και φυσικών δημιουργιών (Μπιτσάνη, 2018:278).

1.5 Βιώσιμη Αστική ανάπτυξη – Ο μεγάλος στόχος.

Οι πόλεις αποτελούν τον βασικό παράγοντα στην στόχευση για βιώσιμη ανάπτυξη καθότι εκεί συγκεντρώνεται πλέον πάνω από το 50 % του πληθυσμού παγκοσμίως και κατά συνέπεια η συμβολή τους τόσο σε οικονομικό αλλά και σε κοινωνικό και συνολικά πολιτισμικό επίπεδο είναι πολύ υψηλή και καθοριστική (Μοδινός & Ευθυμιόπουλος, 2000), δημιουργώντας ταυτόχρονα λόγω αυτής της συγκέντρωσης και της αντίστοιχης κατανάλωσης, προβλήματα (περιβαλλοντικά και κοινωνικά) σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ειδικότερα κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1990, η πόλη έγινε ο χώρος όπου κρίθηκε ως κατάλληλος, όπως προσδιορίζεται γεωγραφικά και διοικητικά για την ανάδειξη του ασαφούς μεν, οικουμενικού δε πολυσήμαντου όρου της βιώσιμης ανάπτυξης. (Αθανασίου, 2012).

Όμως ο στόχος για την επίτευξη της βιωσιμότητας για μια πόλη δεν πρέπει να επικεντρώνεται

μόνο στην άνοδο των οικονομικών και περιβαλλοντικών δεικτών αλλά και στην συνολική βελτίωση της ποιότητας της ζωής των πολιτών ,εντός του κοινωνικού πλέγματος ,ως απαίτηση για ευημερία , υγεία ,παιδεία και δικαιοσύνη σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Άρα βασική προϋπόθεση για την επίτευξη στην διαχρονία , βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και εξέλιξης στις πόλεις θα πρέπει να είναι η συνύπαρξη πολιτιστικής ανάπτυξης και της κατεύθυνσης για οικονομική ευημερία και παραγωγή υλικών αγαθών με έμφαση όμως στον κοινωνικό ρόλο της πόλης , καθιστώντας την περιβαλλοντικά φιλική και κοινωνικά δίκαιη .

Η έννοια της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης , όμως είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον χωρικό σχεδιασμό , την πολιτιστική κληρονομιά και την ιδιαίτερη ταυτότητα της κάθε πόλης .

Η αλληλεπίδραση των παραπάνω εννοιών μεταξύ τους αλλά και με παράγοντες όπως η τοπική παράδοση , το αισθητικό και αρχιτεκτονικό αποτύπωμα συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και στην βελτίωση της ποιότητας της διαβίωσης στις αστικές περιοχές .

Η αρχιτεκτονική του χώρου , ο πολεοδομικός σχεδιασμός και η αρχιτεκτονική προσέγγιση του κάθε τόπου αποτελούν πολιτιστικό πλούτο και ιστορική κληρονομιά .Κατ' επέκταση η έννοια του πολιτισμού , η οποία ενσωματώνει στα παραπάνω στοιχεία τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνιών , αποτελεί ώθηση για πρόοδο και ευημερία ικανοποιώντας στο διηνεκές την εσωτερική ανάγκη του ατόμου και των λαών για δημιουργία και εξέλιξη.

1.6 Αστικές Πολιτικές Ανάπτυξης .

Η αστική ανάπτυξη μέσω της βελτίωσης του επιπέδου ζωής των κατοίκων σε συνδυασμό με τον σεβασμό στο περιβάλλον και την οικολογική διαχείριση των φυσικών πόρων αλλά και η προστασία και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ενός τόπου ή πόλης αποτελεί πλέον τον βασικό στόχο για τις πολιτικές διακυβέρνησης τόσο στον Ευρωπαϊκό χώρο αλλά και στην χώρα μας .

Η συνεχής υποβάθμιση αστικών ζωνών των πόλεων δημιουργεί τεράστια προβλήματα κοινωνικής συνοχής και απαξίωσης των εδαφικών αξιών που είναι διαθέσιμα με τις επιπτώσεις να είναι άμεσες τόσο στην οικονομία όσο και στην λειτουργικότητα των πόλεων .

Η αστική ανάπτυξη και η βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας των πόλεων είναι σε άμεση εξάρτηση με τις αστικές πολιτικές και κατά πόσο αυτές αποδεικνύονται άρτια σχεδιασμένες , αποτελεσματικές και ορθά εκτελεσμένες , γεγονός που έχει σχέση κυρίως με την ύπαρξη και την χρήση χρηματοδοτήσεων , τεχνικών και πολιτικών ικανοτήτων και εν τέλει πολιτικής δύναμης (Turok , 2014) .

Αν και δεν είναι εύκολο να δοθεί ένα μονοσήμαντος ορισμός , στην πραγματικότητα , όπως

αναφέρει ο Turok (2014), πρόκειται για μια πολυεπίπεδη στρατηγική με σκοπό την αστική ανάπτυξη που καλείται να επιλύσει μια σειρά από σοβαρά ζητήματα οικονομικής και κοινωνικής φύσεως των αστικών χώρων, την αναζωογόνηση ιστορικών κέντρων πόλεων με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, την φτώχεια και το αστικό περιβάλλον, τον κακό πολεοδομικό σχεδιασμό και την σύγκρουση χρήσεων γης, την βελτίωση της κινητικότητας και της κυκλοφορίας, τα εγκαταλελειμμένα βιομηχανικά και άλλου ενδιαφέροντος κτίρια κλπ. .

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι μέσω των αστικών πολιτικών δεν είναι όμοιοι για όλες τις πόλεις αλλά και για όλες τις χώρες. Διαφέρουν ανάλογα με τις προσεγγίσεις και τις ανάγκες, του τρόπου με τον οποίο έχουν αναπτυχθεί τα αστικά τμήματα και οι γειτονιές, του σταδίου ανάπτυξης στο οποίο βρίσκονται καθώς και του διαφορετικού, ανά χώρες, χωροταξικού σχεδιασμού όπως και των διαχωρισμών που εμφανίζονται ανά γειτονιές, σε πόλεις κυρίως της Δυτικής Ευρώπης.

Κεντρική στόχευση της διαδικασίας αστικής ανάπτυξης αποτελεί η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και του σεβασμού του αστικού περιβάλλοντος τόσο όσον αφορά τους διαθέσιμους φυσικούς πόρους όσο και την ανθρώπινη κληρονομιά, άυλη και υλική.

Η έννοια της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης υπηρετείται μέσα από την επανένωση των φυσικών και τεχνικών στοιχείων των αστικών χώρων, μέσω της θεώρησης της συνέχειας αυτών με τις ευρύτερες περιαστικές ζώνες τους και της αναγνώρισης της υφιστάμενης κατάστασης του αστικού συστήματος (ως ένα ενιαίο σύνολο), αποτελώντας τις προτεραιότητες για τον εντοπισμό των προβλημάτων και την σχεδίαση των καλύτερων λύσεων.

Συνολικά η αστική πολιτική επιδιώκει την ανάληψη δράσεων ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής των κατοίκων των πόλεων μέσω της αντίστοιχης βελτίωσης της εικόνας του αστικού περιβάλλοντος (Πολύζος, 2014)

Οι αστικές πολιτικές αποτελούν εν πρώτοις μια δράση των Δημόσιων Υπηρεσιών, με αναφορά σε πολυεπίπεδα τμήματα της διακυβέρνησης (εθνικά, διαπεριφερειακά και τοπικά) και περιλαμβάνουν ένα σύνολο θεσμικών φορέων, την συνδρομή και τον έλεγχο των ενεργών πολιτών αλλά και την σύμπραξη φορέων του ιδιωτικού τομέα.

Στο τελευταίο διάστημα είναι ξεκάθαρη η μεταστροφή από ένα αυστηρά κρατικό τρόπο σχεδίασης και διαμόρφωσης στρατηγικών, σε ένα πιο ανοικτό και μεικτό μοντέλο που θα περιλαμβάνει απόψεις από διάφορους φορείς και θα υιοθετεί την καινοτομία, ισχυροποιώντας τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα και λαμβάνοντας -τουλάχιστον θεωρητικά υπ' όψη, την γνώμη της κοινωνίας των πολιτών.

1.7 Προοπτικές βιώσιμης Ανάπτυξης των πόλεων .

Οι προοπτικές για βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων εντός του Ευρωπαϊκού συστήματος εκτιμάται CEC (1992) (στο Γοσποδίνη, 2005), ότι διαφοροποιούνται σύμφωνα με τους ακόλουθους παράγοντες :

1. σύμφωνα με την κλίμακα οικονομικής διαφοροποίησης και της εξειδίκευσης του ανθρώπινου παράγοντα .
2. ανάλογα με την παρουσία υπηρεσιών υψηλής τεχνολογίας και συνεργασίας με ιδρύματα έρευνας και καινοτομίας.
3. ανάλογα με το επίπεδο των υποδομών στον χώρο των δικτύων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων τηλεπικοινωνιών.
4. την ποιότητα που παρουσιάζει εν γένει η αστική ζωή και ειδικότερα το αστικό περιβάλλον (όπως διαμορφώνεται από την εικόνα των δημόσιων χώρων, του δομημένου χώρου και του περιαστικού φυσικού περιβάλλοντος) .
5. την δυνατότητα την θεσμών για σχεδίαση και εφαρμογή αναπτυξιακών στρατηγικών μέσω σύγχρονων πολιτικών διακυβέρνησης .

Όπως διαπιστώνεται από τα παραπάνω η προοπτική ανάπτυξης μιας πόλης ανάμεσα στα άλλα είναι άμεσα συνδεδεμένη με την πολεοδομική σχεδίαση και οργάνωση του αστικού περιβάλλοντος .

Ο ρόλος της αστικής πολεοδομικής σχεδίασης ως παράγοντας ανάπτυξης δύναται να διαφοροποιείται ανάλογα με την κατηγοριοποίηση εντός του Ευρωπαϊκού Αστικού Δικτύου καθότι σε πόλεις με διαφορετικά κοινωνικοοικονομικά και χωρικά χαρακτηριστικά (βλ. CEC ,1992), ο βαθμός επιρροής του πολεοδομικού σχεδιασμού ως παράγοντας βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας, διαφέρει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2° : Πολιτικές για βιώσιμες πόλεις .

2.1 Δράσεις και πρωτοβουλίες των Ηνωμένων Εθνών για την βιώσιμη αστική ανάπτυξη και τους ανθρώπινους οικισμούς .

Η προβληματική και το ενδιαφέρον του Ο.Η.Ε. σχετικά με τα προβλήματα των ανθρώπινων οικισμών και την βιώσιμη αστική ανάπτυξη αναπτύχθηκαν αρχικά στην πρώτη συνδιάσκεψη Habitat I για τους ανθρώπινους οικισμούς (Vancouver 1976) όπου τονίστηκαν τα ήδη εντοπισμένα προβλήματα των οικισμών των αναπτυσσόμενων κυρίως χωρών και προτάθηκαν λύσεις και κατευθυντήριες δράσεις στα πλαίσια του βιώσιμου σχεδιασμού για την αντιμετώπισή τους με το περιορισμό της αστικής μεγέθυνσης . (United Nations Conference on Human

Settlements - Habitat I , 1976) .

Η συμφωνία AGENDA 21 , στα πλαίσια της διάσκεψης του Ρίο ντε Τζανέιρο (United States 1992) για την ανάπτυξη και το περιβάλλον , αποτέλεσε ένα παγκόσμιο πλάνο δράσης για όλες τις εκφάνσεις της βιώσιμης ανάπτυξης και των ζητημάτων που προκύπτουν από την σχέση από την σχέση της πόλης και του φυσικού περιβάλλοντος . Βάση αυτού του πλάνου αποτέλεσε η θεώρηση ότι οι έννοιες του ανθρώπου , της κοινωνίας και του πολιτισμού δεν μπορούν να διαχωριστούν από εκείνες του περιβάλλοντος και του πλανήτη και των φυσικών πόρων σε άρρηκτη πάντοτε σχέση με τις αξίες της δικαιοσύνης και του γενικού καλού . (Μπιτσάνη , 2018: 283) .

Στο (7^ο) Κεφάλαιο της συμφωνίας γίνεται αναφορά στους ανθρώπινους οικισμούς και την βιώσιμη ανάπτυξη αυτών ενώ το κεφάλαιο (28) αναφέρεται πιο ειδικά σε δράσεις και ενέργειες σε τοπικό επίπεδο από τους διάφορους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης τονίζοντας την σπουδαιότητα της συμμετοχής των τοπικών αρχών και κοινωνιών στην διαμόρφωση και εκτέλεση δράσεων που προωθούν την βιώσιμη ανάπτυξη. Απαιτείται σύμφωνα με την προτεινόμενη διαδικασία η συνεργασία των τοπικών αρχών με τους φορείς και τους πολίτες των τοπικών κοινωνιών για την επίτευξη των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης σε αποκεντρωμένο επίπεδο (UN Conference of Environment and Development 1992 , Agenda 21) .

Από τις εργασίες της διάσκεψης του Ρίο προέκυψε η ίδρυση και της Επιτροπής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη , βασικός σκοπός της οποίας ήταν ο έλεγχος της εφαρμογής των κατευθύνσεων και αποφάσεων της Διάσκεψης και η σύνταξη σχετικών εκθέσεων .

Τον Ιούνιο του 1996 στην Κωνσταντινούπολη πραγματοποιήθηκε η Δεύτερη Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για τους ανθρώπινους Οικισμούς (Habitat II) , όπου σε δύο πολύ σημαντικά κείμενα περιλήφθηκαν τα αποτελέσματα αυτής και τα οποία ήταν :

- A) Η διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης όπου θέτοντας ως βασική αρχή το γεγονός ότι οι πόλεις αποτελούν τον πυρήνα των κοινωνικών οικονομικών και πολιτιστικών Πολιτικών Ανάπτυξης, προτρέπονται οι κυβερνήσεις και οι φορείς των χωρών να εφαρμόσουν πολιτικές διακυβέρνησης, έτσι ώστε η ανάπτυξη να εξασφαλίζει ταυτόχρονα την προστασία του περιβάλλοντος, την επάρκεια στέγης των κατοίκων αλλά και τη γενικότερη ποιότητα ζωής αυτών.
- B) Η Habitat Agenda αποτέλεσε ένα πολύ σημαντικό κείμενο συμφωνίας και δράσης σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικό με τους ανθρώπινους οικισμούς, με σκοπό την δημιουργία ενός συνολικού σχεδίου δράσης θέτοντας δύο κεντρικές στοχεύσεις α) την επαρκή στέγαση για όλους και β) τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη σε οικονομικό, κοινωνικό , περιβαλλοντικό επίπεδο με σεβασμό στον άνθρωπο και τα δικαιώματά του .

Η Habitat Agenda εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, στη βιωσιμότητα και

τον ορθό σχεδιασμό πόλεων και οικισμών και στην προώθηση των αξιών της ισότητας, της συμμετοχικότητας και της αλληλεγγύης με ταυτόχρονη προσπάθεια να προστατευτούν οι φυσικοί, ανθρωπίνι και πολιτιστικοί πόροι της ανθρωπότητας ώστε να μεταφερθούν και στις επόμενες γενιές (UN Habitat II , 1996).

Η διάσκεψη που πραγματοποιήθηκε στη Νέα Υόρκη(Ρίο +5 , 1997) αποτέλεσε μια προσπάθεια ώστε να αποτιμηθούν τα αποτελέσματα των συμφωνιών του Ρίο ντε Τζανέιρο (1992) καθώς και μια εκ νέου ενίσχυση των δεσμεύσεων για ανάπτυξη με βιώσιμο χαρακτήρα, ενώ τέθηκαν προτεραιότητες και εντοπίστηκαν προβλήματα τα οποία δεν είχαν αναλυθεί ενδελεχώς στη διάσκεψη του Ρίο .

Η Παγκόσμια Συνάντηση Κορυφής που πραγματοποιήθηκε στο Γιοχάνεσμπουργκ (2002) με θέμα τη βιώσιμη ανάπτυξη είχε κύριο στόχο την αποτίμηση των αποφάσεων του Ρίο ως προς την εφαρμογή τους και ιδιαίτερος αυτών της Ατζέντας 21 . Στην συγκεκριμένη σύνοδο ιδιαίτερο βάρος δίνεται σε πολιτισμικά θέματα που αφορούν τη διαπολιτισμικότητα και την αλληλεπίδραση των πολιτισμών, την άρση των κοινωνικών αδικιών, την ανάπτυξη, τον διάλογο κ.α.

Η τελική διακήρυξη περιλαμβάνει κατευθύνσεις και πολιτικές δεσμεύσεις από τους πολιτικούς ηγέτες των χωρών που συμμετείχαν για εφαρμογή της βιώσιμης ανάπτυξης σε συνεργασία με ιδιωτικές επιχειρησιακές μη κυβερνητικές οργανώσεις και κοινωνικές ομάδες ώστε να καλυφθούν βασικές ανάγκες σε καθημερινά αγαθά και ποιότητας ζωτικού χώρου αλλά και στη διατήρηση της βιοποικιλότητας του πλανήτη (*World Summit on Sustainable Development 2002, Johannesburg*) .

Η διάσκεψη για την βιώσιμη ανάπτυξη «Ρίο +20», διοργανώθηκε κατόπιν της απόφασης των Ηνωμένων Εθνών (Γενική συνέλευση A/RES /64/236), στο Ρίο ντε Τζανέιρο τον Ιούνιο του 2012.

Κύριος στόχος της παγκόσμιας αυτής συνόδου ήταν η αξιολόγηση της προόδου από την εφαρμογή των αρχών της αειφόρου ανάπτυξης στο διάστημα των 20 ετών από τη διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το περιβάλλον και την ανάπτυξη (Ρίο , Βραζιλία , 1992) και των δέκα ετών από τη σύνοδο κορυφής βιώσιμης ανάπτυξης του Γιοχάνεσμπουργκ καθώς και η διαμόρφωση των μελλοντικών προτεραιοτήτων για την αειφόρο ανάπτυξη .

Τα βασικά θέματα που απασχόλησαν τη διάσκεψη ήταν :

- Η διαπίστωση για τη σπουδαιότητα της «πράσινης οικονομίας» ενταγμένης στο ευρύτερο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης .
- η διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου της βιώσιμης ανάπτυξης σε παγκόσμια κλίμακα .

Στα πλαίσια των παραπάνω το τελικό κείμενο που προέκυψε από τη διάσκεψη, είχε τον τίτλο “ το μέλλον που επιθυμούμε “ και ενσωμάτωνε διάφορες προτεραιότητες(ανάμεσα σε αυτές ήταν για τις βιώσιμες πόλεις, την ενέργεια κ.α.) , προέβλεπε ένα σχέδιο δράσης με συγκεκριμένους

στόχους βιώσιμης ανάπτυξης , εναρμονισμένο με τις αναπτυξιακές πολιτικές μετά το έτος 2015 , καθώς και προτάσεις και μέσα για την εφαρμογή των στόχων και των δεσμεύσεων ώστε η επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης να πραγματοποιηθεί στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό . (Διάσκεψη Κορυφής Rio+20 (UNCSD) «Το μέλλον που θέλουμε» ,The future we want) .

Τον Σεπτέμβριο του 2015 , στην Νέα Υόρκη , πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση των Η.Ε. όπου συμμετείχαν 139 χώρες . Αποτέλεσμα της συνόδου κορυφής για την βιώσιμη Ανάπτυξη ήταν ένα πολύ σημαντικό κείμενο , γνωστό ως **Ατζέντα 2030** , η οποία αποτελεί ένα κοινό στρατηγικό σχέδιο για τη ευημερία και την ειρήνη των ανθρώπων στον πλανήτη μας , για το παρόν και το μέλλον . Το σχέδιο αυτό στον πυρήνα του έχει ως βασικό στοιχείο τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που καλύπτουν όλους τους πυλώνες της βιώσιμης ανάπτυξης και αφορά όλες τις χώρες σε όλα τα στάδια ανάπτυξης και ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε κάθε μία από αυτές .

Η κοινή διαπίστωση ότι η νέα χιλιετία θα αποτελέσει για τον παγκόσμιο πολιτισμό κατά βάση μια «αστική χιλιετία» με πάνω από τα 2/3 του πληθυσμού έως το 2050 , να κατοικεί σε αστικά περιβάλλοντα , οδήγησαν στην συμπερίληψη στο τελικό κείμενο , ενός ξεχωριστού στόχου για την αστική ανάπτυξη , του στόχου 11 , με ειδική αναφορά ώστε οι πόλεις και οι οικισμοί να είναι βιώσιμες, ανθεκτικές , με ασφάλεια για τους κατοίκους των και χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς. (The 2030 Agenda for Sustainable Development).

Τον Οκτώβριο του 2016 διοργανώθηκε από τον Ο.Η.Ε. η τρίτη διάσκεψη για την στέγαση και την Βιώσιμη Ανάπτυξη (Habitat III) στο Κίτο (Quito) , πρωτεύουσα του Ισημερινού . Η διάσκεψη αυτή η οποία έλαβε χώρα σε μια περίοδο ιστορικής καμπής καθότι ήδη η πλειονότητα του ανθρωπίνου πληθυσμού υπολογίζεται ότι διαμένει σε αστικά κέντρα (το ποσοστό υπολογίζεται πάνω από 55 % του παγκόσμιου πληθυσμού) , έθεσε ως κύριο στόχο την υιοθέτηση μιας Νέας Αστικής Ατζέντας (N.A.A.) όπου πάντα με κύριο γνώμονα την υλοποίηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης τίθενται συγκεκριμένες προδιαγραφές στον τρόπο που σχεδιάζουμε, οικοδομούμε και διαβιώνουμε σε αυτές μέσα από συνεργασίες μεταξύ διοικητικών φορέων ,αστικών εταίρων και φορέων του ιδιωτικού τομέα .(United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III))

Η Ν.Α.Α θέτει ως στόχους την μετεξέλιξη των πόλεων και των οικισμών ως χώρους για όλους και για τον καθένα , όπου θα διασφαλίζονται η ισότητα στα δικαιώματα , στην στέγαση , στις βασικές ελευθερίες καθώς και στην ελεύθερη πρόσβαση και συμμετοχή στις κοινωνικές ζυμώσεις και διαδικασίες με άμεση συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών .

Η Ν.Α.Α. είναι άμεσα συνδεδεμένη με τον στόχο 11 (SDGs) που αφορά την βιώσιμη ανάπτυξη στις πόλεις και τις κοινότητες της Agenda 2030 συνδέοντας την υφιστάμενη αστικοποίηση με την

ανάπτυξη , την μείωση της ανεργίας και την καλύτερευση της ζωής των πολιτών . (The New Urban Agenda).

2.2 Ευρωπαϊκές Προτοβουλίες και Διασκέψεις .

2.2.1 Η Περίοδος 1987-2010

Όπως αναφέρει ο Καμχής (2007) ,η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έδινε αρχικά προτεραιότητα σε πολιτικές που σχετίζονταν με τον χώρο και την αστική ανάπτυξη , καθώς αυτή αποτελούσε κυρίαρχη στόχευση για την Κοινή Αγροτική Πολιτική.

Υπήρχαν βέβαια οι πρώτες ενδείξεις και μελέτες σχετικά με την εμφάνιση προβλημάτων σε μεγάλες αστικές ζώνες κυρίως της Βρετανίας και της Γαλλίας στις αρχές της δεκαετίας του 1980 αλλά μόνο μετά το 1987 και την αναδιαρθρωμένη πολιτική συνοχής στην ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή κοινών ευρωπαϊκών αστικών πολιτικών, ενώ ως ορόσημο θεωρείται η δεκαετία του 1990 όπου η Ε.Ε. με συστηματικό πλέον τρόπο ασχολείται με την βιώσιμη ανάπτυξη υιοθετώντας την επίσημα ως κύριο στόχο στις δημόσιες πολιτικές και προωθώντας την διαμέσου Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων αλλά και δράσεων.

-Με το τέταρτο πρόγραμμα Δράσης (1987-1992) η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέφρασε και έμπρακτα την θέληση της για βελτίωση και αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος των πόλεων της Ευρώπης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εστίαζε κυριότερα στην εξασφάλιση πόρων και στη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων για την εκπόνηση προγραμμάτων αποκατάστασης περιβαλλοντικών προβλημάτων σε μικρές και μεγάλες πόλεις.

-Το έτος 1990 εκδόθηκε η Πράσινη Βίβλος του αστικού περιβάλλοντος από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή , και η οποία αποτέλεσε την βάση του πλαισίου δράσης για την αστική ανάπτυξη στη δεκαετία του 1990 συμπληρώνοντας και προσδίδοντας μια πιο ξεκάθαρη μορφή στο τέταρτο Πρόγραμμα Δράσης. Οι κύριες προτεραιότητες ήταν :

- η προσπάθεια για ενίσχυση της ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.
- ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας διαμέσου αναβάθμισης του αστικού χώρου.
- εξάλειψη της ανεργίας και ενίσχυση των οικονομικών δεδομένων σε πόλεις και κωμοπόλεις.
- αναζωογόνηση του αστικού περιβάλλοντος μέσω της ανάδειξης της ταυτότητας του με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος .

-Στο 5ο Πρόγραμμα δράσης που σχεδιάστηκε για το χρονικό διάστημα από το 1992 ως το 2000 με την ονομασία `` Στόχος η βιωσιμότητα´´, στο επίκεντρο βρίσκεται η ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος και τα προβλήματά του καθώς και η λήψη προληπτικών μέτρων και δράσεων ώστε να προωθηθεί η βιώσιμη ανάπτυξη μέσω της αναδιάρθρωσης του μοντέλου ανάπτυξης συνολικά στην Ε.Ε.. Στο Πρόγραμμα δράσης εντάχθηκαν και τα πολύ σημαντικά κείμενα της Αστικής

Ατζέντας του 1997 καθώς και του πλαισίου δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη το 1988.

-Η Αστική Ατζέντα (1997) φέρνει στο προσκήνιο την αστική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο θέτοντας κατευθύνσεις και στόχους που έχουν να κάνουν με τη συνεργασία των πόλεων μέσω κοινών εμπειριών, τον καθορισμό της συμμετοχής των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και τη σύνδεση της βιώσιμης ανάπτυξης με το δημόσιο συμφέρον και το συνδυασμό της περιβαλλοντικής πολιτικής με άλλες αντίστοιχες κοινοτικές πολιτικές.(Towards an urban agenda in the European Union ,1997).

Αντίστοιχα το πλαίσιο δράσης προωθεί σε πρακτικό επίπεδο τα σχέδια της Αστικής ατζέντας μέσω μιας συνολικής θεώρησης και προσέγγισης των αστικών προβλημάτων (Ανδρικοπούλου κ.α. ,2007).

Οι άξονες του πλαισίου αφορούν την ευημερία και την βελτίωση του οικονομικού επιπέδου των κατοίκων των αστικών περιοχών, την κοινωνική συμμετοχή και ισότητα, την αστική αναζωογόνηση των προβληματικών χωρών, την προάσπιση του αστικού περιβάλλοντος στα πλαίσια της βιωσιμότητας και την προώθηση "καλών" αστικών πολιτικών από τις τοπικές αρχές (Αγγελίδης ,2000) .

-Τον Μάιο του 1999 στο Πότσδαμ της Γερμανίας συναντήθηκαν οι υπουργοί των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης , αρμόδιοι για θέματα χωροταξίας και κατέληξαν στην υιοθέτηση ενός πολύ σημαντικού κειμένου με κατευθύνσεις για την βιώσιμη ανάπτυξη των πόλεων όσον αφορά τη χωρική τους διάσταση, πιο γνωστού ως Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ) (ΕΕ 1999β) . Το τελικό κείμενο αποτέλεσε το σύνολο των εντατικών συζητήσεων και προτάσεων που προέκυψαν κατόπιν των εργασιών του Συμβουλίου της Λιέγης το 1993, στο οποίο ελήφθησαν οι αρχικές αποφάσεις για τη δημιουργία ενός χωρικού Σχεδίου Ανάπτυξης.

Οι κύριοι στόχοι προς υλοποίηση που τέθηκαν αφορούσαν :

- Αειφόρο ανάπτυξη με διατήρηση ,προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των τόπων .
- Ισότητα και ανοικτή πρόσβαση σε κοινόχρηστα αγαθά υλικά και άυλα με προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής.
- Ισορροπία στην ανάπτυξη του αστικού πλέγματος καθώς και στην σχέση πόλεως και της υπαίθρου.

-Στην Ευρωπαϊκή Σύνοδο που πραγματοποιήθηκε το 2001 στο Γκέτεμποργκ της Σουηδίας συμφωνήθηκε η υιοθέτηση της «Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη» και η οποία βασίζεται στην αρχή ότι πριν από τη λήψη μέτρων και αποφάσεων σε εφαρμογή πολιτικών ,τοπικών ή εθνικών ,πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μετά από ενδελεχή έλεγχο οι περιβαλλοντικές και κοινωνικό-οικονομικές επιπτώσεις . Επίσης καλούνται οι κυβερνήσεις των χωρών μελών να σχεδιάσουν εθνικές πολιτικές για την αειφόρο ανάπτυξη καθώς και να εντάξουν τις διαδικασίες

ευρείας διαβούλευσης σε εθνικό επίπεδο με συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων κύκλων.

-Ακολούθησε το 2006 η υιοθέτηση της «Θεματικής Στρατηγικής για το αστικό περιβάλλον» (ΕΕ 2006, ΕΕ 2004) στα πλαίσια του έκτου προγράμματος δράσης (2002 έως 2010) και η οποία αποτέλεσε την συνέχεια της Πράσινης Βίβλου του 1990 .

Η πρόταση που υιοθετήθηκε τελικά το 2006 προτείνει την διαχείριση των αστικών χώρων μέσω ολοκληρωμένου σχεδίου που θα προωθεί συνεργασίες και ανταλλαγές εμπειριών και γνώσεων, θα διασφαλίζει την εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου ,θα προτείνει “καλές πολιτικές” και θα τις υλοποιεί μέσω επενδύσεων με τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων.(ΕΕ 2006: ενότητες 5-7).

Με την προγραμματική περίοδο 2007 –2013 και στα πλαίσια της αστικής βιωσιμότητας, υιοθετήθηκε η «Πολιτική Συνοχής και Πόλεις» με κύριο μήνυμα περισσότερη ανάπτυξη και απασχόληση σε περιφέρειες, πόλεις και πολεοδομικά συγκροτήματα .Η πολιτική Συνοχής προέβλεψε χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων για την επίτευξη των κύριων στόχων με προτεραιότητα στον στόχο της σύγκλισης, την ανάπτυξη δηλαδή και τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών με τις περισσότερο ανεπτυγμένες ,την προώθηση της καινοτομίας, την στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης και προσβασιμότητας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης.

Στα πλαίσια της πολιτικής συνοχής και αστικής ανάπτυξης της Ε.Ε. ,τον Μάιο του 2007 σε συνάντηση στη Λειψία της Γερμανίας οι αρμόδιοι Υπουργοί Χωροταξίας των χωρών μελών υιοθέτησαν δύο πολύ σημαντικά δεσμευτικά κείμενα αστικής πολιτικής, τον Χάρτη της Λειψίας για τις Βιώσιμες Ευρωπαϊκές Πόλεις (Leipzig Chapter) και την «Εδαφική Ατζέντα» της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Ο Χάρτης της Λειψίας έχει τη βάση του στις στοχεύσεις της Πράσινης Βίβλου (1990) της Ε.Κ. για το αστικό περιβάλλον και με επίκεντρο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και τις πόλεις ως σημαντικούς πυλώνες στη χάραξη των πολιτικών ανάπτυξης ,επιδιώκει:

- να εξασφαλιστούν και να δημιουργηθούν δημόσιοι χώροι που θα έχουν λειτουργικά και αισθητικά υψηλή ποιότητα.
- να εκσυγχρονιστούν οι τεχνικές υποδομές(υδροδότηση, αποχέτευση κ.λπ.) ώστε να καλύπτουν τις μελλοντικές ανάγκες.
- να εφαρμοστούν πολιτικές προβλέψεις, καινοτομίας και εκπαίδευσης.
- την υιοθέτηση στρατηγικών με στόχο την αναζωογόνηση του υποβαθμισμένου αστικού περιβάλλοντος .
- την στόχευση για τη βελτίωση των οικονομιών σε τοπικό επίπεδο (φτωχές συνοικίες) και τη μείωση της ανεργίας.
- την πρόβλεψη για εκπαίδευση των νέων σε μειονεκτικές περιοχές.
- τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιριακών μονάδων μέσω της ηλιακής ενέργειας

(EU , 2007).

Με την υιοθέτηση του κειμένου , έγινε και η παρουσίαση δύο πολύ σημαντικών Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων , του JESSICA και του JEREMIE, με κύριο στόχο την εισροή ιδιωτικού κεφαλαίου στην χρηματοδότηση επενδύσεων για προγράμματα που αφορούν τις αστικές αναπλάσεις καθώς και λοιπές δράσεις στρατηγικών για την ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη (EU 2007).

Η Εδαφική Ατζέντα αποτελεί ένα κείμενο με κύρια στόχευση την υιοθέτηση ολοκληρωμένης και ισορροπημένης ανάπτυξης στις περιφέρειες και στις πόλεις με κύριο γνώμονα την προάσπιση των περιβαλλοντικών δεικτών στις κατευθύνσεις του ΣΑΚΧ (1999).

Το κείμενο τονίζει την σημασία της συνεργασίας και της δημιουργίας δικτύων μεταξύ των κοινοτήτων και των πόλεων μέσω της καθιέρωσης ενός πολυκεντρικού πλέγματος ισόρροπων κεντρικών αστικών χώρων αλλά και επανίδρυσης της σχέσης της υπαίθρου και των πόλεων και την προστασία και αξιοποίηση με βλέμμα προς το μέλλον των φυσικών και πολιτιστικών στοιχείων που διαμορφώνουν την ταυτότητα των πόλεων . Επίσης προωθεί την ανάπτυξη της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, τη ενίσχυση των πόρων για τον πολιτισμό και την εθελοντική οικολογία .

2.2.2 Η πολιτική της εδαφικής Συνοχής

Στο κείμενο της Εδαφικής Ατζέντας χρησιμοποιείται και συγκεκριμενοποιείται για πρώτη φορά ίσως και ο νέος όρος , αυτός της Εδαφικής Συνοχής

Η Εδαφική Συνοχή αποτελεί την τρίτη έκφραση της έννοιας της Συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με την οικονομική και κοινωνική συνοχή που είχαν αναδειχθεί πολύ νωρίτερα , ήδη από το 1986 με την Ενιαία Πράξη .(η Πολιτική Συνοχής αποτελεί την κύρια πολιτική για τις επενδύσεις στην Ε.Ε. , με σκοπό την στήριξη της εργασίας , της υγιούς ανταγωνιστικότητας , της αειφόρου ανάπτυξης και την βελτίωση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων).

Η πολιτική της εδαφικής συνοχής κυριότερα στοχεύει στη ισορροπημένη ανάπτυξη , με άμβλυνση των έντονων ανισοτήτων, με έμφαση σε μια αρμονική και βιώσιμη χωροταξική σχεδίαση και εφαρμογή με κύριο γνώμονα τις ίσες ευκαιρίες προς όλους (με προσαρμογή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και πλεονεκτημάτων της κάθε περιοχής προς όφελος των πολιτών και της επιχειρηματικότητας) .

Επίσης γίνεται αναφορά στην σπουδαιότητα της Εδαφικής Συνοχής ως κύριου στοιχείου για την αειφόρο ανάπτυξη , ενταγμένης στο γενικότερο πλαίσιο και το όραμα του Ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου .

Η Εδαφική συνοχή τελικά επίσημα εισήχθη ως τρίτος πόλος της Πολιτικής συνοχής της Ε.Ε. με την συνθήκη της Λισαβόνας του 2008 (στο άρθρο 174 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε.),

(ΣΛΕΕ) . Οι τρεις προαναφερόμενες διαστάσεις της Πολιτικής Συνοχής υλοποιούνται και εκτελούνται μέσω των πολιτικών συνοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Διαρθρωτικών Ταμείων .

2.2.3 Η Περίοδος 2010-2020

Η στρατηγική « Ευρώπη 2020» αποτελεί την συμφωνία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2010 κατόπιν πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με κύριο στόχο την διασφάλιση μέσω μεταρρυθμίσεων και δράσεων της προσπάθειας ανάκαμψης από την οικονομική κρίση και της ανάπτυξης προτάσσοντας τρεις αλληλοεπιδρώμενες συνιστώσες :

- α. Έξυπνη ανάπτυξη (καινοτομία , διαδραστικότητα , ενσωμάτωση τεχνολογικής προόδου) .
- β. Βιώσιμη ανάπτυξη (πράσινη οικονομία)
- γ . Ανάπτυξη με συμμετοχή από όλους (μείωση της ανεργίας , προώθηση της κοινωνικής αλληλίας και της Εδαφικής συνοχής) .

-Τον Μάιο του 2011 στη πόλη Godollo της Ουγγαρίας πραγματοποιήθηκε η άτυπη ευρωπαϊκή σύνοδος των Υπουργών αρμοδίων για τον πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό , από όπου προέκυψε η «Εδαφική Ατζέντα της Ε.Ε. 2020» μετά από αξιολόγηση της Εδαφικής Ατζέντας του 2007 (Λειψία) . Στο τελικό κείμενο έχουν ληφθεί υπόψη οι κατευθύνσεις από την «Στρατηγική Ευρώπη 2020» με βασικότερο παράγοντα την προώθηση και στήριξη της Εδαφικής Συνοχής ως βασικότερο στόχο της Ένωσης.

Η στρατηγική που προτείνεται περιλαμβάνει κατευθύνσεις για την εδαφική -χωρική ανάπτυξη , την ενσωμάτωση της έννοιας της εδαφικής διάστασης στην πολιτική που εφαρμόζεται ανεξάρτητα με το επίπεδο διακυβέρνησης (εθνικό ή τοπικό) και την διασφάλιση της τήρησης των βασικών αρχών για την εδαφική συνοχή .(Territorial Agenda of the European Union 2020) .

-Το 2016 (30 Μαΐου) δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το σύμφωνο του Άμστερνταμ , το οποίο αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές διακηρύξεις των πρόσφατων ετών για θέματα σχετιζόμενα με την αστική ανάπτυξη. Το κείμενο που υιοθετήθηκε από τους αρμόδιους Υπουργούς οριοθέτησε την Αστική Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης . Η Αστική Ατζέντα βασισόμενη στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και με γνώμονα την εξελισσόμενη στρατηγική «Ευρώπη 2020» χαράσσει τρεις κύριες κατευθύνσεις με σκοπό την βελτίωση του τρόπου διαβίωσης των πολιτών σε πόλεις και αστικά σύνολα.

Οι τρεις αυτές κατευθύνσεις αφορούν :

1. Την βελτίωση των νομοθετικών πλαισίων , ώστε οι πολιτικές που θα ακολουθηθούν να είναι πιο αποτελεσματικές και συμβατές με τις αστικές ανάγκες .
2. Την δημιουργία κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων εντός των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων για την αστική χρηματοδότηση .

3. Τον διαμοιρασμό και την βελτίωση γνώσης και πληροφοριών εντός του δικτύου των πόλεων ώστε να εφαρμοστούν οι πιο δόκιμες πολιτικές από τις τοπικές κυβερνήσεις .

Συμπερασματικά η Αστική Ατζέντα προσεγγίζει τα θέματα του αστικού χώρου με μια ολιστική ματιά , μέσα από εθνικές πολιτικές και νομοθεσίες , θέτοντας προτεραιότητες και διαμορφώνοντας εταιρικές σχέσεις μεταξύ πόλεων , χωρών και λοιπών εταίρων και οργανισμών με τελικό στόχο μια ανάπτυξη , βιώσιμη, αρμονική και ανοιχτή σε όλους .(Urban Agenda for the EU).

-Την 1^η Δεκεμβρίου 2020, στην συνάντηση των αρμόδιων Υπουργών της Ε.Ε. για την εδαφική ανάπτυξη και τον αστικό σχεδιασμό , συμφωνήθηκε η υιοθέτηση ενός πολύ σημαντικού κειμένου , της Εδαφικής Ατζέντας 2030 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βασικό τίτλο «ένα μέλλον για όλες τις περιοχές». Η Ατζέντα περιγράφει ένα συνολικό πλαίσιο μέτρων με απώτερο στόχο την επίτευξη της Εδαφικής συνοχής στις Ευρωπαϊκές Περιφέρειες .

Επικεντρώνεται στην σπουδαιότητα του χωροταξικού σχεδιασμού , ενώ τονίζεται η προσπάθεια για την προσθήκη της εδαφικής διάστασης στην σχεδίαση των τομεακών στρατηγικών ανεξαρτήτως επιπέδου εφαρμογής με απώτερο σκοπό την προώθηση των στόχων της αειφόρου ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις .

Η επίτευξη των παραπάνω στόχων απαιτεί :

-την διαπίστωση και την κατανόηση της διαφορετικότητας , των αναπτυξιακών αναγκών και των πιθανών επιπτώσεων της κάθε περιοχής ξεχωριστά.

-την αντιμετώπιση από κοινού , μέσα από συνεργασίες των πόλεων ,φορέων και διοικητικών επιπέδων των σύνθετων προβλημάτων με τον διαμοιρασμό γνώσεων και εμπειριών .

Οι δύο κύριοι στόχοι της εδαφικής Ατζέντας ορίστηκαν ως αυτοί της Δίκαιης Ευρώπης και της Πράσινης Ευρώπης . (Territorial Agenda 2030)

2.3 Η πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. για τις πόλεις (2014-2020), (2021-2027)

2.3.1 Πολιτική Συνοχής για την περίοδο 2014-2020 .

Το διάστημα 2014-2020, στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου η πολιτική για τις πόλεις ήρθε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος των σχεδιασμών της Ε.Ε. Η ανανεωμένη πολιτική συνοχής με περαιτέρω ενίσχυση των χωρικών εκφράσεων αυτής οδήγησαν σε στρατηγικές αναπτυξιακού σχεδιασμού στην βάση μιας ολοκληρωμένης θεώρησης που διαχέεται σε περιφερειακό επίπεδο. (Ζαχαρή & Ασπρογέρακας , 2012) .

Η προσέγγιση αυτή ενθάρρυνε μια τοποκεντρική αντιμετώπιση των αστικών πολιτικών , που θα προωθεί την χωρική διακυβέρνηση ώστε η δημόσια παρέμβαση να καθίσταται πιο αποτελεσματική και αποδοτική , καθότι με αυτό τον τρόπο ικανοποιούνται οι ιδιαίτερες κάθε φορά ανάγκες των περιοχών παρέμβασης , βελτιώνοντας την ελκυστικότητα και την ταυτότητά τους. (Asprogerakas & Zachari , 2019) .

Στα πλαίσια αυτά , δημιουργήθηκαν και νέα εργαλεία και μέσα για την προώθηση της χωρικής προσέγγισης (Τοπική Ανάπτυξη με πρωτοβουλία των Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) και Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε)), αλλά συγκεκριμενοποιήθηκε και η υποχρέωση για διάθεση ενός ποσοστού (5%) από τους πόρους του Ε.Τ.Π.Α. προς τις χώρες μέλη για δράσεις σχετικές με την αειφόρο ανάπτυξη.

Στην Ελλάδα η πολιτική Συνοχής της Ε.Ε. για την περίοδο 2014-2020 εντάσσεται λειτουργικά στην συστηματοποίηση του Αναπτυξιακού σχεδιασμού μέσω μιας μετάβασης από την διαδικασία για την χρηματοδότηση μεμονωμένων έργων στην διαδικασία συγχρηματοδοτήσεων Αναπτυξιακών προγραμμάτων (Οικονόμου , 2000) (στο Ασπρογέρακας , Καλλιώρας ,2020) .

Το Ε.Σ.Π.Α (Εταιρικό Σχέδιο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) , (Ν.4314/2014) , για την περίοδο 2014-2020 αποτέλεσε το Στρατηγικό Αναπτυξιακό Σχέδιο της χώρας. Βασίστηκε στις κατευθύνσεις της Στρατηγικής για την Ευρώπη 2020 για μια βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς περιορισμούς με την ενσωμάτωση έξυπνων λύσεων και με βασικό κριτήριο την ενίσχυση της συνοχής με σαφή προσανατολισμό στην χωρική της διάσταση .

2.3.2 Η Πολιτική Συνοχής για την περίοδο 2021-2027

Η πολιτικής Συνοχής για την περίοδο 2021-2027 , μέσω της υιοθέτησης δράσεων και στόχων ενισχύει τις δεσμεύσεις για προώθηση της εδαφικής συνοχής στην Ε.Ε .

Συγκεκριμένα υιοθετήθηκε ένα πλάνο που περιλαμβάνει 5 στόχους (από τους 11 της προηγούμενης περιόδου) για την ανάπτυξη , όπου ειδικότερα ο στόχος πέντε (5) «Η Ευρώπη πιο κοντά στους Πολίτες» (ΣΠ5) αποτελεί ενισχυμένη δέσμευση για μια ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη .Στα πλαίσια αυτά του καινούριου στόχου εδαφικής πολιτικής θα ενισχυθεί η σχεδίαση ολοκληρωμένων στρατηγικών για την εδαφική ανάπτυξη με ενεργή συμμετοχή των κοινωνικών ομάδων των κοινοτήτων με τοποκεντρική στόχευση για επίλυση των προβλημάτων .

Προωθείται για την νέα περίοδο η ενίσχυση των αρμόδιων διαχειριστικών αρχών σε τοπικό και εδαφικό επίπεδο και η απλοποίηση του ελέγχου και της εκτέλεσης των έργων , καθότι σε προηγούμενες περιόδους είχε παρατηρηθεί το φαινόμενο της καθυστέρησης αλλά και της μη εκτέλεσης των προγραμμάτων λόγω γραφειοκρατικών προβλημάτων και εσφαλμένων αποφάσεων από αναρμόδιες ή μη ορθά ενημερωμένες διοικητικές αρχές .(New Cohesion Policy 2021-2027)

Στην χώρα μας , το στρατηγικό αναπτυξιακό Σχέδιο όπως εκφράζεται μέσα από το ΕΣΠΑ 2021-2027 συμβαδίζει με τις κατευθύνσεις και τους κανονισμούς της αναθεωρημένης πολιτικής συνοχής της Ε.Ε. με την υιοθέτηση των 5 κύριων στόχων πολιτικής (Σ.Π.)που έχουν τεθεί , με την συμπλήρωση του ειδικού στόχου της Δίκαιης Μετάβασης .

Ειδικότερα όσον αφορά τον στόχο 5 , αυτός επικεντρώνεται στην χωρική ανάπτυξη η οποία λαμβάνει υπόψη της την διαφοροποίηση και τις ξεχωριστές ανάγκες των περιοχών αλλά και τις διαφορετικές επιπτώσεις από την οικονομική κρίση κα την πανδημία ανά περιφέρεια .

Προβλέπει στρατηγικές μέσω ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων ,σχεδιασμένες «από κάτω προς τα πάνω» με στόχο την εξομάλυνση των ανισοτήτων σε συνδυασμό με την εφαρμογή και των υπόλοιπων τεσσάρων στόχων Πολιτικής .

Σημαντική θεωρείται η δυναμική παρέμβαση των τοπικών αρχών στην σχεδίαση των στόχων και των παρεμβάσεων στην περιοχή τους και της ολοκληρωμένης διακυβέρνησης από τους Τοπικούς οργανισμούς των αστικών παρεμβάσεων ως μέρους της κυριότητας των.

Η ενίσχυση για την υλοποίηση μελετών και δράσεων από προσωπικό με τεχνογνωσία και εμπειρία κρίνεται απαραίτητη, όπως και η επιδίωξη για την σύναψη εταιρικών σχέσεων με την συνεργασία τοπικών , διαπεριφερειακών και κεντρικών αρχών , φορέων , ενεργών πολιτών και δομών που δραστηριοποιούνται σε θέματα ατόμων με ειδικές ανάγκες και ατόμων με προβλήματα κοινωνικής ένταξης .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : Σχεδιασμός και διαμόρφωση του Δημόσιου Χώρου.

3.1 Η έννοια του Δημόσιου χώρου .

Σημαντικό θεωρείται να γίνει αναφορά και αποσαφήνιση της έννοιας του Δημόσιου χώρου καθώς αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη του θέματός της παρούσας εργασίας.

Η έννοια του Δημόσιου χώρου, αν και θεωρείται στη γενικότερη θεώρηση ως μια εύκολα καθοριζόμενη έννοια καθώς η περιγραφή της εμπεριέχει ορισμούς εύκολα κατανοητούς και χρησιμοποιούμενους, παρόλα αυτά το τελικό νόημα της αποτελεί μια υποκειμενική και πολυσήμαντη διαδικασία .

Αποτελεί δηλαδή , η απόδοση νοήματος σε αυτήν , μια προσέγγιση που εξαρτάται από την ίδια την ταυτότητα του χρήστη του όρου , ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στην εκάστοτε χρονική περίοδο σε κοινωνικό και πολιτικό-οικονομικό επίπεδο, αλλά και ανάλογα σε ποιους απευθύνεται ο όρος . Αυτό κυριότερα ισχύει για τη σημασία της έννοιας του χώρου ο οποίος αποτελεί μια εξελισσόμενη μεταβλητή και ανεξάρτητα από τον αυστηρά γεωγραφικό καθορισμό του, επηρεάζεται από μια σειρά από πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Όσον αφορά την έννοια 'Δημόσιος' αυτή προσδιορίζεται σίγουρα πιο αυστηρά και συγκεκριμένα καθώς όπως αναφέρει ο Μπαμπινιώτης (1998) , αφορά οτιδήποτε σχετικό με το κοινό και τον λαό και προορίζεται για το σύνολο του λαού , εξυπηρετώντας το δημόσιο συμφέρον.

Συμπερασματικά όμως θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο δημόσιος χώρος μπορεί να προσδιορισθεί είτε με μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση είτε με τη χωρική και περιβαλλοντική προσέγγιση .

Πάντως αναμφισβήτητα στην αντίληψη της πλατύτερης μάζας ο δημόσιος χώρος είναι ένας χώρος που μπορεί όλοι οι πολίτες να έχουν πρόσβαση και κοινή χρήση, ο οποίος λειτουργεί ως κοινό σημείο μάζωξης και αλληλεπίδρασης καθώς και ο τόπος πολιτιστικής και κοινωνικής έκφρασης

και διαμαρτυρίας, ένας τόπος δηλαδή όπου καλύπτονται ανάγκες του ανθρώπου σε κοινωνικό και ιδεολογικό επίπεδο και όπου οι δεσμοί του ατόμου με το χώρο που διαμένει ενισχύονται και εμβαθύνονται .

Ως δημόσιοι χώροι χαρακτηρίζονται κυρίως οι οδοί και τα διαμορφωμένα πεζοδρόμια ,οι πεζόδρομοι ,οι κοινόχρηστοι χώροι όπως πλατείες , άλση και πάρκα αλλά και δημόσια κτίρια με κοινόχρηστη χρήση και σκοπό .

3.1.1 Ο Δημόσιος Χώρος ως Πυλώνας ανάπτυξης .

Όλο και περισσότερο στις μέρες μας , η ορθή διαχείριση και προστασία των δημόσιων χώρων αποτελεί στόχευση των αστικών πολιτικών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο καθώς χαρακτηρίζεται ως ένα στοιχείο που μπορεί να ενισχύσει σημαντικά την ποιότητα ζωής των πολιτών και να συμβάλει στην επίλυση περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων (Carmona κ.α. , 2003) προωθώντας δραστικά την προσπάθεια για επίτευξη αστικής βιωσιμότητας .

Βασική όμως προϋπόθεση για την δημιουργία των παραπάνω πλεονεκτημάτων είναι η ορθή διαμόρφωση και ο άρτιος αστικός σχεδιασμός των χώρων καθώς η τελική διαμορφωμένη εικόνα και λειτουργικότητα δημιουργεί την ανάλογη αίσθηση ενδιαφέροντος, έλξης ή θέλησης για επίσκεψη η χρήση , εάν δηλαδή ο συγκεκριμένος τόπος καθίσταται ελκυστικός και αναδεικνύει την διαφορετικότητα του ώστε να αποτελέσει χώρος επίσκεψης για περισσότερες από μια φορές και σε μεγαλύτερο εύρος και διάρκεια χρόνου .

Η ποιότητα δε των δημόσιων χώρων και το ισοζύγιο ανάμεσα σε δημόσιο και ιδιωτικό χώρο μιας αστικής περιοχής αποτελεί και ένα σημαντικό δείκτη για τη γενικότερη περιβαλλοντική και βιώσιμη ανάπτυξη αυτής .

3.2 Χωρικός – Αστικός σχεδιασμός

Η έννοια του 'χώρου' αποτελεί ίσως το κυριότερο στοιχείο για την διαμόρφωση των κοινωνικοοικονομικών σχέσεων και της παραγωγικής διαδικασίας εντός ενός συστήματος που εκτείνεται χωρικά ,θεσμικά και κλαδικά .

Ο σχεδιασμός του χώρου είναι μια σύνθετη και πολύπλοκη έννοια που μπορεί να λάβει διαφορετικές μορφές .Εμφανίστηκε ως τμήμα των σχεδιασμών περιβάλλοντος και πολεοδομίας στα μέσα του 19 ου αιώνα και κατόπιν αυτονομήθηκε ως πολιτική αστικής σχεδίασης .

3.2.1 Χωρικός Σχεδιασμός

Ο χωρικός σχεδιασμός έχει ως βασική κατεύθυνση τον βιώσιμο σχεδιασμό των χρήσεων γης έτσι ώστε να εξυπηρετούνται οι δημόσιες ανάγκες με σεβασμό στην αειφορία των πόρων . Προσπαθεί δηλαδή να συντονίσει και να ενσωματώσει την χωρική διάσταση των περιφερειακών πολιτικών σχεδιάζοντας στρατηγικές που βασίζονται στο εδαφικό κριτήριο (Cullingworth & Nadin , 2006) .

Σύμφωνα με τον Μπεριάτο (2013) (όπως αναφέρεται στο Γουργιώτης , 2021), ο χωρικός σχεδιασμός έχει ως κύριο αντικείμενο την πολιτική για την οργάνωση του χώρου με κριτήρια τόσο κοινωνικά όσο και οικονομικά . Είναι δηλαδή ένας συνδυασμός επιστημονικής προσέγγισης βάση υπάρχοντων δεδομένων και κοινωνικοπολιτικής πρακτικής .

Ο χωρικός σχεδιασμός αποτελεί το ανώτερο σχεδιαστικό και ρυθμιστικό εργαλείο για την διαχείριση του χώρου σε επίπεδο χώρας με κατευθύνσεις τόσο χωροταξικές όσο και πολεοδομικές και με στόχο επίσης την υλοποίηση και οργάνωση των αναπτυξιακών προγραμμάτων σε εθνικό επίπεδο καθώς και για το σύνολο των περιφερειών της χώρας .

Ειδικότερα ο χωρικός σχεδιασμός στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης αποσκοπεί σε πρακτικές με στόχο μια ισορροπημένη ανάπτυξη του αστικού και περιαστικού χώρου (σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο) . Κατά συνέπεια ο σχεδιασμός και η χωροταξία είναι πολύ σημαντικά στοιχεία στην παροχή βασικών υπηρεσιών ανοικτής πρόσβασης σε υποδομές και παροχές με ισότιμα κριτήρια προς το σύνολο των πολιτών , καθότι με αυτόν τον τρόπο είναι δυνατή η ορθολογική οργάνωση των χρήσεων γης και του χώρου , ώστε να επιτυγχάνεται η εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών που ολοένα αυξάνονται .

Η ανάγκη ώστε ο σχεδιασμός να καταστεί πρακτικά εφικτός είναι πολύ σημαντική . Η αστική διακυβέρνηση (urban governance) μπορεί να αποτελέσει την λύση σε αυτή την πρόκληση. Το επιλεγμένο σχεδιαστικό μοντέλο για την χωρική ανάπτυξη των πόλεων -και ειδικότερα των κέντρων τους – θα είναι ξεχωριστό και μοναδικό για κάθε μία καθώς θα συναρτάται από τις ειδικές συνθήκες και το ανθρώπινο δυναμικό της περιοχής (Πολεοδόμοι Μελετητές , Πολιτικοί , Κοινωνία).

3.2.2 Αστικός σχεδιασμός-Χωροταξικός Σχεδιασμός .

Πιο ειδικά, ο Αστικός ή Χωροταξικός σχεδιασμός θεωρείται ο κυριότερος μοχλός για την διαχείριση και διαμόρφωση της εικόνας των δημόσιων χώρων των πόλεων και εκφραστής των επιλεγμένων αστικών πολιτικών , με τις σχεδιαστικές παρεμβάσεις να αφορούν τόσο τις όψεις των κατασκευών , όσο και των κοινόχρηστων και ελεύθερων τμημάτων των πόλεων .

Ο αστικός σχεδιασμός όπως συνδέεται άμεσα με τις αστικές πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης ως έννοια είναι ενταγμένος στην γενικότερη έννοια του χωρικού σχεδιασμού. Ο ρόλος του είναι σημαντικός στην λειτουργία και την εικόνα των πόλεων , υπηρετώντας τις αρχές της βιωσιμότητας με επίκεντρο τον άνθρωπο και τις βασικές ανάγκες του . Διαβλέπει στην ενίσχυση της συνοχής , της συμμετοχικότητας , της επικοινωνίας , της κοινωνικής επαφής και της επανασύνδεσής του πολίτη με το περιβάλλον.

Βασική επιδίωξη του αστικού σχεδιασμού θα πρέπει να είναι ο σχεδιασμός και η δημιουργία ποιοτικών δημόσιων χώρων που θα προσαρμόζονται στις ιδιαιτερότητες της πόλης , στις τάσεις

και την ιδιαίτερη εικόνα αυτής με πολλαπλές χρήσεις ορθολογικά κατανομημένες μέσα στο αστικό περιβάλλον . Κωδικοποιώντας τους στόχους του δηλαδή μπορούμε να πούμε ότι αφορούν :

-Την βελτίωση των υποδομών και των δικτύων (μεταφορές , επικοινωνίες) .

-Την ανάδειξη των χαρακτηριστικών της πόλης , δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην διαμόρφωση μιας ταυτότητας , με την κληρονομιά της ιστορικό και πολιτισμικό επίπεδο να μπαίνει σε προτεραιότητα , να προστατεύεται και να αναδεικνύεται .

-Την καινοτόμα και βιώσιμη σχεδίαση των δημόσιων χώρων .

Θα πρέπει να τονιστεί ότι η έννοια του αστικού σχεδιασμού όπως σχετίζεται άμεσα με αυτήν της βιώσιμης ανάπτυξης , είναι άμεσα ενταγμένη στο ευρύτερο πλαίσιο των αναπτυξιακών πολιτικών οι οποίες ανήκουν σχεδόν καθολικά στην κρατική υπευθυνότητα δημιουργώντας και θεμελιώνοντας σε κάθε περιοχή μια πολιτική και σχεδιαστική κουλτούρα που επηρεάζεται αναπόφευκτα από τις "προσταγές" της επικρατούσας παγκοσμιοποίησης .

Αυτό σημαίνει ότι ενώ ο αστικός σχεδιασμός στα πλαίσια μιας βιώσιμης ανάπτυξης , θα πρέπει ιδανικά να στοχεύει στην ικανοποίηση των αναγκών του κοινωνικού συνόλου , στην πράξη και λόγω της σπουδαιότητας που του χρεώνεται ως επενδυτικού και αναπτυξιακού εργαλείου (άρα και ως εν δυνάμει κερδοφόρου μηχανισμού)πολλές φορές έρχεται σε αντίθεση με αυτήν , την στόχευση δηλαδή στο κοινό καλό και επιλέγει κατευθύνσεις με αυστηρά οικονομικά κριτήρια.

Ο αστικός σχεδιασμός είναι άμεσα συνδεδεμένος με τον όρο της Αστικής Ανάπλασης καθώς η ανάπλαση αποτελεί το επόμενο προς τα κάτω σχεδιαστικό εργαλείο σε πιο στοχευμένο και τοπικό επίπεδο που οφείλει να ακολουθεί τους στόχους και να εξειδικεύει τις κατευθύνσεις του αστικού σχεδιασμού.

3.3 Προσέγγιση της έννοιας της Αστικής Ανάπλασης .

Οι διαδικασίες εξέλιξης στις οποίες υπόκεινται οι πόλεις ως αποτέλεσμα των συνεχών αλλαγών μέσω ευκαιριών αλλά και των απειλών που διέπουν το εξωτερικό τους περιβάλλον , έχει ως επακόλουθο η ίδια η έννοια της αστικής ανάπλασης να έχει πολυεπίπεδους ορισμούς και περιεχόμενα στην μετεξέλιξή της στον χώρο και στον χρόνο.

Όπως αναφέρθηκε , το φαινόμενο της αστικοποίησης και της συγκέντρωσης όλο και περισσότερου πληθυσμού στις πόλεις γίνεται εντονότερο . Το γεγονός αυτό συνδυαζόμενο με το ευρύτερο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης επέφερε την αλλοίωση του χαρακτήρα των πόλεων και της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας αυτών μετατρέποντάς τις απλά σε απρόσωπους χώρους διαβίωσης με κοινωνίες πολιτών συνδεδεμένες από ασταθείς κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις.

Οι εξελίξεις και αλλαγές αυτές λοιπόν δημιουργούν επιτακτικά την ανάγκη για εφαρμογή νέων σχεδίων που θα στοχεύουν στην επίλυση των προβλημάτων που εμφανίζονται στο σύγχρονο αστικό περιβάλλον αναδεικνύοντας την ιδιαίτερη φυσιογνωμία των πόλεων ,κυρίως αυτών με

την έντονη πολιτιστική κληρονομιά , αλλά και στην προετοιμασία τους για τις προκλήσεις του μέλλοντος .

Αυτές οι πρακτικές σχεδιασμού και οι εφαρμογές στην πράξη ώστε να πραγματοποιηθούν οι προαναφερόμενοι στόχοι μέσω τοπικών και εθνικών πολιτικών μπορούν να προσδιορίσουν γενικά τον όρο Αστική Ανάπλαση . Σύμφωνα με την Μανάβη (2010) ως αστική ανάπλαση χαρακτηρίζονται οι πολεοδομικές παρεμβάσεις εντός του ιστού του αστικού χώρου μέσω του αστικού σχεδιασμού ή ανασχεδιασμού χωρίς όμως να περιορίζονται μόνο σε αυτό .

Έτσι γενικά η ανάπλαση , μπορεί να χαρακτηριστεί ως η επεμβατική προσπάθεια εντός ενός συγκεκριμένου χώρου , πρωτίστως αστικού αλλά όχι μόνο , στην οποία περιλαμβάνεται μια ομάδα από κατευθύνσεις σχεδιασμού και διαδικασίες εφαρμογής σε πολεοδομικό , αρχιτεκτονικό , κοινωνικό , οικονομικό και εν τέλει πολιτισμικό επίπεδο με κύριους σκοπούς :

- α . την βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων της πόλης .
- β . την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος και των κατασκευών .
- γ . την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και την προστασία των ιδιαίτερων ιστορικών στοιχείων της περιοχής , μορφολογικού και αισθητικού χαρακτήρα.

Με το τρόπο αυτό επιτυγχάνεται η ισχυροποίηση της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της κάθε περιοχής , καθορίζοντας την δική της 'εικόνα', συνδέοντας στην ιδανική περίπτωση το «παλαιό» με το «νέο» .

Η επέμβαση αυτή μορφολογικού χαρακτήρα πραγματοποιείται σε χώρους οι οποίοι είτε έχουν φθαρεί ή καταστραφεί στο πέρασμα του χρόνου , είτε έχουν πλέον παύσει να εξυπηρετούν τις λειτουργίες για τις οποίες είχαν αρχικά δημιουργηθεί , είτε αδυνατούν να ανταποκριθούν σε νέες απαιτήσεις και ανάγκες που έχουν εμφανισθεί κατά την εξέλιξή τους .

Η ανάγκη που έρχεται να καλύψει μια αστική ανάπλαση σε χώρους με υποβαθμισμένο χαρακτήρα μπορεί να είναι οικιστική, σύγκρουσης χρήσεων , κελύφους ή όψεων κτιρίων είτε ανάγκη εφαρμογής πολιτικής κοινωνικού χαρακτήρα είτε τις περισσότερες φορές ανάγκη για αξιοποίηση και προστασία της πολιτιστικής ταυτότητας ενός τόπου (Καρραβία , 2006).

Στην εξέλιξη του πάντως ο όρος , όπως προσδιορίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθορίζεται ως μια στρατηγικά ολοκληρωμένη πρακτική - και όχι σαν μια σειρά από αποσπασματικές παρεμβάσεις- σε υποδομές , κτίρια , χρήσεις γης ή δράσεις για την προστασία της πολιτικής κληρονομιάς των αστικών χώρων . Η φιλοσοφία των παρεμβάσεων είναι η καθολική προσέγγιση και αντιμετώπιση των έντονων προβλημάτων που εμφανίζονται στις αστικές περιοχές με υποβαθμισμένο κοινωνικό και περιβαλλοντικό περιβάλλον και στις οποίες αναπόφευκτα δημιουργούνται φαινόμενα κοινωνικού διαχωρισμού και ρατσισμού .

Στα πλαίσια της Πολιτικής Συνοχής , η Ε.Ε. προωθεί το εργαλείο των αστικών αναπλάσεων μέσω των εθνικών πολιτικών ώστε να ενισχύσει τις τοπικές οικονομίες , να μειώσει την ανεργία , να

επιτύχει την αναβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος με την εξασφάλιση και την δημιουργία ποιοτικών χώρων κοινής χρήσης προωθώντας την καινοτομία και την υγιή επιχειρηματικότητα με τελικό στόχο την εξάλειψη των ακραίων ανισοτήτων μεταξύ των αστικών περιφερειών της .

3.3.1 Επιλογή τρόπου ανάπλασης και είδη ανάπλασης .

Σε κάθε περίπτωση τα εντοπισμένα πολεοδομικά και κοινωνικά προβλήματα προσδιορίζουν την έκταση της παρέμβασης , τον τρόπο εφαρμογής , την κατηγοριοποίηση των στόχων και το ύψος της ανάπλασης σε συνδυασμό με τις εκάστοτε αναπτυξιακές πολιτικές αλλά και τα ισχύοντα δεδομένα σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ο τρόπος που θα σχεδιαστεί και θα υλοποιηθεί μια ανάπλαση υπαγορεύεται κάθε φορά είτε από τον κύριο στόχο αυτής είτε από την ιδιαιτερότητα και τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά του προς ανάπλαση τόπου είτε και από τον φορέα που υλοποιεί την ανάπλαση και που μπορεί να συγκροτείται για αυτό τον λόγο ή να αποτελεί συνεργασία υφιστάμενων φορέων .

Η κάλυψη των διαφόρων τοπικών αναγκών και προβλημάτων που μπορούν να συνυπάρχουν και να αλληλοκαλύπτονται κατά την σχεδίαση και εκτέλεση μιας αστικής ανάπλασης ώστε να κριθεί ως επιτυχημένη απαιτεί την χρήση διαφορετικών κριτηρίων ώστε να εντοπιστεί η σχετικά κατάλληλη μορφή ανάπλασης (Στεφάνου 1993: 46-48) .

Οι κύριοι Τύποι Αναπλάσεων (Σαμπροβαλάκη , 2012) :

- Αναπλάσεις ανάλογα με την χρησιμοποιούμενη ορολογία .
- Αναπλάσεις με κριτήριο τον βασικό στόχο .
- Αναπλάσεις με κριτήριο τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά της περιοχής που γίνεται η παρέμβαση .
- Αναπλάσεις ανάλογα με τον φορέα που την υλοποιεί .
- Αναπλάσεις σύμφωνα με το βαθμό της πραγματοποιούμενης παρέμβασης .

Ειδικότερη αναφορά μπορεί να γίνει στον τελευταίο τύπο ανάπλασης καθώς συγκεντρώνει χαρακτηριστικά και από τους άλλους τύπους και έχει γενικότερο χαρακτήρα .

Οι αναπλάσεις λοιπόν σύμφωνα με το βαθμό της παρέμβασης διαχωρίζονται σε δύο κατηγορίες :

1. Ριζική Ανάπλαση

Αφορά παρεμβάσεις που επιφέρουν δραστικές αλλαγές έντονα παρεμβατικού χαρακτήρα στον χώρο που εκτελούνται , με πληθυσμιακές μετακινήσεις και τροποποιήσεις στις χρήσεις γης καθώς και στον τρόπο λειτουργίας της υπό ανάπλαση περιοχής . Τις περισσότερες φορές εκτελούνται σε αστικά κέντρα πόλεων, υποβαθμισμένων πολεοδομικά και κοινωνικά και συνοδεύονται και από αλλαγές και τροποποιήσεις των ρυμοτομικών σχεδίων και των όρων δόμησης της περιοχής .

2. Μερική ανάπλαση

Ιστορικά από την δεκαετία του 1970 εμφανίστηκε η παρέμβαση της μερικής ανάπλασης , η οποία δεν αφορούσε πλέον την ριζική αναδιάρθρωση και επέμβαση σε μια περιοχή , αλλά επεμβάσεις στοχευμένου και περιορισμένου χαρακτήρα με κύριο στόχο την βελτίωση της ποιότητας και της λειτουργικότητας των δημοσίων χώρων και κτιρίων , συγκρούσεις χρήσεων γης και δραστηριοτήτων. Οι ήπιες αυτές παρεμβάσεις υιοθετήθηκαν για να βελτιώσουν τις συνέπειες από την ευρεία εφαρμογή των ριζικών αναπλάσεων αλλά ήταν και στα γενικότερα πλαίσια των πολιτικών που επικράτησαν για μείωση των κρατικών δαπανών σε συνδυασμό με την ύφεση που παρατηρήθηκε στον κατασκευαστικό τομέα .

Οι επεμβάσεις αυτές περιείχαν και κοινωνικές στοχεύσεις βελτίωσης των συνθηκών που αφορούσαν μειονότητες, μη εύρωστα κοινωνικά στρώματα και στόχευαν και στην ευρύτερη συμμετοχή στην λήψη αποφάσεων περισσότερων κοινωνικών ομάδων .(Αραβαντινός , 1997/1998) .

3.4 Ιστορική Εξέλιξη των Αστικών Αναπλάσεων .

Η αστική ανάπλαση έχει εμφανίσει διάφορες εκφράσεις και μορφές , κατά το πέρασμα των χρόνων αλλά και όσον αφορά την κατά τόπους εφαρμογή της στις διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες .

Ιστορικά , κομβική περίοδο για την Ευρωπαϊκή Ήπειρο αποτέλεσε η χρονική περίοδος μετά το 1945 και το πέρας του Παγκοσμίου Πολέμου (Hall ,1992) όπου οι καταστροφικές συνέπειες σε μεγάλες πόλεις της Ευρώπης επέβαλλαν την εφαρμογή πολιτικών ριζικών και καθολικών αναπλάσεων των αστικών κέντρων κυρίως αλλά και του περιαστικού ιστού . Οι αναπλάσεις αυτές εκτελέστηκαν με άμεσες διαδικασίες από τις κεντρικές κυβερνήσεις και χωρίς ουσιαστικά συμμετοχή από τις τοπικές αρχές , πολύ δε περισσότερο των κοινωνιών, ενώ και η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα ήταν αμελητέα . Η αναγκαιότητα δε για την αποκατάσταση της οποιαδήποτε κανονικότητας περιόρισε το αισθητικό τμήμα των παρεμβάσεων . Επίσης οι αναπλάσεις αυτές κρίθηκαν αναγκαίες ώστε να αντιμετωπιστεί και η έντονη αστικοποίηση που παρατηρήθηκε την περίοδο αυτή .

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν (1950-1970) υπήρξαν σημαντικές παρεμβάσεις και αποκαταστάσεις κυριότερα βιομηχανικών κτιρίων που είχαν καταστραφεί ή είχαν τεθεί σε αχρησία , η αλλαγή των χρήσεων και η ένταξη τους εκ νέου στο αστικό δίκτυο των οποίων έδωσε νέα πνοή στην κοινωνική τους προσφορά .

Ήδη από την δεκαετία του 1960 (και κυρίως από τα μέσα αυτής) διαφαίνεται ότι οι πολεοδομικές πολιτικές για τις πόλεις απλώς τροποποιούσαν και διόγκωναν τα ήδη υπάρχοντα προβλήματα, Gosselin (1974), (όπως αναφέρεται στο Οικονόμου ,2004) με την μείωση των ελεύθερων χώρων και περιοχών πρασίνου και την πύκνωση του δομημένου χώρου να κυριαρχούν .

Τα προβλήματα γιγαντώθηκαν την δεκαετία του 1970 με την περιβαλλοντική μόλυνση και την κυκλοφοριακή επιβάρυνση να αποτελούν τεράστιες πληγές παρόλη την προσπάθεια για την εφαρμογή νέων προγραμμάτων γνωστά με τον όρο *renewall* με σκοπό την υιοθέτηση στόχων ανανέωσης, αποκατάστασης και επανάχρησης των ιστορικών αστικών κέντρων.

Σε παρόμοια φιλοσοφία και οι πρακτικές ανάπλασης στην δεκαετία του 1980 με ήπιες παρεμβάσεις, όμως βασική διαφοροποίηση αποτέλεσε η εμφάνιση ως παράγοντα διαμόρφωσης πολιτικών, την Τοπική Αυτοδιοίκηση (αν και παραμένει κυρίαρχη η παρουσία της κεντρικής εξουσίας) με αποτέλεσμα τον εμπλουτισμό των προτάσεων με τοπικά στοιχεία ανά περιοχή.

Επίσης ξεκινά να κάνει την εμφάνιση του στις διαδικασίες ο ιδιωτικός τομέας με την σύνδεση των χώρων ανάπλασης με ιδιωτικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα την δημιουργία και πιο ελκυστικών και ενδιαφερόντων αρχιτεκτονικών προτάσεων αναπλάσεων.

Σημαντική περίοδος αποτέλεσε το διάστημα της δεκαετίας του 1990 καθώς τα στοιχεία που εμφανίστηκαν την δεκαετία του 1980, εμπλουτίστηκαν με μια σειρά νέων εξελίξεων μετασχηματίζοντας το περιεχόμενο των χωρικών πολιτικών (Οικονόμου, 2004).

Η έννοια της αειφορίας και μετέπειτα της βιώσιμης ανάπτυξης άρχισαν να αποτελούν προτεραιότητα των Πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η σχεδίαση και ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος εισήλθε σε διαδικασία αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης με το βασικό κομμάτι των πόλεων δηλαδή τους ανθρώπους – κατοίκους. Σύμφωνα με τον Αραβαντινό (2002) πλέον το ενδιαφέρον και η στόχευση υπήρξε όχι προς την χωρική αποκλειστικά επέκταση των πόλεων αλλά και στην προσπάθεια για σωστή χρήση εκ νέου χώρων μέσα σε αυτές που είχαν εγκαταλειφθεί.

Αναδύθηκε περισσότερο η πρακτική της σύμπραξης μεταξύ Δημοσίου και ιδιωτικών κεφαλαίων στο τμήμα των χρηματοδοτήσεων των αστικών παρεμβάσεων ενώ στα πλαίσια πολιτικών κοινωνικής συνοχής δόθηκε αυξανόμενη προσοχή σε ζητήματα κοινωνικών αποκλεισμών και διαχωρισμών κοινωνικών ομάδων τα οποία ξεκίνησαν να γιγαντώνονται με την αύξηση των μεταναστευτικών ρευμάτων από φτωχότερες χώρες ή εμπόλεμες ζώνες.

Ταυτόχρονα υιοθετούνται και πρακτικές σχεδίασης με βαθύτερη αισθητική και συμβολική προσέγγιση σε ζητήματα εικόνας και ταυτότητας των χώρων παρέμβασης ως αποτελέσματα και των εξελίξεων στον χώρο της τεχνολογίας και των επιστημών.

Η υιοθέτηση των παραπάνω διεργασιών και προβληματισμών οδήγησαν σε εφαρμογή – μέσω πολιτικών σχεδιασμού – ολοκληρωμένων στρατηγικών για τις αστικές αναπλάσεις οι οποίες περιγράφονται συνολικά με τον όρο της αστικής αναγέννησης ή ανασύνταξης (Βασενχόφεν, 1995).

Με την εφαρμογή των νέων πρακτικών, απαραίτητη προϋπόθεση πλέον για τον αστικό σχεδιασμό είναι οι ιδιαίτερες συνθήκες και τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά της υπό ανάπλαση

περιοχής αλλά και του κοινωνικού δυναμικού αυτής , στο πλαίσιο ενός συνολικού στρατηγικού εγχειρήματος τόσο στην σχεδίαση όσο και στην μετέπειτα υλοποίησή του ως έργου.

Ο τρόπος αυτός δράσης και εφαρμογής αστικής πολιτικής είναι σε άμεση συνάρτηση με τις επιταγές της Ε.Ε. για αστική ανάπτυξη με βιώσιμα χαρακτηριστικά και εμπλουτισμένος με τις νέες κατευθύνσεις και οδηγίες για την εδαφική συνοχή, την προσπάθεια των πόλεων για μείωση των ρύπων και του οικολογικού τους αποτυπώματος μέσω της επανασχεδίασης των μοντέλων ανάπτυξης , και είναι αυτός που τηρείται και επικρατεί στις μέρες μας.

3.5 Το θεσμικό πλαίσιο για τον χωρικό σχεδιασμό και την πολιτική αστικών αναπλάσεων στην Ελλάδα .

Η διαμόρφωση θεσμικά του πλαισίου για τον χωρικό σχεδιασμό και κατ' επέκταση τις πολιτικές ανάπλασης στην χώρα μας γίνεται από την σύνθεση των παραγόντων της εθνικής νομοθεσίας σχετικής με τη χωροταξία, την πολεοδομική σχεδίαση και την αστική ανάπτυξη , της σχετικής νομοθεσίας περί επενδύσεων και κινήτρων για την ανάπτυξη καθώς και των περιβαλλοντικών νόμων συμπεριλαμβανομένων των οικοδομικών κανονισμών .

Τα τελευταία χρόνια σε εφαρμογή των ευρωπαϊκών εξελίξεων εισάγονται πρακτικές και υιοθετούνται ολοκληρωμένες πολιτικές χωρικού σχεδιασμού για την επίλυση των προβλημάτων αρχικά των πόλεων και στη συνέχεια σε επίπεδο περιφερειών σχετικών με αναπτυξιακά ζητήματα και ζητήματα που αφορούν χωρικές ανισότητες.(Βασενχόφεν , Γεωργούλης 1997).

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τον αστικό σχεδιασμό και τις αστικές αναπλάσεις εισήχθη σχετικά αργά στη χώρα μας λόγω πληθώρας εθνικών προβλημάτων σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο .

Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1975 γίνεται για πρώτη φορά μια αναφορά και προσπάθεια ένταξης όρων για τη χωροταξική σχεδίαση καθώς μέχρι τότε ο όρος αστική ανάπλαση δεν είχε προσδιοριστεί ουσιαστικά όπως και τυπικά (Μαρμαράς ,2002) .

Κατόπιν ξεκίνησε να σχηματίζεται το νομοθετικό πλαίσιο του χωροταξικού σχεδιασμού με την ψήφιση του Ν. 360/1976, με αναφορά σε ζητήματα χωροταξίας και την καθιέρωση σχεδιασμού δύο επιπέδων , εθνικού και περιφερειακού .

Στην συνέχεια εκδόθηκε το Π.Δ.. της 4/08/1978 με επικέντρωση στη ρύθμιση και στην εφαρμογή αναπλάσεων σε δημόσιους χώρους και κατόπιν ψηφίστηκε ο νόμος 947/1979 με τον οποίον θεσμοθετούνται χρήσεις γης για τις περιοχές όπου προβλέπεται επέκταση σχεδίου πόλης, ενώ γίνεται πρόβλεψη για τη σύνταξη μελετών αναμόρφωσης (ανάπλασης) και ανάπτυξης οικισμών .

Παρ' όλα αυτά όμως η εφαρμογή των παραπάνω νομοθετικών πλαισίων σε πανελλαδικό επίπεδο δεν ευδοκίμησε λόγω της πολιτικής ατολμίας που επέδειξε η κεντρική διοίκηση στην εφαρμογή τους και της γραφειοκρατικής αντίληψης και του συγκεντρωτισμού που επικρατούσε στη χώρα .

Ο νόμος 1337/1983 ο οποίος κατήργησε και το Ν.Δ. της 17.7.1923 (ο οποίος ήταν ουσιαστικά ο πρώτος πολεοδομικός και χωροταξικός κανονισμός της χώρας) εισήγαγε τις έννοιες του γενικού πολεοδομικού σχεδίου (Γ.Π.Σ.) και της πολεοδομικής ανασυγκρότησης ενώ ο όρος της ανάπλασης αντιμετωπίζεται ως πολεοδομική παρέμβαση εντός περιοχών ή οικισμών εγκεκριμένου σχεδίου πόλης .

Ουσιαστικά όμως η ψήφιση του ν. 2508/1997 με τίτλο « Βιώσιμη Οικιστική Ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας και άλλες διατάξεις »(ΦΕΚ 124/Α/1997) ,αποτελέσει την πρώτη συγκροτημένη προσπάθεια για την προστασία και ανάδειξη των αστικών και περιαστικών κέντρων με συγκεκριμένες διατάξεις στο Κεφάλαιο Β΄ αυτού , που αφορούσαν τις αστικές αναπλάσεις συμπληρώνοντας τον Ν. 1337/83 (Αραβαντινός ,1997) .

Έως την θέσπιση του συγκεκριμένου νόμου το νομικό πλαίσιο για τον προγραμματισμό παρεμβάσεων σε μεγάλο εύρος δεν παρουσίαζε μία συνολικότητα από την άποψη της αντιμετώπισης της μεθοδολογίας και της εκτέλεσης . Επίσης σημαντική είναι- συμβαδίζοντας με τις κατευθύνσεις σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο- και η αναφορά για πρώτη φορά της έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης των αστικών χώρων ως απαραίτητη προϋπόθεση και ως κύριο αποτέλεσμα των δράσεων ανάπλασης . Συγκριμένα στο άρθρο του Ν . 2508/1997 η αστική ανάπλαση ορίζεται ως εξής : *«Ανάπλαση περιοχής είναι το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων παρεμβάσεων και διαδικασιών πολεοδομικού, οικοδομικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα, που προκύπτουν από σχετική μελέτη και που αποσκοπούν κυρίως στη βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος την προστασία και ανάδειξη των πολιτιστικών, ιστορικών, μορφολογικών και αισθητικών στοιχείων και χαρακτηριστικών της περιοχής».*

Ο Ν. 2508/1997 είχε ως βασική φιλοδοξία να δώσει την δυνατότητα στους νέους Καποδιστριακούς Δήμους να εισάγουν και να εφαρμόσουν δράσεις και πρακτικές βιώσιμης ανάπτυξης στις χωρικές ενότητες των νέων Ο. Τ. Α. , εξοπλίζοντας τους με νέα εργαλεία όπως τα Γ.Π.Σ. (Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια) , τα ΣΧΟΟΑΠ (Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτών Πόλεων) τα οποία τείνουν να έχουν ένα συνολικό χαρακτήρα σχεδίασης .

Το σύστημα που εισάγεται για τις αστικές αναπλάσεις με το νόμο 2508/ 1997 στηρίζεται στην πολεοδομική προσέγγιση του χώρου(μορφολογικά χαρακτηριστικά και αισθητικά κριτήρια) με προσπάθεια για καλύτερευση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών και των δομών του αστικού περιβάλλοντος καθώς και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών πλεονεκτημάτων των υπό ανάπλαση περιοχών .

Η επιλογή μιας περιοχής (άρθρο 8 , παρ. 3 ιδίου Νόμου) κατάλληλης για ανάπλαση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου με κριτήρια την κατάσταση και την χρηστότητα του δημόσιου χώρου καθώς και τη ζήτηση σε στέγαση και διαμονή .

Η εφαρμογή των προβλέψεων του νόμου 2508/1997 δεν έτυχε της εφαρμογής που φιλοδοξούσε

ως σύλληψη και ένας κύριος λόγος αποτέλεσε η πρόβλεψη για χρηματοδότηση από κρατικούς σχεδόν εξ ολοκλήρου πόρους (η διαθεσιμότητα των οποίων είναι πάντοτε υπό αίρεση) , χωρίς να υπάρχει εναλλακτική και πιο ευέλικτη πρόταση για πιθανές συμπράξεις με φορείς του ιδιωτικού τομέα .

Με τον Ν. 2742 /1999 , στο άρθρο 12 , προβλέφθηκε η σύνταξη Σχεδίων Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων (Σ.Ο.Α.Π.) , δηλαδή η σχεδίαση προγραμμάτων για τη βελτίωση αστικών περιοχών με στόχευση πολεοδομικής ανασυγκρότησης μέσα από τις διαδικασίες αστικής διακυβέρνησης (συμμετοχή φορέων και κοινωνικών ομάδων) . Η συγκεκριμένη πρακτική δεν τέθηκε σε λειτουργία έως το έτος 2012 ,με την έκδοση των απαιτούμενων προδιαγραφών των μελετών που απαιτούνται .

Στην δεκαετία από το 2010 και μετά , γίνεται προσπάθεια για την εφαρμογή εργαλείων με πιο ευέλικτη μορφή ώστε να γίνουν εφικτές αναπτυξιακές παρεμβάσεις εκτός των καθολικών προγραμμάτων σχεδιασμού . Με το Ν. 4269/14 και το άρθρο 8 , εισάγεται η έννοια των ειδικών χωρικών σχεδίων (Ε.Χ.Σ.) στα πλαίσια της Χωροταξικής και Πολεοδομικής Μεταρρύθμισης και με τα οποία επιχειρείται η χωρική βελτίωση περιοχών υπέρ τοπικού εύρους καθώς και προγραμμάτων αστικών αναπλάσεων , πάντοτε σε εναρμόνιση με τον σχεδιασμό ανώτερου επιπέδου .

Τα Ε.Χ.Σ. παραμένουν ως έχουν και στην αναθεώρηση που ακολούθησε το 2016 με το νόμο 4447/2016 (Χωρικός Σχεδιασμός -Βιώσιμη Ανάπτυξη και άλλες Διατάξεις) , ενώ υιοθετείται ένα σύστημα που καθορίζει τον χωρικό σχεδιασμό ως προς το γεωγραφικό τομέα (αναφερόμενο δηλαδή σε εθνικό, σε περιφερειακό ή σε τοπικό σχεδιασμό καθώς και σε πέντε κατηγορίες σχεδιασμού). Οι τελευταίες κατηγοριοποιούνται αναλόγως το εύρος τους σε δύο κατηγορίες , τα Στρατηγικά σχέδια και τα Ρυθμιστικά σχέδια .

Ο Στρατηγικός Χωρικός Σχεδιασμός περιλαμβάνει τα Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια και τα Περιφερειακά και τα οποία αποτελούν υπερτοπικό σχεδιασμό για την χωρική σχεδίαση και ανάπτυξη.

Σε τοπικό επίπεδο προβλέπονται από τον Ρυθμιστικό Χωρικό Σχεδιασμό , τα Τοπικά Χωρικά Σχέδια (Τ.Χ.Σ.) για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και τα Ειδικά Χωρικά Σχέδια (Ε.Χ.Σ.) που λειτουργούν ανεξάρτητα από διατοπικά όρια για σημαντικά έργα μεγάλης σημασίας με αντίστοιχη αλλαγή των χρήσεων γης στους χώρους που προγραμματίζεται η εκτέλεσή τους .Οι περιοχές που από τα Τ.Χ.Σ. και τα Ε.Χ.Σ. προκρίνονται για να πολεοδομηθούν εντάσσονται στην δεύτερη κατηγορία πολεοδομικού σχεδιασμού , αυτή των πολεοδομικών σχεδίων εφαρμογής και αναφέρονται σε πόλεις και οικισμούς ή σε τμήματά τους με ρυθμίσεις για επιτρεπόμενες χρήσεις γης και περιορισμούς δόμησης , με τον καθορισμό κοινόχρηστων και κοινωφελών σημείων και τον προσδιορισμό των δικτύων υποδομών .

Επίσης με τον Ν. 4447/2016 επέρχεται μια σημαντική αλλαγή καθότι τα Ρυθμιστικά Σχέδια (Ρ.Σ.) μεγάλων περιοχών και αστικών συγκεντρώσεων που προβλεπόταν από τον Ν. 2508/1997 ως ξεχωριστή κατηγορία ενσωματώνονται στον Περιφερειακό και Τοπικό Χωρικό Σχεδιασμό .

Την πιο πρόσφατη Νομοθετική Ρύθμιση αποτέλεσε ο Ν. 4759/2020 (ΦΕΚ 245/ Α / 2020) , « Εκσυγχρονισμός της χωροταξικής και Πολεοδομικής Νομοθεσίας » , οποίος παρόλο που δεν περιέχει νεότερες διατάξεις για τις αστικές αναπλάσεις , επιδιώκει την επίλυση χρόνιων θεμάτων πρακτικής εφαρμογής προηγούμενων νομοθετικών ρυθμίσεων και αναπτυξιακών εργαλείων , με την ενσωμάτωση σχετικών Νομολογιών του Συμβουλίου της Επικρατείας .

Στο άρθρο 2 του Νόμου 4759 δίνονται και οι επικαιροποιημένοι ορισμοί για τις βασικές έννοιες που εξετάζονται στην παρούσα εργασία :

α) **«Βιώσιμη ανάπτυξη:** η ανάπτυξη που συνθέτει και σταθμίζει κοινωνικούς, οικονομικούς και περιβαλλοντικούς στόχους με σκοπό την:

αα) επίτευξη διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης με τη δημιουργία ισχυρής παραγωγικής βάσης και έμφαση στην καινοτομία και την αύξηση της απασχόλησης,

β β) εδαφική και κοινωνική συνοχή, δίκαιη κατανομή πόρων και άρση των αποκλεισμών,

γγ) προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας, του τοπίου και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων.»

β) **«Βιώσιμη χωρική ανάπτυξη:** οι χωρικές, εδαφικές και περιβαλλοντικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και αυτές που σχετίζονται με την ορθολογική οργάνωση του χώρου.» (Άρθρ. 2 , παρ. 1 α ,1β).

Βασική στόχευση του Νόμου αποτελεί η απλούστευση της διαδικασίας που προβλέπεται για τον χωρικό σχεδιασμό με κύριο γνώμονα την κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης μιας ολοκληρωμένης χωρικής πολιτικής σε Εθνικό επίπεδο.

Ειδικότερα επί του άρθρου 11 ,παρ. 1^α γίνεται αναφορά στον τρόπο κατάρτισης των (Ε.Π.Σ.) και πιο συγκεκριμένα πως « Ειδικά Πολεοδομικά Σχέδια (Ε.Π.Σ.) μπορούν να καταρτιστούν και α) για προγράμματα αστικής ανάπτυξης ή περιβαλλοντικής προστασίας ή αντιμετώπισης των συνεπειών από φυσικές καταστροφές ή αντιμετώπισης των συνεπειών από φυσικές καταστροφές και β) για περιοχές παρεμβάσεων στο πλαίσιο προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) , όπως οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις» .Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Παρεμβάσεις που προβλέπονται από το ΕΣΠΑ 2021-2027, αποτελούν την συνέχεια των Ο.Χ.Ε για την βιώσιμη χωρική ανάπτυξη που αποτέλεσαν χρηματοδοτικά εργαλεία του ΕΣΠΑ 2014-2020 και ουσιαστικά έχουν την στόχευση και την μορφή ολοκληρωμένων αστικών αναπλάσεων.

Οι κατευθύνσεις του Ν. 4759 /2020 διαπνέονται από μια ορθή φιλοσοφία κυρίως ως προς το εκσυγχρονισμό των πρακτικών και την δημιουργία νέων πιο ελκυστικών εργαλείων χωρικού σχεδιασμού , η αποτελεσματικότητά του και το εύρος εφαρμογής του μένει να διαπιστωθεί κατά την εφαρμογή του .

3.6 Αστικός σχεδιασμός σε Μεσαίες και Μικρές Πόλεις με ειδικά στοιχεία και χαρακτήρα .

Η κατηγοριοποίηση με βάση τις χαρακτηριστικές και ξεχωριστές ιδιότητες των πόλεων εντός του Ευρωπαϊκού Αστικού Δικτύου αναφέρεται σε (Γοσποδίνη ,2007:109) :

Μητροπόλεις

Μεγάλες πόλεις

Μεσαίες πόλεις (20-100 χιλιάδες κατοίκους)

Μικρές Πόλεις (έως 20 χιλιάδες κατοίκους)

Με αντίστοιχες υποομάδες :

1. Μεσαίες και μικρές πόλεις του παλαιού και νέου Πυρήνα της Ευρώπης .
2. Μεσαίες και μικρές πόλεις με ειδικά στοιχεία και χαρακτήρα .
3. Περιφερειακές Μεσαίες και μικρές πόλεις (οικονομικά αλλά και γεωγραφικά)

Μεσαίες και μικρές πόλεις με ειδικά στοιχεία και χαρακτήρα.

Οι συγκεκριμένες πόλεις αποτελούν πόλεις με σημαντική πολιτιστική κληρονομιά ανά τους αιώνες , ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με ιστορικά κέντρα με πλούσιο αρχιτεκτονικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον και είναι τόποι με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης (CEC , 1992 :18 και 101) μέσω της διατήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής αυτής κληρονομιάς , της βελτίωσης του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος και της ποιότητας διαβίωσης σε αυτές . Αποτελούν την πιο δυναμική ομάδα εντός του αστικού Δικτύου της Ευρώπης με τις μεγαλύτερες δυνατότητες βελτίωσης και εξέλιξης έχοντας παραδοσιακά την υψηλότερη αστική ποιότητα ζωής και την αμεσότερη και πιο αρμονική σχέση μεταξύ του ήδη δομημένου χώρου και του περιβάλλοντος τοπίου.

Στον συγκεκριμένο τύπο μικρών πόλεων ο αστικός σχεδιασμός επικεντρώνεται ακριβώς στην διατήρηση και βελτίωση αυτών των πλεονεκτημάτων του αστικού χώρου τους ,ώστε μέσω της συνεχούς προστασίας των περιβαλλοντικών δεδομένων οι πόλεις αυτές να αποτελούν ένα

ελκυστικό χώρο εγκατάστασης, διαμονής και επίσκεψης .

Ειδικότερα δε στη χώρα μας , ο αστικός σχεδιασμός των μικρών και μεσαίων πόλεων αποτέλεσε μια πολιτική ήπιας και περιορισμένης διαδικασίας αστικών παρεμβάσεων με δράσεις που αφορούσαν τον ανασχεδιασμό κτιριακών συγκροτημάτων καθώς και προσπάθειες για βελτίωση κοινόχρηστων χώρων μέσω ήπιων αναπλάσεων όπως πεζοδρομήσεις , διαπλατύνσεις πεζοδρομίων , αντικαταστάσεις δικτύων και εξωραϊσμού πλατειών και ελεύθερων χώρων .

ΜΕΡΟΣ 2^ο : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : Η Περιγραφή της Πόλης

ΑΝΑΛΥΣΗ

Κατόπιν της παράθεσης και της ανάλυσης όσων παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό πρώτο μέρος της παρούσας εργασίας , επιλέχθηκε ως περίπτωση πόλης για μελέτη η παραδοσιακή πόλη της Ναυπάκτου . Η συγκεκριμένη πόλη προτιμήθηκε καθότι αποτελεί μια μικρή προς μεσαία πόλη της περιφέρειας της Ελλάδος με ιδιαίτερα όμως ιστορικά χαρακτηριστικά και τουριστικά πλεονεκτήματα , με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης και χώρος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους , με επιβαρυνμένο όμως πολεοδομικά ,το αστικό και οικοδομικό της περιβάλλον , εμφανίζοντας αντίστοιχες παθογένειες που χρήζουν βελτίωσης . Ο χαρακτηρισμός της πόλης ως παραδοσιακός οικισμός σχεδόν στο σύνολο της έκτασης του αστικού ιστού και το πλήθος των μνημείων και ιστορικών κτιρίων δημιουργεί ιδιαίτερες συνθήκες σχετικές με τον χωρικό και πολεοδομικό σχεδιασμό της πόλης και τις αναπλάσεις δημοσίων χώρων καθώς από την μια πλευρά υπάρχουν μεγαλύτερες δυνατότητες για συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης λόγω ακριβώς αυτού του χαρακτήρα ,από την άλλη η προσέγγιση του αστικού της χώρου μέσω των απαιτούμενων μελετών ανάπτυξης χρειάζεται να γίνεται με πολύ προσοχή, με τις διαδικασίες που απαιτούνται για την προώθηση τους και έγκριση τους να είναι πιο πολύπλοκες και χρονοβόρες λόγω των αρχών και φορέων που τη εποπτεύουν .

Εικόνα 1 : η Πόλη της Ναυπάκτου

Γενικά Στοιχεία

4.1 Ιστορική Αναδρομή.

Η πόλη της Ναυπάκτου, αποτελεί την έδρα του δήμου Ναυπακτίας , ανήκει διοικητικά στο νομό Αιτωλοακαρνανίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και καταλαμβάνει θέση στις βορειοδυτικές ακτές του Κορινθιακού κόλπου , χτισμένη με αμφιθεατρικό σχήμα νοτίως ενός λόφου στις παρυφές του όρους Ρίγανη με ευρύτερο ανατολικό όριο τον ποταμό Μόρνο .

Κατά γενική ομολογία αποτελεί μια από τις πιο γραφικές και όμορφες πόλεις της Ελλάδας με σπουδαία ιστορία και διαχρονικότητα από τα αρχαία χρόνια έως σήμερα .

Η Ναύπακτος αποτελεί την τρίτη σε μέγεθος πληθυσμιακά πόλη του νομού Αιτωλοακαρνανίας και απέχει 19 χιλ. από την Πάτρα (Έδρα της Περιφέρειας) και 25 χιλ. από την Αθήνα .

Ακριβώς και λόγω της θέσης της , στρατηγικά τοποθετημένη στην είσοδο του Κορινθιακού κόλπου, η Ναύπακτος από τα αρχαία χρόνια έως τη σύγχρονη εξέλιξη της αποτέλεσε μια σπουδαία πόλη σε οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο σε τρεισήμισι σχεδόν χιλιάδες χρόνια συνεχούς ύπαρξης .

Η ονομασία της πόλης έχει αλλάξει από την αρχαιότητα έως σήμερα πολλές φορές, ανάλογα και με την ιστορική περίοδο και τους κατά καιρούς κατακτητές της .

Σύμφωνα με τον Χαλάτση (1991,σελ .12) προέρχεται από την σύνθεση των λέξεων (ναυς + πήγνυμι) δηλαδή κατασκευή πλοίων, σύμφωνα και με ιστορικές αναφορές από τον Πausανία, τον Απολλόδωρο και τον Στράβωνα, καθότι ιστορικά η πόλη αναφέρεται πρώτη φορά το έτος 1104

π.Χ. όταν τα δωρικά φύλα (Οζαλοί Λοκροί) κατά την κάθοδό τους στον Ελλαδικό χώρο έφτασαν στην περιοχή και κατασκεύασαν πλοία για τη συνέχεια τους προς την Πελοπόννησο.

Στην ιστορία έχει καταγραφεί με ονόματα όπως Nerant , Neranto, Leranto ή και Lerante. Στα χρόνια της τουρκοκρατίας πιο συχνά αποκαλούνταν Ινεμπαχτί (Ineebahti) και στη συνέχεια ακόμα και Enebert και Ainabakti .

Τελική της ονομασία μετά την απελευθέρωση της επανήλθε η ονομασία Ναύπακτος ή λαϊκότερα Έπαχτος .

Η πόλη αποτέλεσε πάντοτε λόγω της επίζηλης θέσης της και του φυσικού της κάλλους, χώρος ανάπτυξης αντιπαραθέσεων για την κυριαρχία της κυρίως λόγω του λιμανιού της που δεσπόζει στην περιοχή .

Ως πόλη των Εσπερίων Λοκρών αποτέλεσε σημαντικό σημείο αναφοράς στα χρόνια της αιτωλικής συμμαχίας καθότι το λιμάνι της ήταν σημαντικός στρατιωτικός και εμπορικός πόλος για όλη τη Μεσόγειο .

Τα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου, και για το διάστημα 454 - 396 π. Χ. η πόλη ενεπλάκη στη διαμάχη Αθηναίων Σπαρτιατών για τον έλεγχο της περιοχής και κατ' επέκταση του Κορινθιακού κόλπου. Μετά τη νίκη των Λακεδαιμονίων και την απομάκρυνση των Μεσσηνίων που διέμεναν στην πόλη προς τη Σικελία(προστατευόμενοι από τον Αθηναϊκό συνασπισμό) η πόλη παραχωρείται ξανά στους Λοκρούς (369 π. χ.) .

Το επόμενο διάστημα η πόλη περνά διαδοχικά εν μέσω συγκρούσεων στον Ελλαδικό χώρο αρχικά στα χέρια των Αχαιών και κατόπιν στην Θηβαϊκή κυριαρχία .

Με την κατάκτηση του ελληνικού χώρου από τους Ρωμαίους το 146 π.Χ. η Ναύπακτος εισέρχεται σε Ρωμαϊκή κυριαρχία. Η εξουσία παραδίδεται εκ νέου στους Λοκρούς με την κεντρική διοίκηση να έχει έδρα στην Πάτρα .

Παρ' όλη την στασιμότητα και την ύφεση που παρουσίασε κατά τα επόμενα χρόνια, η στρατηγική της θέση της εξασφάλισε προνομιακή διαχείριση καθώς αναδείχθηκε ως πόλη εξέχουσας σημασίας, παρ' όλες τις καταστροφές, τις επιδημίες και τις βαρβαρικές επιθέσεις που υπέστη κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους (Χαλάτσης : 2000).

Η ιδιαίτερη της θέση διατηρήθηκε και κατά τα χρόνια του Βυζαντίου, ενώ τον έκτο αιώνα μετά χριστό η πόλη γνώρισε μια άνθηση σε οικοδομικό και αρχιτεκτονικό επίπεδο .

Από τον 10^ο αιώνα η πόλη της Ναυπάκτου ανήκει διοικητικά στο Θέμα της Ελλάδος ενώ από τον 12^ο αιώνα στο θέμα Νικοπόλεως αποτελώντας την έδρα του .

Κατά την περίοδο της Φραγκοκρατίας, το έτος 1204 μ.Χ. η πόλη παραχωρείται στους Ενετούς(με την ονομασία Leranto) . Στο διάστημα αυτό του ενός σχεδόν αιώνα (έως το έτος 1294 μ.Χ.) οι Ενετοί ανακατασκεύασαν την οχύρωση της πόλεως και άφησαν έντονα τα σημάδια των ενετικών αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων. Για ένα μικρό διάστημα η πόλη κατελήφθη από τους Αλβανούς

(1378 μ.Χ.) χωρίς όμως υπάρξει διάρκεια καθότι το 1407 μ.Χ. η πόλη κατόπιν έντονων συγκρούσεων και διαμαχών περνά εκ νέου στην κυριαρχία των Ενετών, σηματοδοτώντας την έναρξη της Α' Ενετοκρατίας, διάστημα στο οποίο γνώρισε περίοδο άνθησης με την κατασκευή νέων κτιρίων, διοικητικών χώρων και αποθηκών κ.λπ. . Το κάστρο συντηρείται και παίρνει τη σημερινή του μορφή με την οχύρωση των 5 διαζωμάτων, δεσπόζοντας στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου ως εμπορικό κέντρο και στρατιωτικό ορμητήριο σε μια εποχή από τις σπουδαιότερες για τη Ναύπακτο .

Η επέκταση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας προς τη Δύση οδήγησε στην παράδοση της πόλης στον Βαγιαζίτ Β' χρονοθετώντας την πρώτη περίοδο της Τουρκοκρατίας .

Το διάστημα της οθωμανικής κατοχής η πόλη δέχτηκε τις επιρροές από την οθωμανική αρχιτεκτονική, εμφανής σε σημεία ακόμα στις μέρες μας σε δημόσιους χώρους, λουτρά και χώρους λατρείας (τζαμιά) .

Το έτος 1571 μ.Χ. ήταν η χρονιά της κοσμοϊστορικής- για τον δυτικό κόσμο- ναυμαχίας της Ναυπάκτου (Batallia di Lepanto), όπου ο χριστιανικός στόλος που συνασπίστηκε κατόπιν ενεργειών του Πάπα Πίου του Ε' με επικεφαλής τον Δον Χουάν τον Αυστριακό συγκρούστηκε με τον οθωμανικό στόλο, τον οποίο κατατρόπωσε σε μια νίκη ορόσημο για την παγκόσμια ιστορία αλλά και αυτή της πόλης . Η νίκη αυτή έλαβε σημασία ανάλογη με τις ναυμαχίες της Σαλαμίνας και του Άκτιου ως προς την ροή της ιστορίας του ανθρωπίνου γένους . (Battle of Lepanto, n. d.)

Εικόνα 2 : η Ναυμαχία της Ναυπάκτου

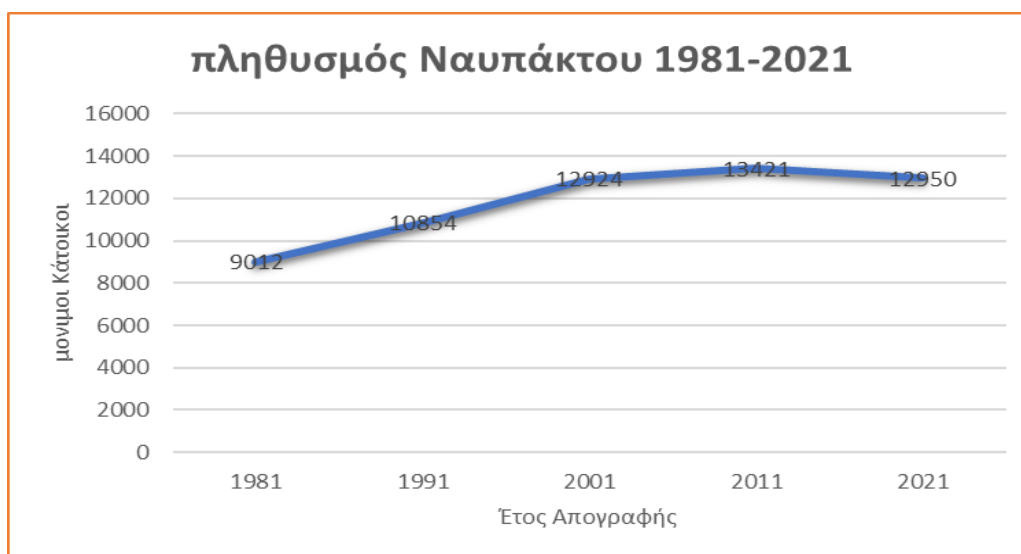
Κατά την έναρξη του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα το 1821, η πόλη κυριαρχείται από τον Αλή Πασά, όμως η τελική απελευθέρωση της πόλης από τους Οθωμανούς γίνεται το 1829 (18 Απριλίου), με την πόλη να γίνεται διοικητικό τμήμα του νέου Ελληνικού Κράτους. Στην πόλη, εγκαθίστανται ο μεγαλύτερος αριθμός των Σουλιωτών (περίπου 500 τον αριθμό), καθώς και Ηπειρώτες στους οποίους παραχωρούνται κατοικίες και κλήρος.

Η πόλη έκτοτε συνέχισε την ιστορική της πορεία χωρίς σημαντικές αλλαγές ως επαρχιακή παραθαλάσσια πόλη με την μεταναστευτική ροή προς το εξωτερικό (Αμερική, Καναδάς) και εσωτερικό (Αθήνα) να είναι πολύ έντονη κυρίως στις αρχές του εικοστού αιώνα αλλά και τις δεκαετίες 1950–1960.

Το ίδιο διάστημα αλλά και μετέπειτα εμφανίζεται έντονα το φαινόμενο της εσωτερικής μετακίνησης πληθυσμού από τους ορεινούς οικισμούς λόγω της επικρατούσας οικονομικής εξαθλίωσης, προς την πόλη αλλά και τους περιφερειακούς οικισμούς αυτής δημιουργώντας καινούργιες αστικές συγκεντρώσεις.

4.2. Πληθυσμιακά Στοιχεία και Δημογραφικά Χαρακτηριστικά.

Τα επίσημα στοιχεία της απογραφής του 2022 όπως δίνονται από την ΕΛΣΤΑΤ περιγράφουν μια γενικότερη μείωση πληθυσμού στο νομό Αιτωλοακαρνανίας με τα στοιχεία να αναφέρουν μια μείωση στο Δήμο Ναυπακτίας που πλησιάζει το 10%, ενώ μικρότερη μείωση παρατηρείται και στην πόλη της Ναυπάκτου κατά 3,5%, με τον πληθυσμό της πόλης συμπεριλαμβανομένων και των οικιστικών πυκνώσεων που ανήκουν διοικητικά στην πόλη να ανέρχεται στις 12950 μόνιμους κατοίκους. Η αρνητική αυτή τάση έρχεται σε αντίθεση με τις αυξητικές τάσεις του πληθυσμού όπως καταγράφηκαν από το έτος 1981 (9012 κάτοικοι), 1991 (12924 κάτοικοι) και 2011 (13421 κάτοικοι) και εμφανίζεται για πρώτη φορά μετά από 40 έτη. Την δεκαετία 2001–2011 ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο πληθυσμός κατέγραψε μια αύξηση ποσοστό 3,51%, σε αντίθεση με την ευρύτερη τάση στο νομό.

Γράφημα 2 (ΕΛΣΤΑΤ)

Η κατανομή του οικονομικά ενεργού πληθυσμού σύμφωνα με τα στοιχεία της απογραφής του 2011 στον τομέα της απασχόλησης υποδεικνύει μια σαφή αύξηση στο ποσοστό των εργαζομένων του τριτογενούς τομέα (συνολικό ποσοστό 71,05%) ,με παράλληλη σημαντική μείωση των εργαζομένων του δευτερογενούς (- 21,82%) και του πρωτογενούς τομέα (- 45,52%).

Κυριότερα στις περιοχές του αστικού κέντρου και του παραθαλάσσιου αστικού ιστού εντοπίζεται αύξηση (11,67%) της απασχόλησης του τριτογενούς τομέα, η οποία αφορά τον τουριστικό χαρακτήρα και τον κλάδο αναψυχής που κυριαρχούν στην περιοχή .

4.3 Αρχαιολογικοί Τόποι – Βυζαντινά Μνημεία -Σημεία Ενδιαφέροντος – Τοπία

Σχεδόν το σύνολο της έκτασης της πόλης είναι χώρος αρχαιολογικού ενδιαφέροντος όπως μαρτυρούν και τα αρχαιολογικά ευρήματα, κατάσπαρτα ανά την περιοχή, αδιάψευστοι μάρτυρες της ιστορικής πορείας της σε ένα διάστημα πέραν των 3000 χρόνων .

Τα επίσημα στοιχεία από την εποπτεύουσα αρχή (ΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων) περιλαμβάνουν:

A. Την Αρχαία Ναύπακτο .

Η αρχαία Ναύπακτος, η οποία χωρικά τοποθετείται ως επί το πλείστο στον ίδιο χώρο που αναπτύχθηκε και η παλαιά πόλη θεωρείται ως ένας σημαντικός και ανεκτίμητος αρχαιολογικός χώρος , με την αποκάλυψη ανεκτίμητων αρχαιολογικών θησαυρών με την πάροδο των χρόνων από ανασκαφές ή τυχαίες εκσκαφές, ευρήματα τα οποία έχουν πάρει εξέχουσα θέση σε διάφορα μουσεία της χώρας .

B. Το Ασκληπιείο.

Τοποθετείται στην ανατολική πλευρά της πόλης, στην περιοχή Κεφαλόβρυσο, το οποίο σύμφωνα με ιστορικά στοιχεία κατασκευάστηκε τον 4ο π.Χ. αιώνα. Τα ερείπια του ιερού ήρθαν στην επιφάνεια από τον Well. W. το 1879 .

Εικόνα 3 : Ο χώρος του Ασκληπιείου στην Ναύπακτο.(προσωπικό αρχείο)

Τα μνημεία της Βυζαντινής περιόδου- Τουρκικών και νεότερων χρόνων τα οποία εποπτεύονται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας περιλαμβάνουν:

A. Το Ενετικό κάστρο και την Καστρόπολη .

Αποτελεί ένα εντυπωσιακό δείγμα αρχιτεκτονικής με την καλοδιατηρημένη φρουριακή διαρρύθμιση του να δεσπόζει στο λόφο πάνω από την πόλη , με την πρώτη κατασκευαστική του φάση να τοποθετείται περίπου στον δέκατο τρίτο αιώνα μ.Χ. πιθανότατα σε προ υπάρχοντα αρχαία οχυρωματικά έργα .

Όπως εμφανίζεται στη σημερινή του μορφή, αποτελεί κυρίως Ενετικό έργο με παρεμβάσεις τμηματικά τόσο από τους Βυζαντινούς αλλά και από τους Οθωμανούς .

Είναι κατασκευασμένο με αμφιθεατρικό σχήμα, στο λόφο της πόλης υψομέτρου διακοσίων μέτρων, περικλειόμενο από ένα τείχος κυκλικής διαμέτρου περίπου 100 μέτρων μέσω 2 βραχιόνων οι οποίοι καταλήγουν έως το λιμάνι σε 2 πύργους ολοκληρώνοντας το εξωτερικό τμήμα της οχύρωσης ,ενώ σε κάθετη διάταξη προς τους βραχίονες είναι κατασκευασμένες παράλληλες σειρές τειχών έτσι ώστε να δημιουργούνται 5 επίπεδα τα οποία επικοινωνούν μέσω τεσσάρων πυλών .

Το τείχος που είναι ενετικό κατασκεύασμα ,χτίστηκε μετά το 1403 μ.Χ. και στη συνέχεια φτιάχτηκαν τα προτειχίσματα του, τόσο ανατολικά όσο και δυτικά.

Εικόνα 4 : Το Κάστρο της Ναυπάκτου

Εντός του κάστρου , σε καθένα από τα 5 διαζώματα του εντοπίζονται μνημεία, εκτός των σύγχρονων κτισμάτων που συνυπάρχουν με τις αρχαιότητες:

- Το Βεζύρ Τζαμί , στο δεύτερο επίπεδο , τουρκικό τέμενος από το οποίο διασώζεται μόνο τμήμα του μιναρέ του καθώς και τα οθωμανικά λουτρά τα οποία βρίσκονται στη γύρω από το τζαμί συνοικία, διατηρημένα σε σχετικά καλή κατάσταση με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική θόλων και στεγών .

Στα δύο αυτά σημεία βρίσκονται και οι δύο παραδοσιακές τούρκικες βρύσες(κρήνες), όπως παραδοσιακά συνηθιζόταν σε μουσουλμανικά θρησκευτικά μέρη σύναξης και χώρους θρησκείας.

Εικόνα 5 : Το Βεζύρ τζαμί (προσωπικό αρχείο)

- Σημαντικό μνημείο της νεότερης ελληνικής αρχιτεκτονικής αποτελεί το Ρολόι της Ναυπάκτου, με την κατασκευή του να ξεκινά από το έτος 1914 και να αναστηλώνεται το έτος 1991. Η θέση του

στο δεύτερο διάζωμα του κάστρου προσφέρει μια πανοραμική θέα της πόλης και του Κορινθιακού κόλπου .

Εικόνα 6 : Το Ρολόι της Ναυπάκτου

- Το αρχοντικό του Κίτσου Τζαβέλλα, αρχοντικό της οικογένειας των Τζαβελλαίων, στον ανατολικό τομέα του δεύτερου αμυντικού επιπέδου του κάστρου και μία από τις ελάχιστες κατοικίες που διασώθηκαν εντός των τειχών. Το κτίριο διασώθηκε από την κατάρρευση και με την ένταξή τους στο Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ως νεότερο μνημείο του νομού αποκαταστάθηκε με την αυθεντική του μορφή παραμένοντας λειτουργικό έως σήμερα .

Εικόνα 7 : Το αρχοντικό του Κίτσου Τζαβέλλα

- το Μποτσαραϊκό ή Πύργος του Μπότσαρη αποτελεί ένα επιβλητικό κτιριακό οικοδόμημα κτισμένο στο πρώτο διάζωμα πλησίον της δυτικής εισόδου σε δύο ιστορικές περιόδους, αρχικά

από τους Βενετούς τον δέκατο πέμπτο αιώνα ως διοικητικό κτίριο και κατόπιν το δέκατο έκτο αιώνα συμπληρώθηκε οικοδομικά από τους Οθωμανούς με χρήση ως κατοικία των μπεηδών της πόλης. Το κτίριο ήρθε στην κατοχή της οικογένειας του Νότη Μπότσαρη, Σουλιώτη στρατηγού της Επανάστασης, ενώ πλέον ο χώρος λειτουργεί ως ίδρυμα όπου διοργανώνονται εκθέσεις πινάκων και χαρτών σχετικά με την επανάσταση αλλά και τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου .

Εικόνα 8 : Ο Πύργος του Μπότσαρη

-Το παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία .

Το παρεκκλήσι του προφήτη Ηλία βρίσκεται στο τέταρτο διάζωμα και το οποίο μετά από ανασκαφές και τα ερείπια που βρέθηκαν ,τοποθετείται ιστορικά στη βυζαντινή περίοδο, είχε χρησιμοποιηθεί στα χρόνια της τουρκοκρατίας ως τζαμί, με τον χαρακτηριστικό μιναρέ να είναι πιθανόν τμήμα του από την εποχή αυτή . Οι αναφορές που υπάρχουν για το συγκεκριμένο τζαμί, στο οποίο συντηρούνται ακόμα πλήθος συνοδευτικών κατασκευών όπως χώροι για πυρομαχικά και οπλοθήκες, δεξαμενές νερού στο υπόγειό του κ.λπ. το αναφέρουν ως Μπαμπά Τσαούς τζαμί.

Εικόνα 9 : το παρεκκλήσι του Προφήτη Ηλία

-Το Φετιχέ Τζαμί .

Αποτελεί κτίριο κατασκευασμένο στα πρώτα χρόνια της οθωμανικής κατοχής της πόλης(για πολλούς θεωρείται και η πρώτη κατασκευή οθωμανικής αρχιτεκτονικής και μάλιστα η θέση της επιλέχθηκε σύμφωνα με τους αρχαιολόγους στη θέση όπου βρισκόταν πιθανώς ο αρχαίος ναός του Ποσειδώνα) ως τέμενος και χαμάμ . Το κτίριο κατασκευάστηκε και αφιερώθηκε στο Βαγιαζήτ Β΄, ο οποίος ήταν ο κατακτητής της πόλης το 1499, και χαρακτηριστικό του είναι ο θολωτός τρούλος του , με τετράγωνο σχήμα και κατεύθυνση και προσανατολισμό σύμφωνα με τη θρησκεία των μουσουλμάνων προς την ιερή πόλη της Μέκκας . Το τζαμί που βρίσκεται στο πρώτο διάζωμα του φρουρίου, στο ανατολικό τμήμα του λιμανιού, μετά την ανακαίνιση που πραγματοποιήθηκε από την αρχαιολογική υπηρεσία ,πλέον χρησιμοποιείται ως μουσειακός χώρος και ως χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων .

Εικόνα 10 - Το Φετιχέ Τζαμί

-Το Λιμάνι της Ναυπάκτου .

Το μεσαιωνικό λιμάνι της Ναυπάκτου στη νότια πλευρά της πόλης ,ανατολικά της παραλίας της Ψανής, αποτελεί ένα πεταλοειδές σε σχήμα ,διαμέτρου στην είσοδό του περίπου 35 μέτρων, μεσαιωνικό λιμάνι που μέχρι τις μέρες μας διατηρεί τις οχυρωματικές του κατασκευές και τους δύο πύργους που το οριοθετούν και μέσω των δύο βραχιόνων του, ενώνεται οχυρωματικά με το Κάστρο .

Το ενετικό λιμάνι μαζί βέβαια με το κάστρο αποτελεί τα δυνατά χαρακτηριστικά σημεία αναφοράς της πόλης, που δίνουν σοβαρά πλεονεκτήματα επισκεψιμότητας και τουριστικής προβολής στην περιοχή και βρίσκονται στο επίκεντρο των στρατηγικών σχεδιασμών για την ανάδειξη τους και την προστασίας του (Γιάννης Χαλάτσης , Λιμάνι της Ναυπάκτου, n.d)

Εικόνα 11 : Το λιμάνι της Ναυπάκτου

4.4 Αρχιτεκτονικός Σχεδιασμός – Αρχιτεκτονική Εξέλιξη της πόλης .

Η ευρύτερη περιοχή στην οποία αναπτύσσεται η πόλη της Ναυπάκτου συνδυάζει το θαλάσσιο, πεδινό και ημιορεινό χαρακτήρα . Ο συνδυασμός σε μια μικρή σχετικά εδαφική έκταση , από την μία του θαλάσσιου μετώπου με δύο παραλιακές ζώνες τις οποίες ενώνει το μοναδικά διατηρημένο ενετικό λιμάνι και από την άλλη των λόφων, όπου δεσπόζει το εντυπωσιακό κάστρο φρουριακής διαμόρφωσης, και οι οποίοι συνεχίζουν να εκτείνονται και να καταλήγουν στο πεδινό τμήμα ανατολικά και δυτικά της πόλης, αποτελεί ένα σύνολο μοναδικού πολεοδομικού τοπίου και φυσικής ομορφιάς .

Ακριβώς λόγω των συγκεκριμένων φυσικών χαρακτηριστικών η πόλη αναπτύχθηκε σε ένα επιμήκη άξονα(δυτικά προς ανατολικά) , με τη μορφή ‘κορδέλας’ κατά μήκος του θαλάσσιου μετώπου με το παραδοσιακό της τμήμα κάτω από το κάστρο και γύρω από το λιμάνι φυσιολογικά να αποτελεί το ιστορικό της κέντρο και εξ ορισμού να συγκεντρώνει το χωροταξικό ενδιαφέρον ,καθώς ουσιαστικά πρόκειται για μια σύγχρονη πόλη αναπτυγμένη εντός των οχυρωματικών τειχών ενός βενετσιάνικου κάστρου, από τα πιο εντυπωσιακά σε ολόκληρη την Ευρώπη .

Η μορφή αυτή του τρόπου ανάπτυξης σχημάτισε και τους βασικούς άξονες οδών, με την κεντρική οδό να τη διασχίζει καθ’ όλο το μήκος αυτής και να αποτελεί κύριο διαρθρωτικό παράγοντα, καθώς επί αυτού του άξονα παρατηρείται η σημειακή ανάπτυξη των κυριότερων πλατειών και δημόσιων χώρων της πόλης με την αντίστοιχη ανάπτυξη των κεντρικών λειτουργιών εμπορίου, αναψυχής, διοικητικών υπηρεσιών κ.λπ.

Το ιστορικό κέντρο και οι συνοδευτικοί τομείς του οικισμού που εκτείνονται μεταξύ των δύο χειμάρρων Λαγκαδούλας και Σκάλας είναι χαρακτηρισμένα ως τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και ως παραδοσιακός οικισμός με προεδρικά διατάγματα ήδη από το έτος 1973 .

Το τμήμα που βρίσκεται στο παλαιό ιστό, εντός των τειχών διαθέτει μια πυκνή δικτύωση δρόμων με σημαντική κλίση συνήθως διαμορφωμένων με σκαλοπάτια και διατηρεί την αρχέγονη καστρική διάταξη(διαζωματική με συγκρότηση φρουρίου) .

Το τμήμα της πόλης εκτός του ιστορικού κέντρου της , στους τομείς συνοδείας ανατολικά και δυτικά, παρουσιάζει μια αρχιτεκτονική ανάπτυξη που η αισθητική της δεν συνάδει με αυτής της παλαιάς πόλης, καθότι παρόλη την πρόβλεψη για προστατευτικούς όρους βάσει των παραδοσιακών διαταγμάτων, ο όγκος και οι όψεις των νέων κτιρίων αλλοιώνουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα του οικισμού και δημιουργώντας μια εικόνα χωρίς ισορροπία .

Παρά την αρχιτεκτονική της αυτή αλλοίωση, η πόλη εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από την παρουσία- κυριότερα στο ιστορικό της κέντρο- από πλήθος ενδιαφερόντων παλαιών κτιρίων, πολλά από τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακά και προστατεύονται από διατάξεις του Υπουργείου Πολιτισμού .

Οι δημόσιοι και κοινόχρηστοι χώροι της πόλης εντοπίζονται κυριότερα στο ιστορικό της κέντρο και στο ανατολικό της τμήμα, ενώ στο τμήμα προς την δύση έως τον χείμαρρο της Λαγκαδούλας παρατηρείται σοβαρό έλλειμμα . Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η μη πλήρης εφαρμογή του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως με αποτέλεσμα οδοί και χώροι προβλεπόμενοι ως κοινόχρηστοι να μην έχουν αποδοθεί σε κοινή χρήση .

4.5 Πολεοδομική Εξέλιξη της πόλης – Ρυμοτομικά Διαγράμματα.

Με την απελευθέρωση της πόλης το 1829 ξεκινά η νεότερη ιστορική της περίοδος με αποκατάστασή της από την μορφή που είχε λάβει από τους Οθωμανούς , πρώτα από τον Καποδίστρια και στην συνέχεια από τον Βασιλιά Όθωνα .

Το έτος 1834, έχουμε την πρώτη χάραξη σχεδίου της πόλης και του φρουριακού σχηματισμού με διάγραμμα που συνέταξε ο Εμμανουήλ Ψύχας και το οποίο εγκρίθηκε με Βασιλικό διάταγμα .

Το δεύτερο σχέδιο χαράχθηκε το έτος 1838 και περιλάμβανε το λιμάνι και την έκταση βορείως αυτού και το οποίο εγκρίθηκε με Β.Δ. της 19/01/1838 .

Το έτος 1837 εγκρίθηκε με Β.Δ. της 27.6 /2.7.1937 (ΦΕΚ 253/Α/1937) «περί αναθεώρησης και επεκτάσεως του σχεδίου πόλεως Ναυπάκτου» το ρυμοτομικό σχέδιο της πόλης το οποίο ως προς τις ρυμοτομικές γραμμές – με τις όποιες τροποποιήσεις έχουν γίνει σε αυτό – εξακολουθεί να ισχύει μέχρι σήμερα εντός των ορίων του παραδοσιακού οικισμού .

Το έτος 1955 γίνεται μικρή επέκταση τεσσάρων οικοδομικών τετραγώνων βόρεια της πόλης στην θέση Εβραιόλακα .

Το έτος 1973 η περιοχή εντός των ορίων του παλιού οικισμού χαρακτηρίζεται ως ιστορικός τόπος ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (ΦΕΚ 1486/Β/27.12.1973) με Υπουργική Απόφαση .

Το έτος 1980 το σχέδιο πόλης επεκτείνεται προς βορρά σε περιοχή του λόφου , ανατολικά του

Κάστρου με το Π.Δ . της 11.10/8-11-1980(ΦΕΚ 618/Δ/1980) .

Με το Π.Δ. της 28.01.1993 καθορίσθηκε παραδοσιακό το τμήμα μεταξύ των χειμάρρων Σκάλας και Λαγκαδούλας σε αντιστοίχιση με το παλιό σχέδιο του 1937 .

Με την απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού (ΦΕΚ 300 ΑΑΠ /2011) γίνεται επανακαθορισμός των ορίων του Ιστορικού τόπου της Ναυπάκτου σε έκταση μικρότερη από αυτήν του 1973 περιορισμένη σε τμήμα του σχεδίου μέσα στα τείχη του Κάστρου .

Το έτος 2019 , μετά από σειρά χρόνων με ασαφές και δαιδαλώδες ,νομικό και πολεοδομικό πλαίσιο για την πόλη με το περίφημο οικιστικό πρόβλημα της Ναυπάκτου να λαμβάνει εκρηκτικές διαστάσεις με αντίστοιχο κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο, εκδίδεται το Π.Δ. της 22.02.2019 (ΦΕΚ 198/Δ/2019 περί « επανακαθορισμού όρων και περιορισμών δόμησης και καθορισμός χρήσεων γης στο παραδοσιακό τμήμα της πόλης της Ναυπάκτου») .

Με το διάταγμα αυτό γίνεται προσπάθεια για επίλυση του χρόνιου προβλήματος της οικοδομησιμότητας των οικοπεδικών εκτάσεων περιφερειακά του ιστορικού πυρήνα και προσαρμόζονται και εξειδικεύονται οι ειδικοί όροι δόμησης και οι μορφολογικοί περιορισμοί σύμφωνα με τα διατάγματα των παραδοσιακών οικισμών της χώρας προσαρμοσμένοι στην ήδη διαμορφωμένη εικόνα της πόλης και στον συντελεσμένο δομημένο περιβάλλον αυτής .

4.6 Χωροταξικός Σχεδιασμός για την πόλη της Ναυπάκτου .

Περιφερειακό Χωροταξικό Πλαίσιο Δυτικής Ελλάδος (Π.Χ.Π. 2020) .

Με την αναθεώρηση και αντικατάσταση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΠΠΧΣΑΑ), (ΦΕΚ 147/Β/2003) με το νέο Περιφερειακό Πλαίσιο Δυτικής Ελλάδος (ΦΕΚ 845/Δ/2020), το οποίο αποτελεί τον στρατηγικό σχεδιασμό για την Περιφέρεια, επιχειρείται ο εντοπισμός, η στόχευση και η ανάδειξη σε μεγαλύτερο βαθμό των πλεονεκτημάτων των τοπικών κοινωνιών και οικονομιών μέσα από τις διαδικασίες της δικτύωσης μεταξύ των πόλεων και οικισμών με κύριο γνώμονα ένα μοντέλο βιώσιμης αστικής ανάπτυξης .

Στα πλαίσια αυτά η πόλη της Ναυπάκτου ενισχύει το ρόλο της, καθώς στο νέο ιεραρχημένο οικιστικό δίκτυο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος αναβαθμίζεται ως πρωτεύων περιφερειακός πόλος πέμπτου επιπέδου σε εθνικό επίπεδο(εξαρτώμενος από το Μεσολόγγι) καθώς στο προγενέστερο περιφερειακό πλαίσιο χαρακτηρίζονταν ως τρίτου επιπέδου .

Σύμφωνα με τους γενικούς στόχους του Χωροταξικού Πλαισίου για την Προστασία Τοπίων που είναι η προστασία ,η ανάδειξη και η βιώσιμη διαχείριση και διατήρησή τους η πόλη της Ναυπάκτου ιεραρχείται ως Τοπίο Εθνικής Αξίας , ενώ το Κάστρο της Ναυπάκτου ως Τοπίο Περιφερειακής Αξίας .

Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο (Άρθ. 7 του Νόμου 4759/2020) για τον Τουρισμό .

Η εξειδίκευση στον Τομέα του Τουρισμού με την αναθεώρηση του Ειδικού Πλαισίου

Χωροταξικού Σχεδιασμού και αειφόρου Ανάπτυξης με την υιοθέτηση του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τον Τουρισμό κατατάσσει την περιοχή της Ναυπάκτου και ειδικότερα την πεδινή παραθαλάσσια περιοχή στην κατηγορία Α2 ως «Αναπτυσσόμενης Τουριστικά Περιοχής». Ως κατεύθυνση προτείνεται αυτή της ελεγχόμενης τουριστικής ανάπτυξης, με δυναμικές προσπάθειες αναβαθμίσεως του τουριστικού δυναμικού και την εφαρμογή ολοκληρωμένων πολιτικών αστικών παρεμβάσεων με στόχο την ανάδειξη των φυσικών, πολιτιστικών πλεονεκτημάτων και της ιδιαίτερης ταυτότητας της περιοχής.

Η ξεχωριστή ταυτότητα, σε ιστορικό και περιβαλλοντικό επίπεδο και η ανάδειξή της, έρχεται σε άμεσο συσχετισμό με την αναβάθμιση της ποιότητας τουριστικού προϊόντος και του οικονομικού επιπέδου των επισκεπτών στον παραδοσιακό οικισμό της Καστρόπολης, χωρίς βέβαια να υπερβαίνεται η φέρουσα δυνατότητα της πόλης για φιλοξενία.

Στην πόλη της Ναυπάκτου έχει εκπονηθεί και είναι σε ισχύ Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (Γ.Π.Σ.), με τις διαδικασίες των μελετών Ε.Π.Α. (Εθνική Πολεοδομική Ανασυγκρότηση).

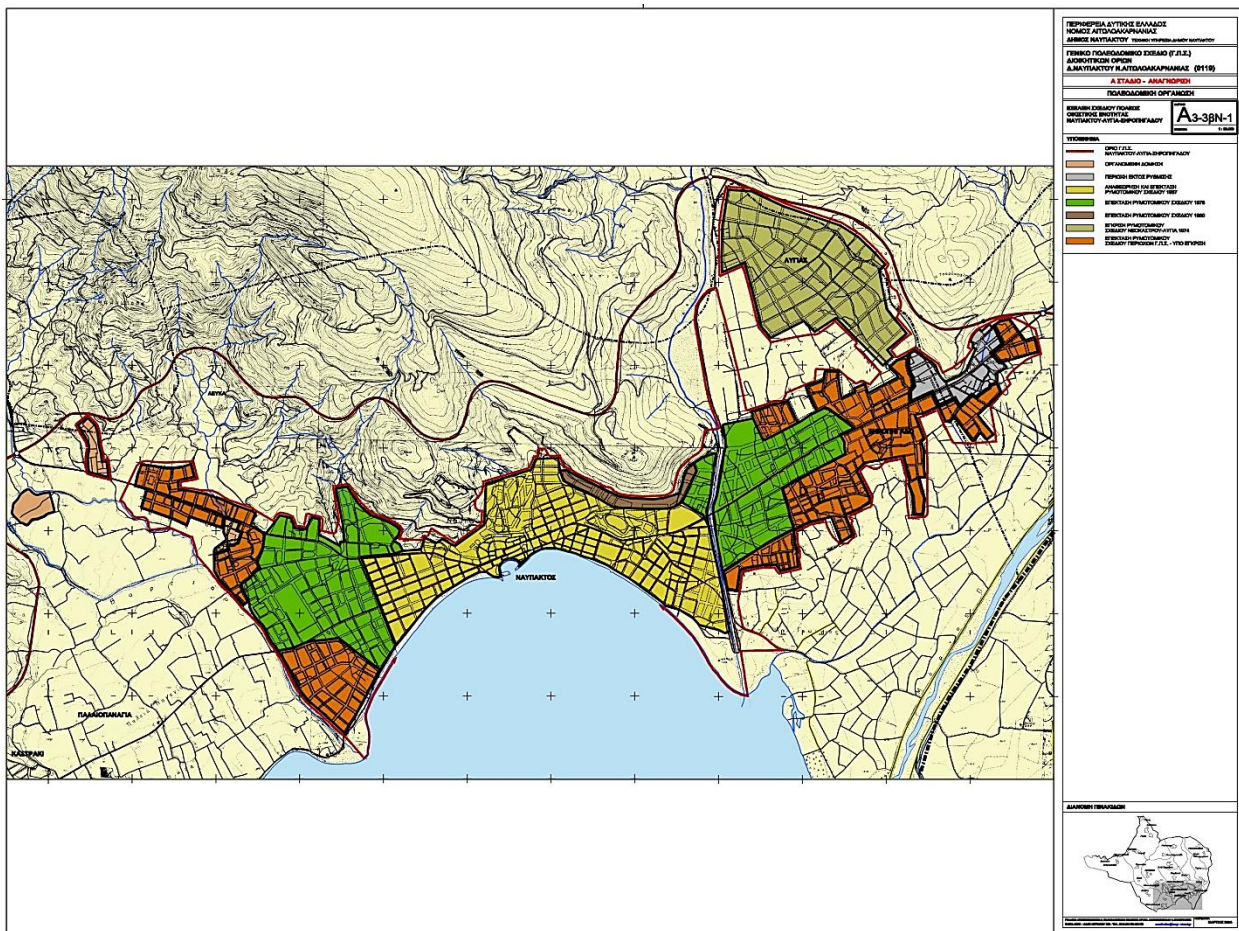
Με το Φ.Ε.Κ. 1072/Δ/22-10-1992 επανεγκρίθηκε η από 1988 (48994 /2704/ 9.788 / ΦΕΚ 652/Δ/12-9-1988) Απόφαση Υπουργού, και τέθηκε σε ισχύ το γενικό πολεοδομικό σχέδιο Ναυπάκτου -Λυγιά- Ξηροπηγάδου το οποίο περιλαμβάνει την πόλη της Ναυπάκτου και κάποιες συνοδευτικές περιοχές. Οι προβλέψεις του ισχύοντος Γ.Π.Σ. ήταν για χρονικό βάθος πενταετίας και πληθυσμό 20.000 κατοίκων, προϋποθέσεις που εκ των πραγμάτων έχουν σήμερα ξεπεραστεί.

Σε εξέλιξη βρίσκεται η σύνταξη και η έγκριση της μελέτης του νέου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου της περιοχής που καλύπτει τα διοικητικά όρια του του πρώην Δήμου Ναυπάκτου με το Β1 στάδιο της μελέτης να βρίσκεται προς διαβούλευση. Στο νέο Πολεοδομικό Σχέδιο, που συντάσσεται σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο του νόμου 2508/1997, άρθρο 4 καθότι αφορά μελέτη που ανατέθηκε πριν την εφαρμογή των νέων προδιαγραφών όπως καθορίστηκαν με την αριθμ. 27016/17 Απόφαση ΥΠΠΕΝ(ΦΕΚ 1975/Β/2017) καθορίζονται οι κατευθυντήριες αρχές για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων της φυσικής, υλικής και άυλης κληρονομιάς της περιοχής παράλληλη ενσωμάτωση των κατευθύνσεων του υπερκείμενου χωροταξικού σχεδιασμού (Περιφερειακά Χωροταξικά Πλαίσια 2020 και Ειδικά Χωροταξικά Πλαίσια) καθώς και η εναρμόνιση με τους στόχους και την κατεύθυνση του αναπτυξιακού σχεδιασμού του επιχειρησιακού προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Ειδικότερα, κατεύθυνση του αναθεωρημένου Γ.Π.Σ. σε συνέχεια των παραπάνω είναι η εφαρμογή ενός Σχεδίου Ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων(ΣΟΑΠ) ειδικά για τον παραδοσιακό οικισμό της Ναυπάκτου μέσω μελέτης πολεοδομικής ανάπλασης ειδικού χαρακτήρα.

Οι στρατηγικοί στόχοι για την ανάπτυξη που τίθενται για την πόλη της Ναυπάκτου είναι:

- ο καθορισμός μιας ταυτότητας χώρου για την περιοχή με προτεραιότητα σε μορφές ήπιου τουρισμού και εξειδικευμένης παροχής υπηρεσιών αναψυχής .
- η επίλυση των προβλημάτων χρήσεων γης στον αστικό ιστό, με τον έλεγχο των συγκρούσεων και τον προσδιορισμό περιοχών για ήπια πολεοδόμηση .
- η ολική αναβάθμιση των αστικών και δημόσιων χώρων, με αναπλάσεις- παρεμβάσεις με ολοκληρωμένο χαρακτήρα σε οικιστικό, κοινωνικό και ειδικό αρχιτεκτονικό επίπεδο, με βασικό πυρήνα την εντός των τειχών τμήμα της παλαιάς πόλης και την απόδοσή της με την ταυτότητα της ‘ Καστρόπολης ’.
- Η ανάδειξη, η προώθηση και η ένταξη στο αστικό περιβάλλον της Καστρόπολης, της πλούσιας πολιτιστικής, ιστορικής και αρχαιολογικής κληρονομιάς της περιοχής με βελτίωση της επισκεψιμότητας , αλλά και του σεβασμού και του βαθμού προστασίας των ιστορικών μνημείων και η αισθητική διατήρηση του πολύτιμου τοπίου της πόλης .

Η εξειδίκευση και η χωρική ρύθμιση εντός του παραδοσιακού ιστού της πόλης Ναυπάκτου γίνεται με τον καθορισμό περιοχών ειδικής προστασίας (ΠΕΠ) και πιο συγκεκριμένα με την ΠΕΠ 1 ως περιοχή για την ανάδειξη και βελτίωση των παραλιακών ζωνών της πόλης, την ΠΕΠ 4.1 με κατεύθυνση την ανάδειξη και την προστασία των ιστορικών μνημείων και της πολιτιστικής κληρονομιάς και τον καθορισμό της περιοχής ειδικών παρεμβάσεων που αφορούν ζώνες οικιστικών υποδοχέων με την ολοκληρωμένη ανάπλαση για τον παραδοσιακό οικισμό της Ναυπάκτου σε αρχιτεκτονικό και πολεοδομικό επίπεδο με περιορισμούς στη μορφή και στη δόμηση καθώς και στις επιτρεπόμενες χρήσεις γης . Η μελέτη ανάπλασης δύναται να περιλαμβάνει αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις σε δημόσιους χώρους και αποκαταστάσεις όψεων παραδοσιακών κτιρίων, με ταυτόχρονες ενοποιήσεις ελεύθερων χώρων εντός οικοδομικών τετραγώνων κατόπιν διαβουλεύσεων με τους ιδιοκτήτες των χώρων .

**Χάρτης 1 :Εξέλιξη Σχεδίου Πόλεως Ναυπάκτου . Χάρτης Α3-3βN-1 , Γ.Π.Σ.
(Αρχείο Δήμου Ναυπακτίας)**

Οι πολιτικές του δήμου Ναυπακτίας όσον αφορά τον χωροταξικό και τον πολεοδομικό τομέα αναπτύσσονται στον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό του Δήμου 2020- 2023(Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου Ναυπακτίας Α' φάση, σελ. 13) όπου αναφέρεται η κατεύθυνση του για αύξηση των κοινόχρηστων χώρων, για φιλική πόλη για τους πεζούς με επίλυση του συγκοινωνιακού προβλήματος και του προβλήματος πάρκινγκ, παρεμβάσεις εντός του παραδοσιακού ιστού για προστασία του και ανάδειξη, καθότι αποτελεί το μεγαλύτερο συγκριτικό της πλεονέκτημα στο οποίο πρέπει να γίνει επένδυση, σε συνδυασμό με την αξιοποίηση των δημοτικών κτιρίων που αποτελούν σημαντική περιουσία του δήμου προς το συμφέρον της πόλης.

4.7 Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Παρεμβάσεων στην πόλη της Ναυπάκτου .

Η τοπική Αυτοδιοίκηση του Δήμου Ναυπακτίας εντοπίζοντας έγκαιρα τους κινδύνους τα προβλήματα και τις συγκρούσεις χρήσεων γης των μορφολογικών αντιθέσεων της πόλης και συνεκτιμώντας τα πλεονεκτήματα , τις ευκαιρίες και τις προοπτικές με τα δεδομένα που διαμορφώνονται στην περιοχή ,ενεργοποίησε σε ένα χρονικό διάστημα πέραν των 20 ετών ένα μηχανισμό συνδυασμένων χωροταξικών και πολεοδομικών μελετών και παρεμβάσεων , αποσκοπώντας στον έλεγχο , στην διαχείριση και στην αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων της

περιοχής χωρίς την περαιτέρω επιβάρυνσή της .

Αυτές οι ενέργειες και δράσεις εντάσσονται και υπηρετούν την προσπάθεια του Δήμου για τη υλοποίηση του Οράματος και των στόχων του .

Ειδικότερα για την πόλη της Ναυπάκτου οι χωρικές αυτές παρεμβάσεις , ιεραρχούνται και κατανέμονται σε όλα τα επίπεδα και κλίμακες σχεδιασμού με ενσωμάτωση των περιφερειακών και εθνικών στρατηγικών για τις πόλεις και εξειδικεύονται σε παρεμβάσεις και έργα αναπλάσεων σε δημόσιους χώρους της πόλης .

Η αναπτυξιακή στρατηγική του Δήμου για την ανάδειξη του ιστορικού κέντρου της Ναυπάκτου αποτυπώνεται διαχρονικά μέσα στη παρελθόντα εικοσαετία από τις κατευθύνσεις των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και δράσεων που έχουν τύχει εφαρμογής στην Ναύπακτο με την μορφή ολοκληρωμένων προγραμμάτων και μελετών παρέμβασης , με σκοπό την βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης και την ανάδειξη της ιδιαίτερής της ταυτότητας .

4.7.1 Ολοκληρωμένα Προγράμματα και Σχέδια Αναπτυξιακού Χαρακτήρα .

1. Το έτος 2002 συντάχθηκε η μελέτη του Ολοκληρωμένου Τοπικού Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης της Πόλης της Ναυπάκτου (Ο.Τ.Π.Β.Α) στα πλαίσια του Προγράμματος της HABITAT AGENDA. Αποτελεί ένα σύνολο από γενικούς και ειδικούς στόχους καθώς και τις απαραίτητες δράσεις , μέτρα πολιτικές και επιμέρους προγράμματα που θα συμβάλλουν στην αστική ανάπτυξη σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο ,σύμφωνα με τους στόχους και τα πλαίσια των κατευθύνσεων του χωροταξικού σχεδιασμού , με γνώμονα την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της πόλης .

Χαρακτηρίζεται ως ένα Στρατηγικό Πλαίσιο Δράσης , βάση του οποίου ο Δήμος με συντονισμένες ενέργειες θα αντιμετωπίσει προβλήματα και θα προβλέψει λύσεις σε όλους τους τομείς που επηρεάζουν την βιώσιμη ποιότητα ζωής στην πόλη ιεραρχώντας τις προτεραιότητές του .

Κύρια κατεύθυνση και στόχευση ,όπως φαίνεται από το κείμενο του Ο.Τ.Π.Β.Α ήταν ήδη από τότε, η ανάδειξη των σημαντικών ιστορικών στοιχείων της πόλης ,κυρίως βέβαια του Κάστρου και του Ενετικού Λιμανιού, του ιδιαίτερου φυσικού κάλλους της παραλιακής ζώνης καθώς και η βελτίωση των τεχνικών υποδομών και του κοινωνικού εξοπλισμού της πόλης .Σημαντική προϋπόθεση θεωρείται η ανάπτυξη συμμετοχικών διαδικασιών και κοινωνικών συνεργασιών φορέων και πολιτών . Στην τελική διαμόρφωση του οράματος ενσωματώνονται οι βασικές κατευθύνσεις του Νέου Γ.Π.Σ. που ήταν υπό έγκριση και οι άξονες προτεραιότητας του Επιχειρησιακού Προγράμματος του Δήμου. Οι κυριότεροι άξονες και στόχοι του Οράματος στα πλαίσια της HABITAT AGENDA αφορούν την βελτίωση της ποιότητας ζωής , την ανάδειξη και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς , την βιώσιμη κινητικότητα , την βελτίωση της ποιότητας του αστικού χώρου και την βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη με αντίστοιχη εξειδίκευση

σε επιμέρους ειδικούς στόχους . (Μελέτη Ο.Τ.Π.Β.Α πόλης Ναυπάκτου , Αρχείο Τεχνικής Υπηρεσίας) .

ΧΑΡΤΗΣ 2. ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ HABITAT AGENDA(Μελέτη Ο.Τ.Π.Β.Α πόλης Ναυπάκτου , Αρχείο Τεχνικής Υπηρεσίας)

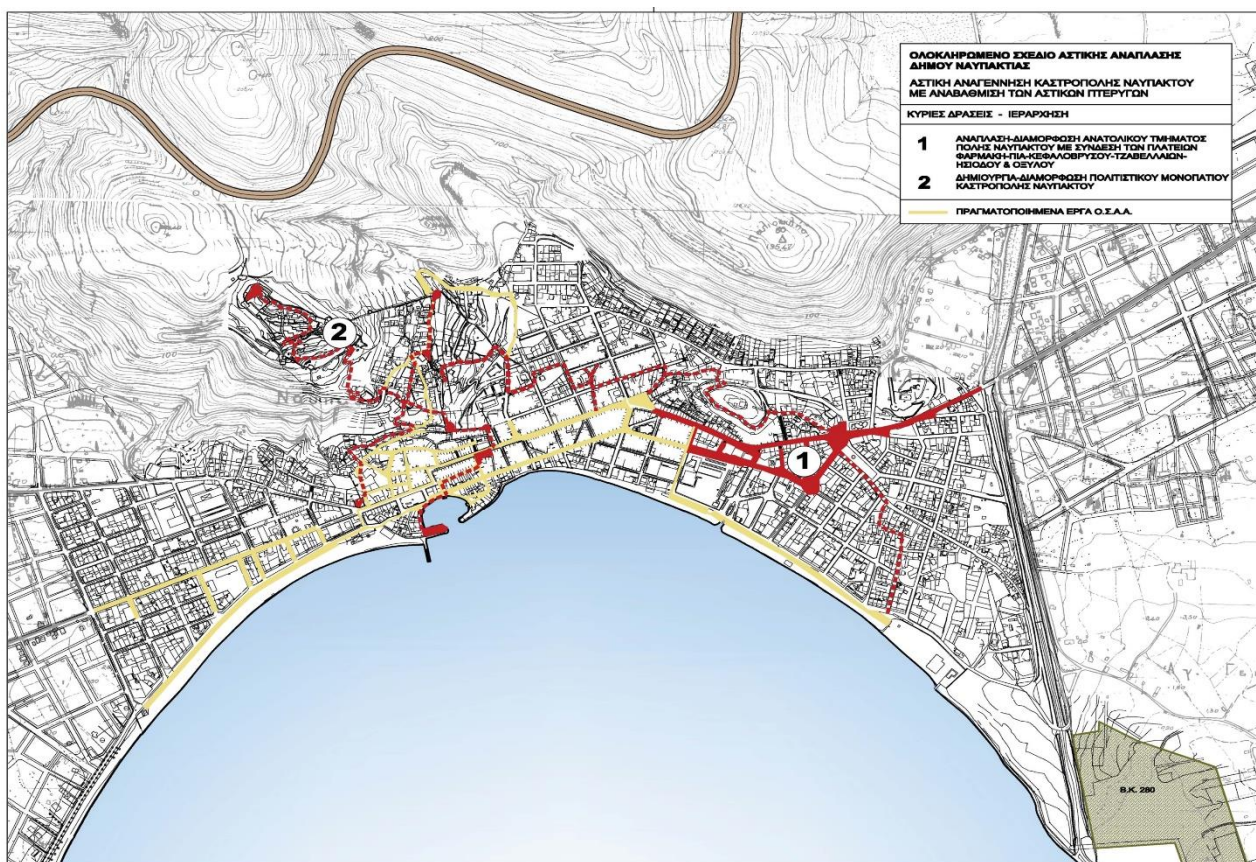
2. Το έτος 2011, εγκρίθηκε το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικών Αναπλάσεων (Ο.Σ.Α.Α) για την πόλη της Ναυπάκτου με την αριθ. 4356/21-12-2011 Απόφαση Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας. Ο γενικός σκοπός του Σχεδίου ήταν οι παρεμβάσεις με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη κύρια στον πυρήνα του ιστορικό κέντρου με ταυτόχρονη όμως αναβάθμιση των συνοδευτικών πτερύγων του , εκατέρωθεν αυτού ανατολικά και δυτικά της παλιάς πόλης .

Ειδικότερα, ο στόχος του είναι η ανάδειξη και η ενίσχυση της εικόνας της πόλης ως Καστροπολιτεία (Πόλη εντός των αρχαίων τειχών), και η σύνδεσή της με το παραλιακό τμήμα μέσω ενός δικτύου μονοπατιών, γεγονός που θα βοηθήσει την ανάπτυξη του περιπατητικού αστικού τουρισμού όσο και της αστικής κινητικότητας . Ταυτόχρονα αποσκοπεί στην αποκατάσταση του περιβαλλοντικού τοπίου των πιο υποβαθμισμένων περιοχών, δυτικά και ανατολικά του κέντρου και την αναβάθμιση της εικόνας και των κινήσεων στην κεντρική και πιο εμπορική Λεωφόρο Αθηνών.

Οι κύριες δράσεις του Ο.Σ.Α.Α. αφορούσαν την κατά προτεραιότητα ανάπλαση-

ανακατασκευή πεζοδρομίων και τη διαμόρφωση πεζοδρόμων της ανατολικής αστικής πτέρυγας της Καστρόπολης και την δημιουργία και λειτουργία του Πολιτιστικού Μονοπατιού , μέσω ενός δικτύου αστικών μονοπατιών , με το οποίο θα συνδέονται οι σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι που είναι διάσπαρτοι εντός της πόλης, ενοποιώντας και αναδεικνύοντας τα στοιχεία της πολιτιστικής της κληρονομιάς .

Τα έργα παρέμβασης που προτείνονται μέσα από το Σχέδιο αποτελούν έργα διαμόρφωσης ελεύθερων κοινόχρηστων χώρων της πόλης (δημόσιων χώρων) και είναι ένα συνολικά λειτουργικό έργο καθώς περιλαμβάνουν και την κατασκευή υποδομών και την εγκατάσταση του αναγκαίου αστικού εξοπλισμού(ηλεκτροφωτισμός, κάδοι απορριμμάτων και δενδροφυτεύσεις), τα οποία αποτελούν συνέχεια των ήδη διαμορφωμένων αντίστοιχων χώρων που περιλαμβάνονταν στο Ολοκληρωμένο Τοπικό Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης .

ΧΑΡΤΗΣ 3. ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΟ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ – ΚΥΡΙΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ (μελέτη Ο.Σ.Α.Α , αρχείο Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ναυπακτίας)

3. Το έργο CHERPLAN : SOUTH EAST EUROPE –TRANSNATIONAL COOPERATION PROGRAMME (SEE) 2012 – « Ενίσχυση της αξίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω περιβαλλοντικού σχεδιασμού » ήταν ένα Κοινοτικό Διακρατικό Πρόγραμμα με τη συμμετοχή 7 χωρών της νοτιοανατολικής Ευρώπης, με τη χώρα μας να επιλέγεται με την πιλοτική εφαρμογή της Ναυπάκτου με κύριο στόχο την προώθηση και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ως κύριου παράγοντα ανάπτυξης των τοπικών κοινωνιών .

Το όραμα του CHERPLAN είναι η ανάδειξη της Ναυπάκτου ως Καστρόπολης ,με καθιέρωση της εικόνας της ως περιοχής φυσικού κάλλους και χώρου με ιδιαίτερο αρχαιολογικό ενδιαφέρον .

Κύριο στρατηγικό σκοπό του Οράματος αποτελεί η ανάδειξη και ανάπτυξη της Καστρόπολης ώστε να αξιοποιηθεί τουριστικά ,συνδυαζόμενη(η Καστρόπολη) με τα λοιπά δυνατά στοιχεία της πόλης δηλαδή το παραλιακό της μέτωπο και τους υπόλοιπους ανά το χώρο αρχαιολογικούς και βυζαντινούς χώρους .

Ο στρατηγικός αυτός στόχος προϋποθέτει την προληπτική τήρηση της απαιτούμενης ισορροπίας ώστε να μην διαταραχθεί η βιώσιμη φέρουσα ικανότητα του χώρου από την υπερβολική τουριστική ανάπτυξη και να διαφυλαχθούν τα τμήματα της πόλης με πολιτιστικό και φυσικό ενδιαφέρον, η ποιότητα ζωής των κατοίκων, η βιώσιμη ανάπτυξη και η κοινωνική συνοχή .

Προσδιορίστηκαν γενικοί στόχοι οι οποίοι θεσπίστηκαν στα πλαίσια του έργου, από τη συνεργασία μελετητή και συμμετοχικών φορέων , ο καθένας από τους οποίους αντιστοιχεί σε ένα πρόγραμμα ειδικών ολοκληρωμένων παρεμβάσεων (ΕΠΟΠ), με αντίστοιχα σχέδια δράσης και επιμέρους ειδικούς στόχους.

Μετά την ανάπτυξη εναλλακτικών σεναρίων ανάπτυξης και υλοποίησης του οράματός του CHERPLAN τελικά προκρίθηκε αυτό που χαρακτηρίζεται από ήπια ιεράρχηση των στόχων και το οποίο θέτει ως προτεραιότητα την προώθηση- ανάδειξη της Καστρόπολης και των λοιπών χώρων πολιτιστικής κληρονομιάς σε σύνδεση με το παραλιακό μέτωπο και το λιμάνι και στη συνέχεια διαμορφώθηκαν αντίστοιχα Ειδικά Προγράμματα Ολοκληρωμένων Παρεμβάσεων .

4. Συντάχθηκε, με προγραμματική Σύμβαση που υπέγραψε ο Δήμος με την Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών ,με την Α΄ Φάση της να υπογράφεται του έτος 2014 , με χρηματοδότηση εξ΄ ολοκλήρου από τον Δήμο, ύψους 67.500,00 ευρώ και την Β΄ Φάση να υπογράφεται το 2018 με χρηματοδότηση από ίδιους πόρους ύψους 179.000,00 ευρώ , μελέτη καταγραφής των ιδιοκτησιών, των μνημείων και των ενδιαφερόντων κτιρίων μέσα στην Καστρόπολη για την διερεύνηση και την διατύπωση προτάσεων, απελευθέρωσης χώρων και διαμορφώσεων με σκοπό την ανάδειξη και προβολή της Καστρόπολης και των μνημείων της, και την καλύτερη σύνδεσή της με την ζωή της πόλης.

5. Το 2021 με την αριθμ. 62/2021 απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Ναυπακτίας εγκρίθηκε το «Σχέδιο Βιώσιμης Κινητικότητας του Δήμου Ναυπακτίας» (ΣΒΑΚ) .

Η μελέτη χρηματοδοτήθηκε από το Πράσινο Ταμείο, στα πλαίσια του προγράμματος «Λοιπές Δράσεις Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου 2016 - Προτεραιότητα 4 - Αστική Βιώσιμη Κινητικότητα»

Το ΣΒΑΚ Ναυπάκτου αποτελεί ένα σχέδιο δράσης με σκοπό την υιοθέτηση ολοκληρωμένο πλαίσιο, αποτελούμενο από στρατηγικούς στόχους και δράσεις με μακροσκοπική σχεδίαση, ώστε

να χρησιμοποιηθεί ως βασικό εργαλείο ανάπτυξης των αστικών μετακινήσεων στην πόλη, με κύριο γνώμονα τις κατευθύνσεις των διεθνών και εθνικών πολιτικών και οδηγιών σχετικά με τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, ενσωματώνοντας στις τελικές προτάσεις του τις πολιτικές σχεδιασμού του Δήμου Ναυπακτίας .

Σύμφωνα με το όραμα που αναδεικνύεται μέσα από το ΣΒΑΚ Ναυπάκτου , η στόχευση είναι η ανάδειξη της πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης με έμφαση στην προστασία του ιστορικού κέντρου από τη μηχανοκίνητη κυκλοφορία ώστε να αναδειχθούν εναλλακτικές μορφές κινητικότητας και μετακίνησης .

Το σχέδιο είναι προσαρμοσμένο και παρουσιάζει απόλυτη συνάφεια τόσο με το επιχειρησιακό σχέδιο του Δήμου Ναυπακτίας , με το ισχύον Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ 1988), με τις κατευθύνσεις του προς έγκριση επικαιροποιημένου νέου Γ.Π.Σ. και της υπό εκτέλεση αστικής ανάπλασης στο ιστορικό κέντρο της πόλης .

Βασικοί του στόχοι αποτελούν ή όσο το δυνατόν απομάκρυνση των μηχανοκίνητων μέσων από το κέντρο, και η μείωση των ταχυτήτων κίνησης αυτών μέσα στα όρια της πόλης, η προσπάθεια για την αισθητική αλλά και τη λειτουργική βελτίωση των δημόσιων χώρων παρέμβασης αλλά και την δημιουργία πράσινων δικτύων σε υποδομές και δίκτυα.

Ταυτόχρονα προωθεί την ενθάρρυνση για πεζή και με ποδήλατο μετακίνηση μέσω της βελτίωσης των υποδομών και ανασχεδιασμού των δικτύων με την ανάπτυξη ενός κύριου δικτύου προσβασιμότητας με κύριο μέλημα την ασφάλεια και την αξιοπιστία .Βασική πρόταση αποτελεί η δημιουργία ενός ενοποιημένου δικτύου πρόσβασης σε δημόσιους χώρους και χώρους πολιτισμού και αναψυχής .

Σύνοψη.

Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου Ναυπακτίας για την αναβάθμιση , ανάπλαση και ανάδειξη του παραδοσιακού οικισμού και της περιοχής του ιστορικού κέντρου παρουσιάζονται διαχρονικά από τις αρχές του 2000 μέσα από τα ολοκληρωμένα αυτά στρατηγικά χωρικά προγράμματα και σχέδια, με τη λεπτομερή περιγραφή δράσεων και προτάσεων στις μελέτες υλοποίησής τους και οι οποίες παραμένουν επίκαιρες, ενώ κατά την υλοποίησή τους διορθώνονται και βελτιώνουν τις τυχόν αστοχίες τους στο στάδιο της σχεδίασης .

Συνοψίζοντας την χωρική στρατηγική παρεμβάσεων και ανάπλασης των δημόσιων χώρων και κτιρίων του Δήμου στον παραδοσιακό οικισμό κατά τα τελευταία 20 χρόνια και όπως προκύπτει από τον αναφερθέντα μπορούμε να πούμε ότι στοχεύει στα εξής:

A. στην υιοθέτηση ενός χωρικού σχεδίου δομικών και πολεοδομικών επεμβάσεων στον παραδοσιακό οικισμό με σκοπό την επίλυση των χωροταξικών και πολεοδομικών εκκρεμοτήτων και κυρίως την ανάδειξη της Καστρόπολης .

B. στην δημιουργία και την οργάνωση ενός ενιαίου δικτύου από δρόμους και διαμορφωμένους

πεζόδρομους, πλατώματα , δημόσιους χώρους πρασίνου με σκοπό την ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού στην πόλη με στοχευμένες διαδρομές εντός και εκτός της Καστροπόλης και σε σύνδεση με το παραλιακό διαμορφωμένο με αναπλάσεις μέτωπο, όπου θα τονίζονται και θα αναδεικνύονται όσο το δυνατόν περισσότερα από τα ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία της .

Γ . στην οργάνωση της κίνησης για πεζούς και οχήματα στον κεντρικό ιστορικό πυρήνα της πόλης, με επικέντρωση στην ασφάλεια και στην χωρίς εμπόδια κίνηση των πεζών, τη μείωση της κίνησης των αυτοκινήτων και την προσπάθεια για εξασφάλιση σημείων για στάθμευση στους συνοδευτικούς τομείς του κέντρου ανατολικά και δυτικά, επιλύοντας πρόβλημα που ταλανίζει την πόλη τα τελευταία χρόνια .

Δ. στην προσπάθεια για ένταξη και αξιοποίηση των διάσπαρτων ανά τον αστικό ιστό αρχαιολογικών χώρων στο δίκτυο των κοινόχρηστων και δημόσιων χώρων της πόλης ώστε να γίνουν προσιτοί στους πολίτες και στους επισκέπτες .

Ε. στην ανανέωση και βελτίωση των τεχνικών υποδομών, τον επαναπροσδιορισμό και την αναδιάταξη των υλικών του τεχνικού εξοπλισμού και φωτισμού που χρησιμοποιούνται για τη διαμόρφωση ανάπλασης των κοινόχρηστων χώρων .

ΣΤ. στην συντήρηση και διαμόρφωση των όψεων και των κελυφών των κτιρίων, κύρια των κηρυγμένων ως διατηρητέων, καθώς και αυτών που βρίσκονται επί των βασικών διαδρομών προς ανάδειξη εντός της Καστροπόλης .

Ζ. στην επισκευή και αποκατάσταση της φέρουσας ικανότητας, των όψεων και της διαρρύθμισης σε παλαιά κτίρια ή κληροδοτήματα ιδιοκτησίας του δήμου ώστε να αποδοθούν και να ενταχθούν εκ νέου στην ενεργή κοινωνική και οικονομική ζωή της πόλης .

4.7.2 Έργα χωρικών Παρεμβάσεων και Αναπλάσεων δημοσίων – κοινοχρήστων χώρων στην Ναύπακτο .

Στα πλαίσια των κατευθύνσεων που ήδη αναφέρθηκαν ,υλοποιήθηκαν σε διάφορες χρονικές περιόδους , έργα για την διαμόρφωση του ιστορικού κέντρου της πόλης , που βελτίωσαν σημαντικά την εικόνα της περιοχής και το επίπεδο της ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών .

Η ήπια ανάπλαση του παλαιού πυρήνα της πόλης, όπως έχει μέχρι σήμερα υλοποιηθεί, επικεντρώνεται στις βασικές επιλογές του Ολοκληρωμένου Τοπικού Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης της πόλης, το οποίο συντάχθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος της HABITAT AGENDA, σε συνδυασμό με το Ολοκληρωμένο Σχέδιο Αστικών Αναπλάσεων (Ο.Σ.Α.Α.), το οποίο εγκρίθηκε το 2011, και περιλαμβάνει ενότητες παρεμβάσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην υλοποίηση του Οράματος και των Στόχων που είχαν τεθεί και ήταν :

Η ανάδειξη της Καστροπόλης, η σύνδεση της παραλιακής ζώνης με το κάστρο και η αναγέννηση των αστικών πτερυγών της πόλης .

Συντάχθηκε αρχικά, μία ολοκληρωμένη μελέτη αναπλάσεων, η οποία περιελάμβανε το μεγαλύτερο τμήμα του κεντρικού πυρήνα της πόλης, και με βάση αυτήν, εκτελέστηκαν κατά φάσεις εκτεταμένα έργα αναπλάσεων των κοινοχρήστων χώρων της πόλης .

Η μελέτη αυτή με τίτλο : «ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ - ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ» συντάχθηκε κατά ολοκληρωμένες και αυτοτελείς ενότητες, από το έτος 2002 έως το έτος 2010, ώστε να είναι δυνατή η εκτέλεση των έργων κατά τμήματα, ανάλογα με την υπάρχουσα χρηματοδότηση, αλλά και την εφαρμογή των απαραίτητων κανονιστικών διατάξεων . Με τα έργα που εκτελέστηκαν, με βάση τις μελέτες αυτές, περιορίστηκε η στάθμευση παρά την οδό στις καθοριζόμενες από τις διαμορφώσεις της μελέτης, θέσεις και ρυθμίστηκε η κυκλοφορία, σύμφωνα με τις προτάσεις της κυκλοφοριακής μελέτης που συντάχθηκε για την κεντρική περιοχή της πόλης, ενώ παράλληλα διαπλατύνθηκαν - διαμορφώθηκαν και εξοπλίστηκαν τα πεζοδρόμια με σύγχρονες προδιαγραφές, με κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση των πεζών και την βελτίωση των λειτουργιών της πόλης .

Στην συνέχεια συντάχθηκαν και άλλες μελέτες, ακολουθώντας και βελτιώνοντας τις προδιαγραφές διαμόρφωσης των κοινοχρήστων χώρων της πόλης, όπως είχαν προδιαγράψει και τυποποιηθεί, με την αρχική εκτεταμένη μελέτη, και τα έργα εκτελέστηκαν κατά ενότητες, προσαρμοζόμενα στις δυνατότητες χρηματοδότησης τους .

Τα νέα έργα ανάπλασης που εκτελούνται με το έργο με τίτλο : «ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ», αποτελούν επέκταση των ήδη εκτελεσθέντων έργων ανάπλασης, τα οποία εκτελούνται από το 2000, τμηματικά, στηριζόμενα, όμως σε μία ολοκληρωμένη θεώρηση για την διαμόρφωση και λειτουργία της περιοχής της πόλης της Ναυπάκτου , και ιδιαίτερα του παλαιού πυρήνα, με έμφαση στην εντός του κάστρου περιοχή και την παραλιακή ζώνη .

Τα έργα ανάπλασης των κοινοχρήστων και δημόσιων χώρων που εκτελέστηκαν κατά φάσεις, στην πόλη της Ναυπάκτου, την τελευταία εικοσαετία, καταγράφονται στην συνέχεια .

**Χάρτης 4 : Διάταξη Περιοχής Ανάπλασης εντός του ιστορικού κέντρου
(Μελέτη Αστική Ανάπλαση εντός του ιστορικού κέντρου Ναυπάκτου-Αρχείο Δήμου
Ναυπακτίας)**

ΕΡΓΟ: « ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΑΠΟ ΒΑΡΕΙΑ ΕΩΣ ΟΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ – ΛΑΓΚΑΔΟΥΛΑ » .

Με το έργο αυτό, διαμορφώθηκε η παραλιακή οδός από Λαγκαδούλα μέχρι Βαρεία, και μόνον κατά το τμήμα της προς την ζώνη παραλίας, η οποία περιλαμβάνεται στην διαμόρφωση. Το μήκος της ζώνης που διαμορφώθηκε είναι: 670,60 μ. και η συνολική επιφάνεια του χώρου που διαμορφώθηκε είναι 5.452,80 μ².(χωρίς να περιλαμβάνεται σ' αυτήν η επιφάνεια του τμήματος του Δημοσίου κτήματος, στο οποίο μεταξύ των άλλων κατασκευάστηκε το πάρκο κυκλοφοριακής αγωγής). Στον χώρο διαμορφώθηκαν πεζόδρομος - πεζοδρόμια - ποδηλατοδρόμος, χώροι πρασίνου και ακτή κολύμβησης και χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων.

Εικόνα 12 : διαμόρφωση Παραλιακής Ζώνης Βαρεία -Λαγκαδούλα (προσωπ. Αρχείο).

ΕΡΓΟ : « ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΟΥ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (Γ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ - ΝΟΒΑ) ΑΠΟ ΟΔΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΚΟΤΙΝΗ » .

Με το έργο αυτό, διαμορφώθηκαν η οδός και τα πεζοδρόμια της δυτικής εισόδου της πόλης, οδού Μεσολογγίου, από την οδό Εθνικής Αντιστάσεως (Λαγκαδούλα), έως την οδό Κοτίνη, συμπεριλαμβανομένων και των καθέτων οδών του ρυμοτομικού σχεδίου της πόλης, προς νότο, οι οποίες οδηγούν στην παραλία. Η οδός Μεσολογγίου, είναι η μόνη κεντρική συλλεκτήρια της πόλης, η οποία, μέχρι την πλατεία Λιμένα είναι διπλής κατεύθυνσης και αποτελεί τον σημαντικότερο παράλληλο προς την παραλία οδικό άξονα , με υπερβολικά αυξημένο κυκλοφοριακό φόρτο , με αστικό και εμπορικό χαρακτήρα . Η σημαντικότητα και ο χαρακτήρας της οδού καθορίζουν τις ανάγκες για εξασφάλιση εγκαταστάσεων δικτύου αστικού εξοπλισμού , όπως και λειτουργικών διαμορφώσεων , παράλληλα όμως επιβάλλουν και ιδιαίτερη αισθητική αντιμετώπιση και καλή ποιότητα υλικών καθώς αποτελεί την δυτική είσοδο της πόλης δημιουργώντας την πρώτη εικόνα της πόλης στον επισκέπτη .

Με το έργο, περιορίστηκε το πλάτος των οδών, διαπλατύνθηκαν και διαμορφώθηκαν τα πεζοδρόμια με νέα υλικά, εξοπλίστηκαν με τον αναγκαίο εξοπλισμό και διαμορφώθηκαν οι κατάλληλες εσοχές στάσης λεωφορείου και προσωρινής στάσης αυτοκινήτου. Στην οδό Μεσολογγίου απαγορεύθηκε η στάθμευση, και στις κάθετες οδούς διαμορφώθηκαν εσοχές στάθμευσης αυτοκινήτου, για τον αυστηρό προσδιορισμό των επιτρεπόμενων θέσεων στάθμευσης.

Η οδός Μεσολογγίου διαμορφώθηκε με δένδροστοιχία εκατέρωθεν και οι λοιπές κάθετες οδοί,

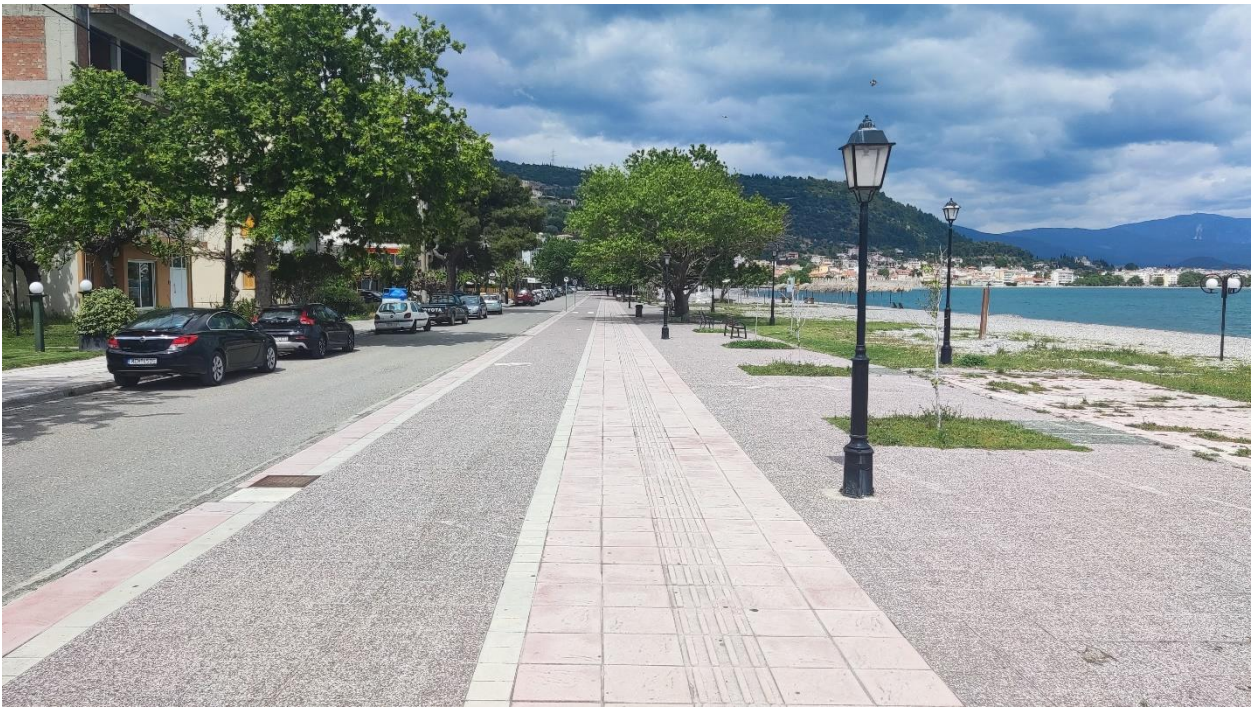
όπου τα γεωμετρικά τους στοιχεία το επέτρεπαν, διαμορφώθηκαν με δενδροστοιχία στην μία ή και τις δύο πλευρές τους .(Αρχείο Μελετών Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ναυπακτίας) .

Εικόνα 13 : Διαμόρφωση οδού Μεσολογγίου έως την οδό Κοτίνη
(προσωπ. Αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΨΑΝΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ».

Με το έργο αυτό έγιναν εργασίες αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης και ανάπλασης της δυτικής παραλιακής ζώνης, στη θέση της παραλίας της Ψάνης από τον χείμαρρο της Λαγκαδούλας μέχρι τη θέση της πλαζ του Ε.Ο.Τ. σε ένα μήκος περίπου 600 μέτρων. Το τμήμα συνδέεται με την πρώτη παρέμβαση που συντελέστηκε στο παραλιακό μέτωπο με τη διαμόρφωση από το χείμαρρο Βαριάς έως το χείμαρρο Λαγκαδούλας . Το έργο περιλαμβάνει την κατασκευή οδού πλάτους 6 μέτρων και τη δημιουργία ενός πλακόστρωτου πεζοδρομίου ελάχιστου πλάτους 3 μέτρων με λωρίδα διάβασης ατόμων μειωμένης όρασης . Επί αυτού του πεζοδρομίου κατασκευάστηκε και λωρίδα ποδηλατόδρομου ενταγμένη στο δίκτυο της πόλης σε συνέχεια του πεζοδρομίου και προς τη θάλασσα κατασκευάστηκε υπερυψωμένο ξύλινο κατάστρωμα πλάτους περίπου 6 μέτρων για τη χρήση από πολίτες αλλά και για την ανάπτυξη τραπεζοκαθισμάτων από καταστήματα αναψυχής . Η ανάπλαση περιλαμβάνει την εγκατάσταση φωτισμού και αστικού εξοπλισμού . Η συνολική εικόνα της περιοχής σε συνδυασμό με την ύπαρξη των αιωνόβιων πλατανιών - χαρακτηριστικά ως εικόνα και ανεκτίμητης φυσικής ομορφιάς- αναβαθμίστηκε ώστε να αποτελεί ένα από τα ωραιότερα σημεία της πόλης .

Εικόνα 14 : ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΨΑΝΗΣ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ (προσωπ. Αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΟΥ ΝΟΤΗ ΜΠΟΤΣΑΡΗ ΑΠΟ ΠΛΑΤΕΙΑ ΛΙΜΕΝΟΣ ΕΩΣ ΟΔΟ ΨΑΡΡΟΥ (ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΑΡΒΑΝΙΤΗ) ΚΑΙ ΙΑ. Κ. ΤΖΑΒΕΛΛΑ ΑΠΟ ΟΔΟ ΨΑΡΡΟΥ ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΚΟΖΩΝΗ » .

Με το έργο αυτό, διαμορφώθηκαν η οδός και τα πεζοδρόμια της βασικής συλλεκτήριας οδού της πόλης, μονής κατεύθυνσης, Νότιη Μπότσαρη, μέσω της οποίας διοχετεύονται τα αυτοκίνητα που εισέρχονται στην πόλη, από την μοναδική δυτική είσοδο της πόλης, την οδό Μεσολογγίου, από την θέση της πλατείας Λιμένος, έως την οδό Αρβανίτη, πριν από το Ξενία Ναυπάκτου , που έχει περιέλθει στον Δήμο, και τμήμα της οδού Ιλ. Κ. Τζαβέλλα από την οδό Ψαρρού, έως την οδό Κοζώνη, στην θέση του Δημαρχείου, συμπεριλαμβανομένης και της οδού Ψαρρού .

Με το έργο, περιορίστηκε το πλάτος των οδών, διαπλατύνθηκαν και διαμορφώθηκαν τα πεζοδρόμια με νέα υλικά, εξοπλίστηκαν με τον αναγκαίο εξοπλισμό και διαμορφώθηκαν οι κατάλληλες εσοχές στάσης και στάθμευσης αυτοκινήτου, για τον αυστηρό προσδιορισμό των επιτρεπόμενων θέσεων στάθμευσης .

Μαζί με τις οδούς αυτές διαμορφώθηκαν τμηματικά και οι κάθετες οδοί που τις συνδέουν, από την οδό Ιλ. Κ. Τζαβέλλα , προς νότο , μέχρι την παραλία. Οι οδοί αυτές από την οδό Νότιη Μπότσαρη και προς νότο, διαμορφώθηκαν ως πεζόδρομοι με δυνατότητα στάθμευσης αυτοκινήτου, ώστε να εξυπηρετούνται οι μόνιμοι κάτοικοι .

Η οδός Νότιη Μπότσαρη και το τμήμα της οδού Ιλ. Κ Τζαβέλλα, διαμορφώθηκε χωρίς δενδροστοιχία διότι τα γεωμετρικά τους στοιχεία δεν το επέτρεπαν. Το έργο αυτό εκτελέστηκε σε

δύο υπό-ενότητες . με πρώτη την οδό Νότη Μπότσαρη .

Στην φάση εκτέλεσης των έργων, έγιναν οι απαραίτητες τροποποιήσεις των μελετών διαμόρφωσης και κατασκευάστηκε στην μία πλευρά της οδού Νότη Μπότσαρη και Ιλ. Κ. Τζαβέλλα, ποδηλατοδρόμος .

Εικόνα 15 : Ανάπλαση Οδών και Πεζοδρομίων Ιλ. Τζαβέλλα κ' Νότη Μπότσαρη
(Προσωπικό αρχείο)

**ΕΡΓΟ: ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ :
«ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΖΟΔΡΟΜΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΔΟ ΚΟΤΙΝΗ
ΕΩΣ ΤΗΝ ΟΔΟ ΑΓΕΛΑΟΥ & ΜΕΧΡΙ ΤΑ ΕΡΕΠΙΑ ΤΩΝ ΛΟΥΤΡΩΝ»**

Με τα έργα αυτά διαμορφώθηκε κατά προτεραιότητα το δίκτυο των υπαρχόντων πεζοδρόμων - οδών ήπιας κυκλοφορίας, οι οποίοι είναι αυτοί που οριοθετούν και χαρακτηρίζουν την ξεχωριστή εικόνα του παραδοσιακού οικισμού και ενώνουν το Λιμάνι με τα τείχη και το κάστρο και αποτελούν τμήμα της πόλης εντός των τειχών .

Το έργο κατασκευάστηκε σε δύο φάσεις .

Σε πρώτη φάση κατασκευάστηκαν τα έργα αποκατάστασης και διαμόρφωσης του πολεοδομικού ιστού της πόλης, από την οδό Μεσολογγίου και προς νότο, στην περιοχή του Λιμανιού .

Σε δεύτερη φάση διαμορφώθηκε το δίκτυο του πολεοδομικού ιστού της παλαιάς πόλης από την

οδό Κοτίνη έως Αγελάου και βόρεια της οδού Μεσολογγίου, και συγκεκριμένα το δίκτυο που αντιστοιχεί στις γειτονιές Κάστρο ■ Βρυόλακκα ■ Αγ. Δημήτριος. Με τα έργα αυτά αποκαταστάθηκε και το πλακόστρωτο των οδών Κλεονίκου - Καναβού και Σισμάνη, στο Στενοπάζαρο, των πεζοδρόμων κατ' επέκταση της οδού Μεσολογγίου, μεταξύ των οδών Κ Τζαβέλλα και Ν. Μπότσαρη .

Με την φάση αυτή το δίκτυο που αποκαταστάθηκε και διαμορφώθηκε είναι συνολικού μήκους περίπου 2.600,00 μ. και επιφάνειας 10.380,00 μ²

Τα έργα της δεύτερης φάσης, χρηματοδοτήθηκαν από το Πρόγραμμα της HABITAT AGENDA, στο οποίο συμμετείχε η πόλη και αποτελούν υλοποίηση του μέρους των προτάσεων για την προώθηση της εικόνας της Καστροπολιτεία στην Ναύπακτο καθώς και της σύνδεσης του Κάστρου με την παραλία, όπως διατυπώνονται στο Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Βιώσιμης Ανάπτυξης της πόλεως και των συνεκτικών περιοχών της που σχεδιάστηκε εντός του πλαισίου αυτού του Προγράμματος .

Εικόνα 16 : Διαμόρφωση δικτύου δρόμων και πεζοδρόμων από την οδό Κοτίνη έως την οδό Αγελάου & μέχρι τα ερείπια των Λουτρών .

(Προσωπ. Αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΦΑΡΜΑΚΗ » .

Με το έργο αυτό διαμορφώθηκε εξ ολοκλήρου η κεντρική πλατεία Φαρμάκη της πόλης επί της οδού Ιλ. Κ. Τζαβέλλα, που αποτελεί και τον χώρο που πραγματοποιούνται και οι επίσημες εκδηλώσεις και εορτές της πόλης , στην οποία ενσωματώθηκε και ο υπάρχων πεζόδρομος στο

βόρειο όριο της και επί πλέον διαμορφώθηκε και ο χώρος στάθμευσης ταξί επί της οδού Τζαβέλλα. Η πλατεία διαμορφώθηκε με φυσικά υλικά, με ανάδειξη του υπάρχοντος Ηρώου και τον καθορισμό των θέσεων επέκτασης των καταστημάτων αναψυχής που λειτουργούν στην περιφέρεια της με την τοποθέτηση ελαφρών στεγάστρων .

Το σύνολο των διαμορφωμένων επιφανειών υπολογίζονται σε 1.580,00 μ² .

Εικόνα 17 : Διαμόρφωση Πλατείας Φαρμάκη (προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ ΓΡΙΜΠΟΒΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ »

Με το έργο αυτό αρχικού προϋπολογισμού 745.892,00 ευρώ το οποίο χρηματοδοτήθηκε από Γ΄ Κ.Π.Σ. - Γ΄ Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα , Μέτρο 2.2 «Οδικοί Άξονες , Λιμάνια και Αστική Ανάπτυξη» εκτελέστηκαν έργα παρεμβάσεων ανάπλασης σε τμήμα της ανατολικής παραλιακής ζώνης της πόλης, στη θέση Γρίμποβο και πιο συγκεκριμένα στην διαμόρφωση ενός αυτοτελούς και λειτουργικού τμήματος μήκους 600 μέτρων από την οδό Αρβανίτη μέχρι την οδό Πλαστήρα . Η επέμβαση αυτή αποτελεί τμήμα της ευρύτερης ανάπλασης της παραλιακής ζώνης από την περιοχή χειμάρρου Βαρειάς μέχρι την περιοχή χειμάρρου Σκάλας και αποσκοπεί στην οργάνωση της λειτουργίας και την εξυπηρέτηση της κίνησης των πεζών και οχημάτων στην περιοχή και κυρίως στην εξυπηρέτηση των λειτουργιών αναψυχής ου αναπτύσσονται εκεί, ενώ παράλληλα αποσκοπεί και στην εξυπηρέτηση των δραστηριοτήτων επισκεπτικού τουρισμού επί της παραλιακής ζώνης . Τα έργα διαμόρφωσης που εκτελέστηκαν και ολοκληρώθηκαν μετά του έτος 2007 περιλαμβάνουν τον σαφή και λειτουργικό διαχωρισμό των χρήσεων με την κατασκευή:

- α . δρόμου ήπιας κυκλοφορίας με εγχάρακτη διακοσμητική άσφαλτο για εξυπηρέτηση οχημάτων.
- β . κατασκευή πεζοδρόμου -πεζοδρομίου με ειδικές πλάκες με λωρίδα για άτομα με ειδικές

ανάγκες προς την πλευρά της παραλίας .

γ . διαμόρφωση – κατασκευή ξύλινου καταστρώματος για τη υπαίθρια επέκταση των καταστημάτων αναψυχής .

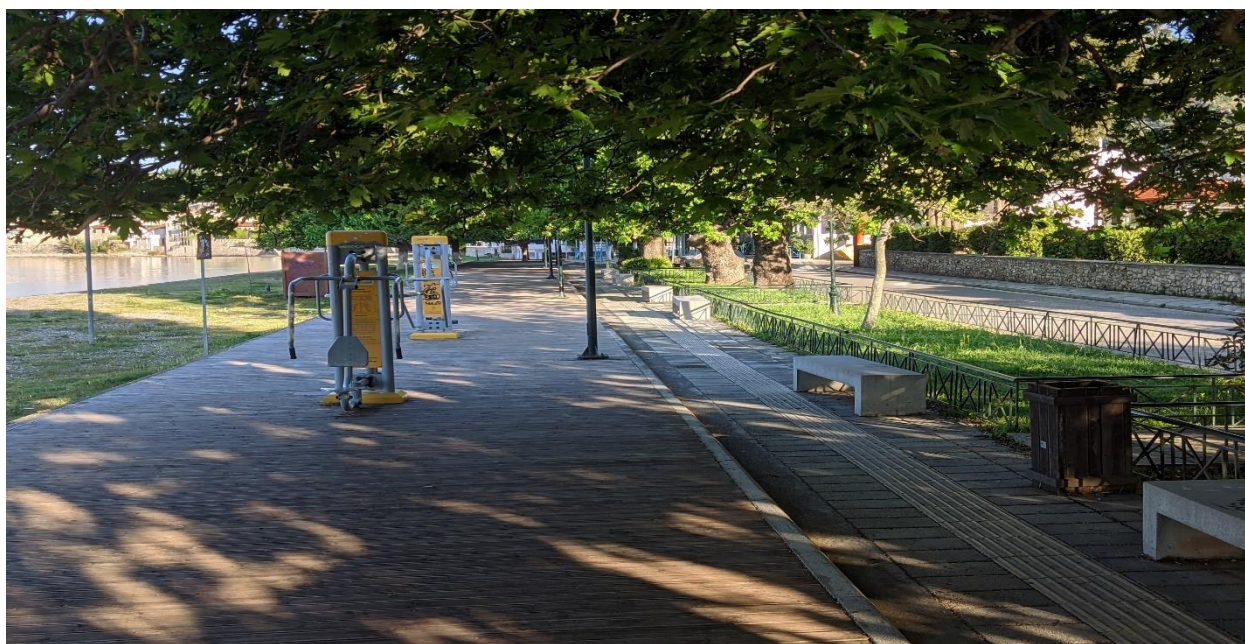
δ . Συμπληρωματικού δικτύου αποχέτευσης όμβριων υδάτων με τοποθέτηση σχαρών στην απόληξη των κάθετων δρόμων με την προς ανάπλαση παραλιακή οδό .

ε . δικτύου ηλεκτροφωτισμού και αστικού εξοπλισμού .

στ. τμήματος αυτοτελούς ποδηλατοδρόμου μήκους περίπου 600 μέτρων , πλάτους 2 μέτρων με πρόβλεψη για σύνδεση με το υπόλοιπο τμήμα του ποδηλατοδρόμου της πόλης . Επίσης κατασκευάστηκαν έργα διαμόρφωσης της παραλιακής οδού κυκλοφορίας καθώς και περιποίησης και ανάδειξης των υπαρχόντων μεγάλων πλατάνων, χαρακτηριστικού δένδρου της πόλης .

Η περιοχή του Γριμπόβου , αποτελεί την πιο τουριστική και πολυσύχναστη ζώνη της παραλίας της πόλης και με τα έργα ανάπλασης, αναβαθμίστηκε λειτουργικά και αισθητικά .

Το συνολικό μήκος του τμήματος της παραλιακής ζώνης που διαμορφώθηκε, είναι 600,00 μ περίπου και η συνολική επιφάνεια του χώρου 9.750,00 μ².

Εικόνα 18 : Εργασίες Ανάπλασης Παραλιακής Ζώνης Γριμπόβου Ναυπάκτου
(Προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ » .

Με το έργο αυτό κατασκευάστηκε (και ολοκληρώθηκε το 2010) δίκτυο ποδηλατοδρομικής διαδρομής εντός του παραδοσιακού οικισμού με σκοπό τη βιώσιμη αστική και τουριστική ανάπτυξη. Η παρεμβάσεις για την κατασκευή του χαρακτηρίζονταν ως ήπιες , καθότι συνίστανται σε ένταξη του ποδηλατοδρόμου στο υπάρχον οδικό δίκτυο με φυσικό διαχωρισμό . Με τις επεμβάσεις που έγιναν δεν μεταβλήθηκαν τα συνολικά πλάτη των κοινόχρηστων χώρων για την

κίνηση των οχημάτων .

Η διεύθυνση του ποδηλατοδρόμου είναι από δύση προς ανατολή . Στο δυτικό τμήμα της πόλης, στο παραλιακό μέτωπο κατασκευάστηκε σε ένα μήκος περίπου 650 μέτρων με χωροθέτηση του επί του πεζοδρομίου (συνύπαρξη πεζών και ποδηλατών) .

Στη συνέχεια κατασκευάστηκε διπλός ποδηλατόδρομος με πλήρως διαχωρισμένη λωρίδα με μήκος 665 μέτρων , έως την οδό Σοϊδά και από εκεί έως την οδό Καθόδου Δωριέων με κίνηση μιας κατεύθυνσης επί της δεξιάς πλευράς του δρόμου με εκτιμώμενο μήκος 875 μέτρων .

Σε αντίθετη κίνηση (ανατολικά προς δυτικά) , κατασκευάστηκε διαδρομή ποδηλάτου μονής κατεύθυνσης στη δεξιά πλευρά του δρόμου μήκους περίπου 1060 μέτρων έως την αρχή του στο δυτικό τμήμα της πόλης .

Το συνολικό του μήκος όπως τελικά κατασκευάστηκε και ολοκληρώθηκε ανέρχεται σε 3850 μέτρα.

Το έργο εντάχθηκε και χρηματοδοτήθηκε από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης , από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα « Σιδηρόδρομοι , Αεροδρόμια , Αστικές Συγκοινωνίες Σ.Α.Α.Σ. » , 2000-2006 , Άξονας 4 , « Αστικές Συγκοινωνίες » , Μέτρο 4.1 , « Εκσυγχρονισμός ΟΑΣΑ και λοιπές δράσεις Αστικής Κινητικότητας » , προϋπολογισμού 789.000 € .

Το έργο παρότι αποτέλεσε μια πρωτοποριακή δράση για την πόλη , καθώς για πρώτη φορά κατασκευαζόταν ένα δίκτυο ποδηλατικής διαδρομής - φέρνοντας στο προσκήνιο την εναλλακτική και βιώσιμη κίνηση με ποδήλατο εντός της πόλης - κατά τα χρόνια λειτουργίας του , κύρια λόγω της αναγκαστικής (εξαιτίας της ιδιαίτερης χωροταξικής διαμόρφωσης της πόλης, με περιορισμένους οδικούς άξονες) υλοποίησής του με φυσικό διαχωρισμό και όχι με προστατευόμενη αυτόνομη λωρίδα εμφάνισε προβλήματα , κυρίως ασφάλειας και κατά συνέπεια εμπιστοσύνης από τους χρήστες , σε συνδυασμό με την έλλειψη ποδηλατικής παιδείας από τους οδηγούς τροχοφόρων με αποτέλεσμα η χρήση του και η συντήρηση του να έχει ατονήσει .

Εικόνα 19 : Το δίκτυο των ποδηλατοδρόμων στην Ναύπακτο (Ιδία Επεξεργασία)

ΕΡΓΟ : « ΑΝΑΠΛΑΣΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΠΟΛΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΜΕ ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΠΛΑΤΕΙΩΝ ΦΑΡΜΑΚΗ - ΠΙΑ - ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ - ΤΖΑΒΕΛΑΙΩΝ - ΗΣΙΟΔΟΥ και ΟΞΥΛΟΥ » .

Διαμέσου αυτού του έργου εκτελέστηκαν έργα παρεμβάσεων ανάπλασης ανακατασκευής διαμόρφωσης πεζοδρόμων πεζοδρομίων και των οδών στο ιστορικό κέντρο της πόλης και στην περιοχή που εκτείνεται που επεκτείνεται ανατολικά του κάστρου, μεταξύ των οδών Αθηνών - Αθ. Νόβα -Αρβανίτη και Πάνου Ρήγα και οι οποίες αποτελούν την σύνδεση με τις πλατείες - δημόσιους χώρους που έχουν ήδη αναπλαστεί ή προβλέπεται η ανάπλαση τους και βρίσκονται στον συνοδευτικό τομέα ανατολικά του κεντρικού πυρήνα εκτός των ορίων της Καστρόπολης . Οι Πλατείες αυτές είναι από ανατολικά προς Δυτικά οι πλατείες Οξύλου , Ησιόδου , και Κεντρική Πλατεία (Φαρμάκη) και νοτιότερα η Πλατεία Πιά ενώ σε διαδικασίες ανάπλασης και εκτέλεσης έργων βρίσκονται οι πλατείες Τζαβελλαιών και Κεφαλόβρυσου .

Ταυτόχρονα εξασφαλίστηκαν και εγκαταστάθηκαν τα δίκτυα , οι λειτουργικές Διαμορφώσεις Ειδικότερα διαμορφώθηκαν :

Η οδός Αθηνών, από την σύνδεσή της με πλατεία Φαρμάκη- έως την συνέχεια της επί της Πλατείας Οξύλου .

Η οδός Θ. Νόβα μεταξύ των οδών Αρβανίτη και της οδού Πάνου ρήγα. Ρήγα.

Η οδός Π. Ρήγα που μονοδρομήθηκε, χαράχθηκε με ελαφρά καμπύλη αποτελώντας συνέχεια της οδού Νόβα και καταλήγει στον κόμβο της οδού Αθηνών με δυνατότητα κατεύθυνσης εντός και εκτός του κεντρικού τμήματος της πόλης .

Οι οδοί Αρβανίτη - Κορυδαλλέως και Φιλελλήνων, οι οποίες λειτουργούν ως δευτερεύουσες οδοί ήπιας κυκλοφορίας .

Οι οδοί Διονύσου και Ασημακοπούλου που λειτουργούν ως πεζόδρομοι διότι επικοινωνούν με την οδό Αθηνών με σκαλοπάτια .

Το συνολικό μήκος των οδών οι οποίες διαμορφώθηκαν είναι 1.610,00 μ. περίπου και οι επιφάνειες που διαμορφώθηκαν είναι συνολικά 16.200,00 μ² .

Το έργο αποτελεί την πρώτη κύρια δράση του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αστικής Ανάπλασης Ο.Σ.Α.Α. Δ. Ναυπακτίας με ονομασία: « Αστική Αναγέννηση της Καστρόπολης Ναυπάκτου με αναβάθμιση των αστικών περύγων », που έλαβε έγκριση με την με αριθμ. 4356/21-12-2011 Απόφαση Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας .

Εντάχθηκε με την με αρ. 5255/18-12 -2012 ΑΔΑ: Β4ΜΛ7Λ6 απόφαση του Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα « Δυτική Ελλάδα - Πελοπόννησος - Ιόνιοι Νήσοι », Άξονας Προτεραιότητας 07 : « Αειφόρος Ανάπτυξη και Ποιότητα Ζωής Δυτικής Ελλάδας » , ΕΣΠΑ 2007-2013 και υλοποιήθηκε με χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα .

Εικόνα 20 : Ανάπλαση-Διαμόρφωση Ανατολικού Τμήματος Πόλης(προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ »

Το έργο περιλαμβάνει την ανακατασκευή του οδοστρώματος των οδών Αρβανίτη και Αποκαύκου , και των καθέτων πλευρών στην νότια πλευρά της Αποκαύκου, με επιστρώσεις με χρήση ημιλαξευτών φυσικών χονδροπλακών , για την αισθητική αναβάθμιση και τον περιορισμό της κίνησης του αυτοκινήτου στις οδούς.

Το έργο, έχει εκτελεστεί, αποτελεί συνέχεια των ήδη διαμορφωμένων τμημάτων της πόλης και ολοκληρώνει τις διαμορφώσεις, στην μεγάλη ενότητα του κεντρικού πυρήνα, δυτικά του Ξενία Ναυπάκτου .

Εικόνα 21 : Διαμόρφωση οδού ως ήπιας κυκλοφορίας (Προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΑ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΕΡΓΟ: «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΜΟΝΟΠΑΤΙΟΥ ΚΑΣΤΡΟΠΟΛΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ»

Το έργο αυτό περιλαμβάνει τμηματικές εργασίες διαμόρφωσης και αποκατάστασης υπαρχόντων κοινοχρήστων χώρων, με σκοπό την κατασκευή και λειτουργία περιπατητικής διαδρομής με την μορφή μονοπατιού εντός του ήδη υπάρχοντος πολεοδομικού ιστού , εντός της Καστρόπολης με σύνδεση με το Λιμάνι το οποίο θα ενώνει τους χώρους αρχαιολογικού ενδιαφέροντος , εντός και εκτός των περιβόλων του Κάστρου . Η όλη διαδρομή καθίσταται λειτουργική με τον κατάλληλο αστικό εξοπλισμό με ιδιαίτερη έμφαση στην σήμανση και πληροφόρηση του περιπατητή για τα ενδιαφέροντα στοιχεία της διαδρομής και της πόλης .

Η διαμόρφωση και η επίστρωση των νέων χώρων ακόμα στις επιλεγμένες διαδρομές γίνεται με επιλογή συμβατών υλικών σε συνέχεια του φυσικού περιβάλλοντος τόσο σε χρώμα όσο και σε σχήμα και λαμβάνεται υπόψη η παλαιότερη διαμορφωμένη κατάσταση και η χωρική κλίμακα της περιοχής .

Οι σχεδιαστικές παρεμβάσεις συνδέονται μεταξύ τους και αφορούν την σε εξέλιξη ανάπλαση το κέντρο της πόλης και τις παρεμβάσεις και συντηρήσεις που γίνονται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων στο νοτιοανατολικό τμήμα των τειχών του κάστρου και της ανάδειξης σημείων ιστορικού ενδιαφέροντος (Κρήνες , βυζαντινά μνημεία κ.α.) .

Το έργο με συνολικό προϋπολογισμό 530.000 € έχει ενταχθεί για χρηματοδότηση από το Πράσινο Ταμείο και πιο συγκεκριμένα στο Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα « Δράσεις Περιβαλλοντικού Ισοζυγίου », Άξονας 2 , « Αστική αναζωογόνηση 2017 » , Μέτρο 1 : περί Σύνθετων Αστικών Αναπλάσεων , με επιλέξιμο μέτρο « Ολοκληρωμένα μέτρα αναπλάσεων κοινόχρηστων χώρων και χώρων πρασίνου ».

Οι εργασίες εκτελούνται σε 5 ενότητες και από την αρχική μελέτη δεν εφαρμόζεται η σύνδεση του Ασκληπιείου με την πλατεία Κεφαλόβρυσου και το χώρο Κληροδοτήματος Παπαχαραλάμπους ενώ σχηματίζονται δύο σημαντικές διαδρομές:

1^η διαδρομή

Ντάπια του Μπότσαρη – Αρχοντικό Νότη Μπότσαρη - Ρολόι – Χαμάμ Βεζύρ τζαμί-Τσαούς Ντάπια - Νοτιοανατολική Πύλη Κάστρου -Φυλάκιο - Εκκλησάκι Προφήτη Ηλία - Ακρόπολη Κάστρου .

2^η Διαδρομή

Ασκληπιείο - Δεξαμενή - Προσφυγικά - Διοικητήριο - Μεγαλομάτα - Βεζύρ τζαμί .

Εικόνα 22 : Πολιτιστικό μονοπάτι(Δυτική Είσοδος) (προσωπικό αρχείο)

Εκτός όμως από τα έργα αποκλειστικά αναπλάσεων των κοινοχρήστων χώρων που εκτελέστηκαν ή έχει δρομολογηθεί και αναμένεται η εκτέλεσή τους, εκτελέστηκαν ή πρόκειται να εκτελεσθούν και μια σειρά άλλων έργων που συντελούν στην βελτίωση της κινητικότητας μέσα στην πόλη, την σύνδεση των επί μέρους χώρων, την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή και την ανάδειξη της ιστορίας και της αρχιτεκτονικής της .

Μέρος των έργων αυτών, που σχετίζεται με την σύνδεση των τουριστικών πόρων και την ανάδειξη τους, αναφέρονται στην συνέχεια :

ΕΡΓΟ : « ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ- ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΝΚΑΙ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΩΝ ».

Κατά την προηγούμενη δεκαετία εκτελέσθηκαν έργα για την αναβάθμιση σε δημοτικά κτίρια και κτίρια προερχόμενα από κληροδοτήματα .

Πιο συγκεκριμένα αναβαθμίστηκε το Κτίριο Ναυπακτία ιδιοκτησίας Δήμου Ναυπακτίας το οποίο βρίσκεται στο λιμάνι της Ναυπάκτου με την εξωτερική συντήρηση και την εσωτερική διαμόρφωση των χώρων ώστε να λειτουργεί ως χώρος τουριστικών και πολιτιστικών χρήσεων .

Εικόνα 23 : Κτίριο Ναυπακτία (προσωπικό αρχείο)

Επίσης αναβαθμίστηκε κτιριακά με στατική ενίσχυση , συντήρηση όψεων και διαμόρφωση εσωτερικών διαρρυθμίσεων το κτίριο Τσώνη στην παραλία της Ψανής , το οποίο αποτελεί κληροδοτήμα , με κύριο σκοπό του την χρήση του ως πολυχώρος πολιτισμού με την κατασκευή εγκαταστάσεων για πολιτιστικές εκδηλώσεις για χρήση από διάφορα πολιτιστικά σωματεία της πόλης , ενώ επίσης στον χώρο του φιλοξενούνται η Φιλαρμονική του Δήμου και η Δημοτική Χορωδία . Η ανακαίνιση περιλαμβάνει επίσης την εγκατάσταση του απαραίτητου για τη λειτουργία του, τεχνικού εξοπλισμού .

Το έργο είχε προϋπολογισμό 366.466,16 ευρώ και είχε ενταχθεί το έτος 2013 στο επιχειρησιακό Πρόγραμμα « Αλιεία » 2007-2013 από όπου και χρηματοδοτήθηκε .

Εικόνα 24 : Κτίριο Τσώνη μετά την συντήρηση(προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΤΙΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟ ΞΕΝΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ »

Τα έργα εκτελέστηκαν σε διαφορετικές ενότητες που περιλάμβαναν τα εξής ολοκληρωμένα έργα, που σχετίζονται με το Ξενία Ναυπάκτου :

Παρεμβάσεις στα κτίρια 2 και 3 του συγκροτήματος Ξενία με τίτλο : « Συντήρηση και αποκατάσταση κτιρίου Ξενία » . Οι παρεμβάσεις ολοκληρώθηκαν και αποσκοπούσαν στην συντήρηση των κτιρίων και τον περιορισμό των φθορών σε συνδυασμό με την μόνωση και προστασία των κτιρίων από την ανεξέλεγκτη πρόσβαση και την συντήρηση των εξωτερικών τους επιφανειών, για την αποκατάσταση της λειτουργικότητας και της συνολικής τους εικόνας και την Διαμόρφωση χώρου στάθμευσης στην βόρεια πλευρά του Ο.Τ. των κτιρίων του Ξενία, ο οποίος ολοκληρώθηκε και παραχωρήθηκε για την δωρεάν στάθμευση των κατοίκων και επισκεπτών της πόλης .

Συντηρήθηκε και διαμορφώθηκε το μεγαλύτερο μέρος του περιβάλλοντος χώρου του Ξενία με το έργο : «Ανάπλαση περιβάλλοντος χώρου δημοτικού κτιρίου Ξενία», με το οποίο διαμορφώθηκε πεζόδρομος με καθιστικά , παράλληλα στον υπάρχοντα υδραύλακα , μέσω του οποίου, επιτυγχάνεται η σύνδεση της πόλης με την παραλία του Γριμπόβου .

Εικόνα 25 : Συντήρηση Κτιρίου Ξενία Ναυπάκτου (προσωπικό αρχείο)

Εικόνα 26 : Διαμόρφωση Περιβάλλοντα χώρου Ξενία (προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : «ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΞΕΝΙΑ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΤΙΡΙΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ – ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ . »

Το έργο έχει οριστικά ενταχθεί στο πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» Άξονας προτεραιότητας 14 σχετικά με παρεμβάσεις για την αναβάθμιση κτιριακού αποθέματος με αρχιτεκτονική αξία ή πολιτιστικό ενδιαφέρον , Με ύψος χρηματοδότησης 2 εκατομμύρια ευρώ από ΕΣΠΑ 2014-2020 Με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής και με επιπλέον χρηματοδότηση 550.000 € από ίδιους πόρους του Δήμου Ναυπακτίας .

Οι εργασίες έχουν ολοκληρωθεί κατά το τμήμα που αφορά τις αρχιτεκτονικές παρεμβάσεις, με

την αντικατάσταση των ζημιών από το χρόνο χωρίς να αλλοιώνονται οι όψεις με την τοποθέτηση νέων κουφωμάτων στα ίδια χρώματα με τα αρχικά , την στατική ενίσχυση του κεντρικού κτιρίου και των εργασιών στο εσωτερικό των κύριων και συνοδευτικών κτιρίων .

Σκοπός του έργου είναι η δημιουργία ενός χώρου προσανατολισμένο σε χρήσεις πολιτισμού , σε αρμονική συνύπαρξη με το υπόλοιπο αστικό και φυσικό περιβάλλον που θα υπηρετεί τον ρόλο του ως δημόσιο κτίριο με λειτουργικά χαρακτηριστικά την υπηρεσία των πολιτών .

Με τη δημιουργία στο χώρο Μουσείου Εικονικής Πραγματικότητας με θέμα τη Ναυμαχία της Ναυπάκτου , χώρου εκδηλώσεων και πρόβλεψη για χώρο όπου θα φιλοξενούνται υψηλοί προσκεκλημένοι στις εκδηλώσεις του Δήμου ,στόχος είναι το κτιριακό σύνολο να αποτελέσει πολυδύναμο χώρο που θα αναβαθμίζει το τουριστικό προϊόν της πόλης .

Εικόνα 27 : Κτιριακή Αναβάθμιση Ξενία Ναυπάκτου (προσωπικό αρχείο)

ΥΠΟ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΡΓΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΟΙΚΙΣΜΟ .

ΕΡΓΟ : « ΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΟΛΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ »

Το έργο με συνολικό προϋπολογισμό 2.580.00,00 ευρώ , είναι ενταγμένο στο Ε.Π. « Δυτική Ελλάδα » , στον άξονα προτεραιότητας ΙΙ για την « Προστασία του Περιβάλλοντος -Μετάβαση σε Οικονομία Φιλική στο Περιβάλλον » (Εθνικό Σύμφωνο Πλαισίου Ανάπτυξης ΕΣΠΑ 2014-2020) (www.espa.gr) « Δράσεις Αστικής Ανάπτυξης ιστορικών, εμπορικών και τουριστικών κέντρων της Περιφέρειας » που αφορά παρεμβάσεις για την αστική ανάπτυξη πόλεων της

Περιφέρειας εξαιρουμένων αυτών που έχουν ενταχθεί σε περιοχές στρατηγικών Ο.Χ.Ε. και Β.Α.Α. .

Οι εργασίες ξεκίνησαν το 2020 και έχουν σε μεγάλο τμήμα τους ολοκληρωθεί παρά τα προβλήματα και τις δυσλειτουργίες λόγω των επιπτώσεων από την πανδημία .

Η κύρια στόχευση του έργου μέσω της εκτέλεσης νέων εργασιών ανάπλασης επί του κεντρικού πυρήνα της πόλεως και κυρίτερα στο περικλειστο από τα τείχη τμήμα αυτής , ως επέκταση και συμπλήρωση των ήδη ολοκληρωμένων έργων διαμόρφωσης και αναβάθμισης των δημόσιων κοινόχρηστων τμημάτων που συντελέστηκαν την τελευταία εικοσαετία σε εφαρμογή του ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού βιώσιμης ανάπτυξης , είναι η προώθηση της ταυτότητας και της εικόνας της πόλης ως Καστροπολιτεία με την πολυεπίπεδη σύνδεση παραλιακού μετώπου , Λιμανιού και Κάστρου , όπως και η αστική αναγέννηση των συνοδευτικών τομέων- πετερύγων που πλαισιώνουν ανατολικά και δυτικά το κεντρικό τμήμα(εντός του παραδοσιακού οικισμού) και παρουσιάζουν φανερή υποβάθμιση τόσο αρχιτεκτονικά και χωρικά αλλά και σε επίπεδο λειτουργιών και χρήσεων. Η περιοχή που συντελείται η παρέμβαση βρίσκεται μέσα στο χαρακτηρισμένο ιστορικό και αρχαιολογικό χώρο με επίκεντρο το χώρο γύρω από την πλατεία Λιμένος με οριοθέτηση ανατολικά και δυτικά τις οδούς Νόβα και Σοϊδά αντίστοιχα και βόρειο όριο την κύρια οδό Ιλ. Τζαβέλλα .

Συνδέεται δε λειτουργικά με το υπόλοιπο διαμορφωμένο δίκτυο πεζοδρόμων από προηγούμενες αναπλάσεις που συντελέστηκαν.

Οι ολοκληρωμένες εργασίες αφορούν κυρίως στη διαμόρφωση οδών ως ήπιας κυκλοφορίας και πεζοδρόμων με στόχευση την εξυπηρέτηση των πεζών και την εύκολη προσβασιμότητα καθώς και η διαμόρφωση πεζοδρομίου με φυσικά υλικά , όπως και της κεντρικής οδού με πέτρα και της τοποθέτησης του αστικού εξοπλισμού και ηλεκτροφωτισμού στους υπό διαμόρφωση χώρους .

Σημαντικό τμήμα της μελέτης , το οποίο όμως μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί , με κίνδυνο να μη συντελεστεί καθόλου (γεγονός που έχει δημιουργήσει αναταραχή στην κοινωνία της πόλης) είναι η συμπλήρωση και αντικατάσταση των δικτύων που αφορούν την απορροή και την αποχέτευση για τα όμβρια ύδατα ,του παλαιού και ακατάλληλου δικτύου ύδρευσης με ασφαλέστερα για την υγεία των κατοίκων υλικά (καθώς το παλαιό αποτελείται από αμιαντοσωλήνες) και τη δημιουργία κενών δικτύου για την αποχέτευση αστικών ακαθάρτων με σύνδεση και παροχέτευση των λυμάτων στον υπάρχοντα βιολογικό καθαρισμό. Η παρέμβαση αυτή θα επέφερε άμεσο αποτέλεσμα στη βελτίωση της ποιότητας του θαλάσσιου μετώπου της πόλης καθώς λειτουργούν πολλές παράνομες παλιές αποχετεύσεις άμεσα συνδεδεμένες με τη θάλασσα .

Εικόνα 28 : Αστική Ανάπλαση εντός του Ιστορικού Κέντρου(προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ

Το έργο είναι σε εξέλιξη και είναι ενταγμένο και χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία 2014-2020» με προϋπολογισμό 1.831.263,44 ευρώ (1.500.00,00 ευρώ για την ανάπλαση και 300.000 € για τις όψεις των καταστημάτων) με το Δήμο Ναυπακτίας ως δικαιούχο και συνδικαιούχο το Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας (ΕΠΙΜ. ΑΙΤΩΛ.) .

Στις ήδη εκτελεσμένες εργασίες περιλαμβάνονται και παρεμβάσεις ανάπλασης με τη δημιουργία οδών ήπιας κυκλοφορίας, με απομάκρυνση των σταθμευμένων αυτοκινήτων , με απόδοση των τμημάτων αυτών στον πεζό για βελτίωση της αστικής κινητικότητας και την μετατροπή της σε χώρους στάσης και αναψυχής με ταυτόχρονη ανάδειξη γραμμικών ζωνών φύτευσης.

Ταυτόχρονα υπάρχει η πρόβλεψη για τη λειτουργία συστημάτων προς μια έξυπνη πόλη και προς λειτουργίες με σκοπό τη βιώσιμη αστική κινητικότητα, με παροχές για ασύρματο δίκτυο και λοιπών έξυπνων λειτουργιών .

Οι χωρικές παρεμβάσεις εκτελούνται ως πρώτη ενότητα στις οδούς Π. Νόβα , Μπλέρη , Καλαντζοπούλου , Πλαστήρα , Επισκόπου Δαυίδ με την δημιουργία μικρού χώρου πλατείας . Οι εργασίες περιλαμβάνουν διαπλατύνσεις πεζοδρομίων , διαμόρφωσή τους με πέτρα, ασφαλτοστρώσεις και δενδροφυτεύσεις με τις εργασίες να έχουν ολοκληρωθεί.

Η δεύτερη ενότητα περιλαμβάνει τη διαμόρφωση της οδού Κορυδαλλέως από την Θ. Νόβα Στην

κάθοδό της προς την οδό Καθόδου Δωριέων (παραλιακή οδός) και την ανάπλαση και διαμόρφωση του σιντριβανιού που αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία της πόλης με την δημιουργία ενός μικρού πάρκου (rocket park) .

Οι παρεμβάσεις αυτές συνδέονται με τις ήδη εκτελεσμένες αναπλάσεις στις κεντρικές οδούς Ιλ . Τζαβέλλα ,Μπότσαρη και Λ. Καθόδου Δωριέων , αναδεικνύοντας και ενισχύοντας την εικόνα του εμπορικού κέντρου της πόλης .

Το πρόγραμμα προβλέπει και αλλαγές στις όψεις των καταστημάτων στους εμπορικούς δρόμους της πόλης με αντικατάσταση στοιχείων (τέντες , κεντρικές είσοδοι κ.λπ.) .

Εικόνα 29 : Έργα ανάπλασης στα πλαίσια των Ανοικτών Κέντρων Εμπορίου

ΕΡΓΟ : « ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΚΕΥΗΣ » .

Με το έργο αυτό, προϋπολογισμού 600,000.00 Ευρώ , το οποίο χρηματοδοτείται από τις προβλέψεις του τοπικού προγράμματος Leader , Πρόγραμμα Άγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2014 –2020 ´ με προσέγγιση Leader και με την παράλληλη χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης , της Αναπτυξιακής Αιτωλικής Α.Ε. του Ο.Τ.Α εκτελούνται εργασίες ανάπλασης σε ένα από τα πιο κεντρικά και επιβαρυμένα σημεία της πόλης, στους κοινόχρηστους χώρους που περιλαμβάνουν την περιοχή της Αγίας Παρασκευής και των γύρω δρόμων .

Ο κύριος σκοπός της παρέμβασης είναι η δημιουργία ενοποιημένου δημόσιου χώρου με ομογενοποιημένο περιβάλλον , φιλικού προς τον πεζό , με κύρια χρήση την αναψυχή που θα περιλαμβάνει τους χώρους του ιερού ναού και τις οδούς Μανασσή και Ψαρρού , οι οποίες θα διαπλατυνθούν και θα μετατραπούν σε δρόμους με ήπια κυκλοφορία, με διατήρηση και

ενσωμάτωση των χαρακτηριστικότερων υπαρχόντων στοιχείων του χώρου .

Και η παρέμβαση αυτή συνδέεται και είναι σε άμεση συσχέτιση με την ήδη εκτελεσθέντες εργασίες ανάπλασης σε κοινόχρηστους χώρους, τόσο βόρεια στην κεντρική οδό Αθηνών και την πλατεία Φαρμάκη, όσο και νοτιώς με την παραλιακή ζώνη, με στόχευση κυριότερα τη βελτίωση της προσβασιμότητας του κεντρικού πυρήνα και όχι τόσο τη διερχόμενη κίνηση των αυτοκινήτων, καθώς και την ανάδειξη του έντονου εμπορικού τμήματος που υπάρχει ως κυριότερη χρήση στην περιοχή .

Οι εργασίες που περιλαμβάνονται στη μελέτη αφορούν :

- την διαμόρφωση και την επίστρωση του χώρου της πλατείας, των δρόμων και των πεζοδρομίων .
- τη δενδροφύτευση των οδών επί του πεζοδρομίου και τον εμπλουτισμό της φύτευσης της υπό διαμόρφωση πλατείας .
- Τον εξοπλισμό των χώρων για τη κάλυψη των αναγκών σε ηλεκτροφωτισμό, δίκτυα όμβριων και φρεατίων .

Το έργο αυτό βρίσκεται υπό εξέλιξη.

Εικόνα 30 : Ανάπλαση Πλατείας Αγίας Παρασκευής. (προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : « ΑΝΑΠΛΑΣΗ -ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΤΖΑΒΕΛΛΑΙΩΝ ».

Η σύμβαση για την κατασκευή του έργου έχει υπογραφεί την 01.11.2021 και αφορά την ανάπλαση και ανάδειξη της Πλατείας Τζαβελλαίων στο ανατολικό Τμήμα της πόλης αρχικού προϋπολογισμού 1.500.000,00 ευρώ χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων 2021(Π.Δ.Ε.) . Οι εργασίες σύμφωνα με την μελέτη 13/2020 της τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπακτίας (Αρχείο Τ.Υ. Δήμου Ναυπακτίας) βρίσκονται σε διαδικασία εκκίνησης

και εγκατάστασης του εργολάβου και περιλαμβάνουν μια επιφάνεια περίπου 4.000 μ2 (συμπεριλαμβανομένων και των γύρω δρόμων) . Προβλέπουν εκτός της διαμόρφωσης και της επίστρωσης με νέα υλικά της πλατείας και :

- Την ανανέωση και τη συντήρηση της υπάρχουσας φύτευσης .
- Τον εξοπλισμό των χώρων της πλατείας (ηλεκτροφωτισμός κάδο , παγκάκια , χώροι συνάθροισης) ώστε να καταστούν φιλικοί και να επιτευχθεί η ανάδειξή της ως πόλος αναψυχής για την περιοχή .
- Την επέκταση των δικτυακών εγκαταστάσεων.

Η κύρια στόχευση της παρέμβασης είναι η ανάδειξη του ιδιαίτερου χαρακτήρα της πλατείας στην ανατολική είσοδο της πόλης .

Πρόταση Ανάπλασης

Υφιστάμενη κατάσταση

Εικόνα 31 : Πλατεία Τζαβελλαίων(προσωπικό αρχείο)

ΕΡΓΟ : «ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΠΛΑΤΕΙΑΣ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ » .

Η ανάπλαση και ανάδειξη του κοινόχρηστου χώρου στο Κεφαλόβρυσο που βρίσκεται δυτικά της πλατείας Τζαβελλαίων στην ανατολική είσοδο της πόλης είναι σε εξέλιξη από τον Σεπτέμβριο του 2022 . Το έργο είναι προϋπολογισμού 198.000,00 ευρώ και η χρηματοδότησή του προέρχεται από το Πρόγραμμα « Αλιεία και Θάλασσα » με συμμετοχή Κοινοτικών και Εθνικών Πόρων . Αποτελεί τμήμα της συνολικής μελέτης ανάπλασης που αφορά το ανατολικό τμήμα της πόλης με διαμόρφωση και αλλαγή των υφιστάμενων φθαρμένων υλικών με επίστρωση νέων φυσικών υλικών , με συντήρηση και προστασία των χαρακτηριστικών αιωνόβιων πλατανιών της πλατείας και της παλαιάς βρύσης- κρήνης που δίνει και το όνομα στο χώρο καθώς και τον εξοπλισμό της με τα απαραίτητα αστικά στοιχεία(φωτισμό , παγκάκια κ. λπ.) .

Εικόνα 32 : Ανάπλαση Πλατείας Κεφαλόβρυσου (προσωπικό αρχείο)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕΣΩ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

5.1. Σκοπός ερευνητικής διαδικασίας - στόχοι της έρευνας .

Η έρευνα αποτελεί τη διαδικασία με την οποία δίνεται η δυνατότητα για τη συγκέντρωση άμεσων απαντήσεων και πληροφοριών από ένα τυχαία επιλεγμένο δείγμα ανθρώπων. Η πραγματοποίηση της έρευνας αποτελεί βασικό και κύριο παράγοντα για τη διαδικασία εξαγωγής χρήσιμων συμπερασμάτων και προωθεί το επίπεδο του γνωστικού αντικειμένου επί του πεδίου που εξετάζεται, μειώνοντας τους κινδύνους για εξαγωγή εσφαλμένων εκτιμήσεων. Η ποσοτική έρευνα ορίζεται ως η συγκέντρωση δεδομένων από ένα μεγαλύτερο πληθυσμιακό κομμάτι με αξιόπιστες διαδικασίες με τη χρήση συνήθως κλειστών ερωτηματολογίων, τα οποία αφού επεξεργαστούν, χρησιμοποιούνται για την απόδοση συμπερασμάτων και διαπιστώσεων .

5.2 Η ποσοτική έρευνα ως επιλογή της ερευνητικής διαδικασίας.

Για τις ανάγκες της συγκεκριμένης εργασίας προτιμήθηκε η προσέγγιση μέσω της ποσοτικής έρευνας με κύριο στόχο την όσο το δυνατόν πλατύτερη και αντιπροσωπευτικότερη άποψη των κατοίκων και επισκεπτών της πόλης σε βασικά αλλά και πιο στοχευμένα ερωτήματα ,σχετικά με τις χωρικές παρεμβάσεις- αναπλάσεις και την επίδρασή τους στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της εικόνας και της ποιότητας της ζωής στην πόλη.

5.3 Ερωτηματολόγιο Έρευνας -Περιγραφή και ερμηνεία των αρχών για την κατασκευή του- Προσανατολισμός Ερευνητικών Ερωτημάτων .

Όπως αναφέρθηκε για την ερευνητική προσέγγιση του θέματος της παρούσας μεταπτυχιακής μελέτης και στα πλαίσια της ποσοτικής έρευνας ως τρόπο διερεύνησης των βασικών ερωτημάτων αυτής , δημιουργήθηκε ερωτηματολόγιο με κατεύθυνση τη συνάφεια προς τα ζητούμενα και τους στόχους της όπως προκύπτουν και συνδέονται με την θεωρητική ανάλυση και προσέγγιση που προηγήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια .

Το ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά μέσω email , και με έντυπη μορφή σε ένα σύνολο 120 ατόμων (90 μέσω google forms από τους οποίους ανταποκρίθηκαν και συμμετείχαν οι 81 και 30 εντύπως όπου συμπληρώθηκαν και επιστράφηκαν από 21 άτομα) με το δείγμα προς ανάλυση τελικά να αφορά ένα σύνολο 102 ατόμων .

Το ερωτηματολόγιο έγινε προσπάθεια να διανεμηθεί σε ομάδες που αντιπροσωπεύουν τις πιο παραγωγικές τάξεις της πόλης , κυρίως σε μόνιμους κατοίκους αλλά και επισκέπτες και εργαζόμενους στην πόλη με μη μόνιμη διαμονή σε αυτή ώστε να αποτελέσει ένα ασφαλές όσο το δυνατόν κριτήριο για την άποψη και την γνώμη σχετικά με τις χωρικές αστικές παρεμβάσεις στον παραδοσιακό οικισμό τα τελευταία 20 χρόνια και τα αποτελέσματα που έχουν επιφέρει στην πόλη.

Η δομή του ερωτηματολογίου αποτελείται από 4 κύριες κατηγορίες ερωτημάτων και περιέχει συνολικά 20 κλειστές ερωτήσεις που είναι οι εξής :

Οι ερωτήσεις 1 – 5 είναι δημογραφικές και προσδιορίζουν την σύνθεση του δείγματος της έρευνας , οι ερωτήσεις 6 – 12 καλύπτουν τη σχέση και το αποτέλεσμα των αστικών παρεμβάσεων και αναπλάσεων όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης σε γενικότερο και ειδικότερο επίπεδο (αισθητικό , πολιτιστικό, οικονομικό , τουριστικό και της ανάδειξης και προστασίας του ιστορικού προϊόντος της πόλης) , οι ερωτήσεις 13 -17 ασχολούνται και επικεντρώνονται στην προώθηση ή όχι της βιώσιμης αστικής κινητικότητας (χρήση ποδηλάτου, περπάτημα) ,της προσβασιμότητας και του κυκλοφοριακού προβλήματος της πόλης , οι ερωτήσεις 18 και 19 ερευνούν την κοινωνική διαβούλευση και την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής συνοχής ως αποτέλεσμα των χωρικών παρεμβάσεων ενώ η τελευταία ερώτηση (20) αποτελεί ερώτηση πολλαπλών επιλογών και έχει στόχο τη διερεύνηση των προτεραιοτήτων που τίθενται από τους πολίτες για τις σημαντικότερες κατ' αυτούς αστικές παρεμβάσεις μέσα από μια σειρά από προτεινόμενες δράσεις .

Η μορφή του ερωτηματολογίου επιλέχθηκε σκόπιμα να είναι απλή και λιτή ώστε να συμπληρώνεται γρήγορα και με ευκολία από τον συμμετέχοντα και να μην απωθεί με την πολυπλοκότητά του και την υπεραναλυτική του μορφή, την συμμετοχή του σε αυτό .

Τονίστηκε στο σώμα των συμμετεχόντων στην έρευνα και τηρήθηκε αυστηρά η ανωνυμία της συμμετοχής και η εμπιστευτικότητα των απαντήσεων και η δέσμευση για την χρήση των δημογραφικών στοιχείων όπως του φύλου , της ηλικίας , του μορφωτικού επιπέδου , του επαγγέλματος και του τόπου εργασίας και κατοικίας μόνο για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης.

Η ερευνητική αυτή διαδικασία της ποσοτικής έρευνας έχει ως στόχο να παράγει αποτελέσματα σε στατιστικό επίπεδο τα οποία μετά την συγκέντρωσή τους επεξεργάστηκαν και παρουσιάζονται και με την μορφή διαγραμμάτων ώστε να αντληθούν τα σχετικά συμπεράσματα . Η μέθοδος που τηρείται στην ποσοτική έρευνα που διενεργήθηκε είναι αυτή της επισκόπησης διαμέσου των ερωτηματολογίων που επεξεργάστηκαν .

5.4 Ανάλυση Στοιχείων έρευνας .

Στην συνέχεια αναλύονται τα στοιχεία που προέκυψαν από τη επεξεργασία του ερωτηματολογίου ανά ερώτηση (σύνολο 102 απαντήσεις) :

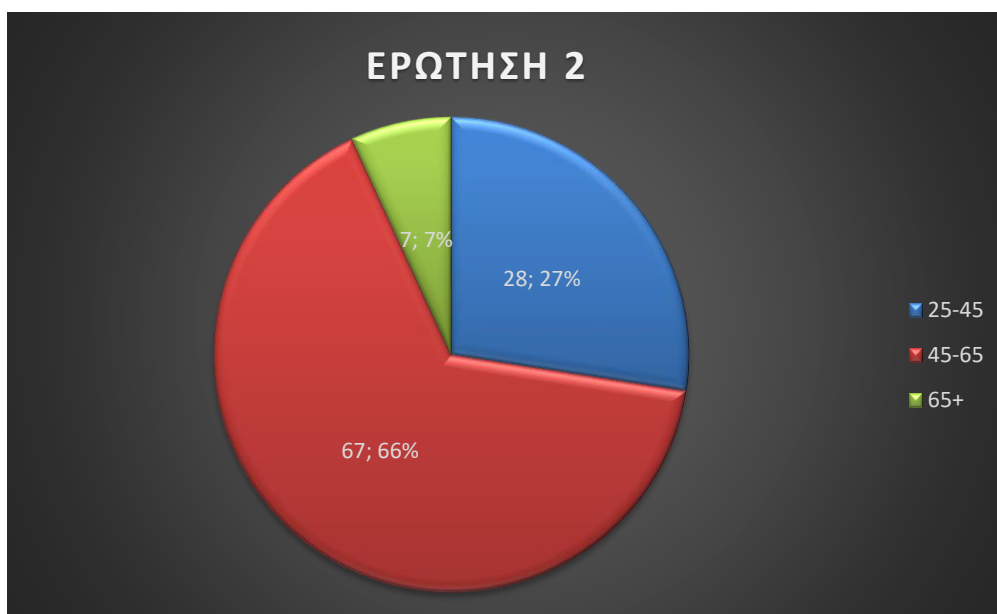
Η πρώτη κατηγορία ερωτήσεων ασχολείται με δημογραφικά και πληροφοριακά στοιχεία του δείγματος :

ΕΡΩΤΗΣΗ 1^η: ΦΥΛΟ

Από τα αποτελέσματα παρατηρείται ότι οι συμμετέχοντες σε αυτήν είναι κατά 53 % (54 συμ.) άνδρες και κατά 47 % (48 συμ.) γυναίκες , υπάρχει δηλαδή μια ισορροπημένη συμμετοχή από τα δύο φύλα στην έρευνα.

ΕΡΩΤΗΣΗ 2^η : ΗΛΙΚΙΑ

Όσον αφορά την ηλικιακή σύνθεση των ερωτηθέντων , όπως διαφαίνεται το μεγαλύτερο ποσοστό 66% (67 συμ.) αφορά την ηλικιακή ομάδα των 45-65 ετών , ακολουθεί η ομάδα 25-45

ετών με 27 % (28 συμ) και αυτή των 65 + ετών με 7% (7 συμ.) .

Διαπιστώνεται από τα παραπάνω ότι η ηλικία των 45-65 που αποτελεί το πιο ενεργό επαγγελματικά τμήμα της πόλης και έχει και την εμπειρία της μορφής και της όποιας αλλαγής της πόλης κατά τα τελευταία 20 χρόνια συμμετέχει με το μεγαλύτερο ποσοστό καθιστώντας πιο αξιόπιστη την έρευνα.

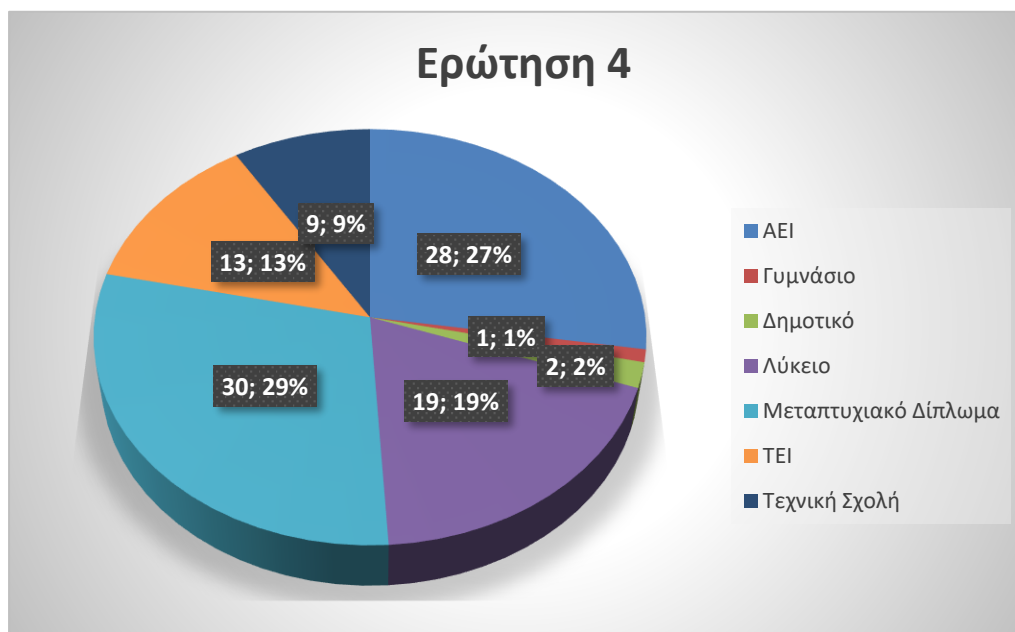
ΕΡΩΤΗΣΗ 3^η : ΚΥΡΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Σχετικά με την κύρια απασχόληση του δείγματος παρατηρούμαι ότι το σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό 56 % (57 συμ.) αποτελούν οι εργαζόμενοι στον Δημόσιο Τομέα και στην συνέχεια με ποσοστό 15 % (16 συμ.) οι ελεύθεροι επαγγελματίες και ιδιοκτήτες επιχείρησης , με 12 % (12 συμ.) οι Υπάλληλοι σε ιδιωτική επιχείρηση , οι άνεργοι με ποσοστό 7 % (7 συμ.) οι συνταξιούχοι με ποσοστό 6 % (6 συμ.) ενώ ένα ποσοστό 4% (4 συμ.) απασχολούνται σε άλλη εργασία .

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης σε αυτήν την ερώτηση μπορούν να ερμηνευθούν από το γεγονός ότι η πρόσβαση σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο Υπαλλήλων Δημόσιας Διοίκησης ήταν πιο εύκολη λόγω και της εργασιακής θέσης του υπογράφοντα την εργασία.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4^η : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Σχετικά με το επίπεδο μόρφωσης των ατόμων που συμμετέχουν , τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι ένα ποσοστό 29 % (30 συμ.) είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος , το 27 % (28 συμ.) απόφοιτοι Α.Ε.Ι. , το 13 % (13 συμ.) απόφοιτοι Τ.Ε.Ι. , το 19 % (19 συμ.) απόφοιτοι Λυκείου , και ακολουθούν με ποσοστό 9 % (9 συμ.) οι απόφοιτοι Τεχνικής Σχολής .Το ποσοστό των αποφοίτων Γυμνασίου και Δημοτικού είναι πολύ μικρό 1% και 2% αντίστοιχα.

Παρατηρείται ότι ένα πολύ μεγάλο ποσοστό του δείγματος είναι άτομα με υψηλή μόρφωση γεγονός που αξιωματικά προσδίδει αξιοπιστία και αξία στα αποτελέσματα της έρευνας καθότι μπορεί να θεωρηθεί ότι διαθέτουν την αντίληψη και την γενική εκπαίδευση για κατανόηση και απάντηση στα πιο ειδικευμένα ερωτήματα που περιέχει η έρευνα .

ΕΡΩΤΗΣΗ 5^η : ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΣΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ;

Στο ερώτημα αυτό προκύπτει ότι οι απαντήσεις προήλθαν κατά μεγάλη πλειοψηφία από μόνιμους κατοίκους της πόλης κατά 83% (85 συμ.), ενώ ακολουθούν οι επισκέπτες με 13 % (13 συμ.) και οι εργαζόμενοι στην περιοχή με 4 % (4 συμ.) .

Διαπιστώνεται ότι οι συμμετέχοντες είναι ως επί το πλείστο κάτοικοι της περιοχής με εικόνα σε καθημερινή βάση και με γνώση για την εξέλιξη της μέσω των αναπλάσεων .

Η επόμενη κατηγορία ερωτήσεων ασχολείται με την βασική ερωτηματολογία της εργασίας σχετικά με την επίτευξη των στόχων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης και τις διάφορες πτυχές αυτής:

ΕΡΩΤΗΣΗ 6^η : ΟΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΙ ΚΑΙ ΟΠΩΣ ΑΥΤΕΣ ΕΦΑΡΜΟΣΤΗΚΑΝ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΠΥΡΗΝΑ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΑ (ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΟΥ ΜΕΤΩΠΟΥ , ΠΕΖΟΔΡΟΜΗΣΕΙΣ ,ΔΙΑΠΛΑΤΥΝΣΗ ΠΕΖΟΔΡΟΜΙΩΝ, ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ , ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΠΛΑΤΕΙΩΝ , ΦΩΤΙΣΜΟΣ , ΔΙΚΤΥΑ , ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΚΛΠ) ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΠΩΣ ΣΥΝΕΒΑΛΛΑΝ ΣΤΗΝ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΕ ΠΟΙΟ ΒΑΘΜΟ;

Η έκτη ερώτηση αποτελεί κρίσιμη ερώτηση για το κύριο ερώτημα της εργασίας σχετικά με την εντύπωση και τελικά την γνώμη που υπάρχει στο δείγμα όσον αφορά την πραγμάτωση συνολικά των στόχων της ανάπτυξης με βιώσιμα χαρακτηριστικά μέσα από τον χωρικό σχεδιασμό και τις αστικές αναπλάσεις στους δημόσιους χώρους .

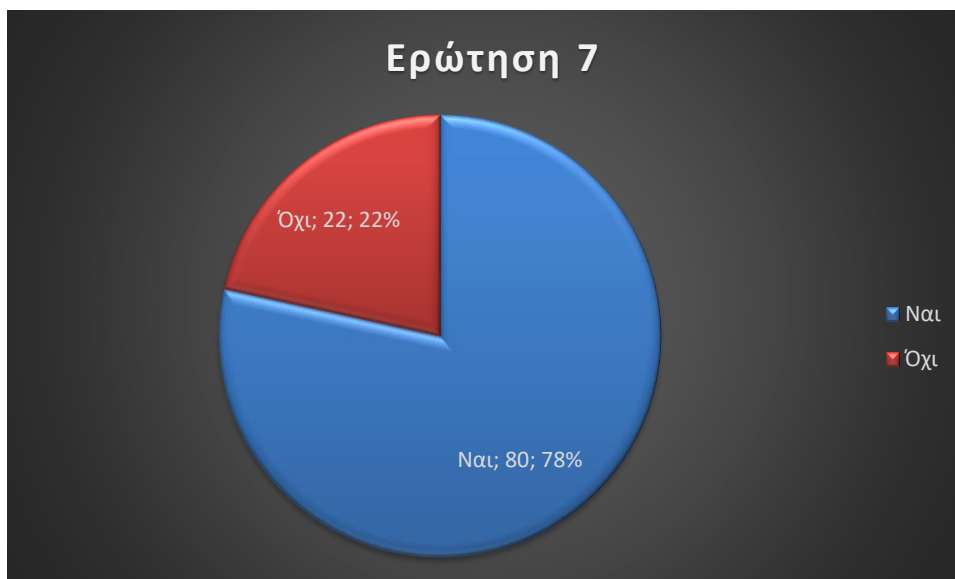
Το 41 % (42 συμ.) θεωρούν πως συνέβαλλαν αρκετά , το 20 % (21 συμ.) πως συνέβαλαν πολύ , το 18 % (18 συμ.) πως συνέβαλαν πολύ λίγο , το 17 % (17 συμ.) πως συνέβαλαν λίγο ενώ μόλις το 4% (4 συμ.) θεωρεί πως συνέβαλαν πάρα πολύ .

Ένα σημαντικό δηλαδή ποσοστό αντιμετωπίζει θετικά έως πολύ θετικά τις εκτελεσμένες παρεμβάσεις θεωρώντας ότι συνέβαλαν στην βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης . Παρόλα αυτά ένα

αρκετά υψηλό ποσοστό αντιμετωπίζει τις παρεμβάσεις με σκεπτικισμό και ένα μικρότερο όχι θετικά.

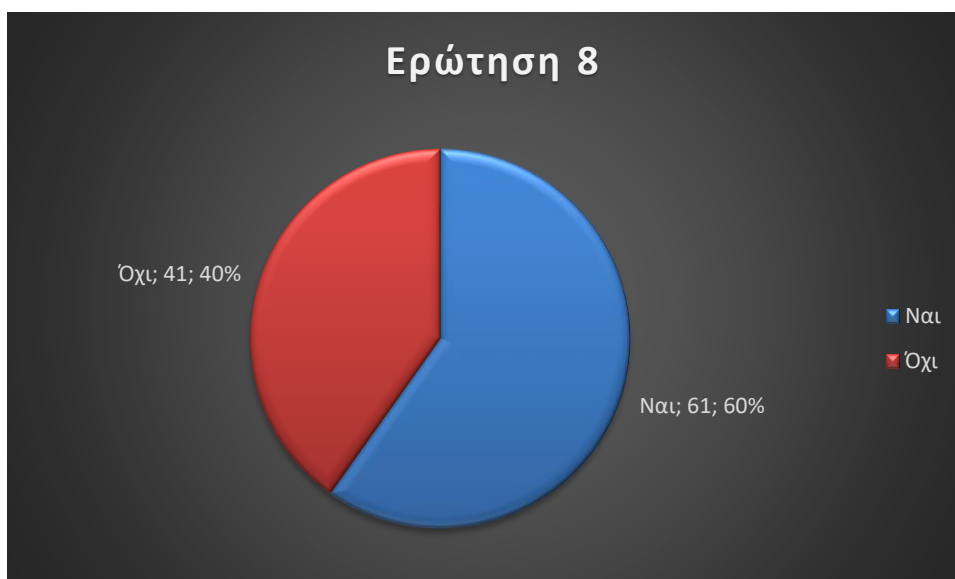
Οι επόμενες έξι ερωτήσεις εξειδικεύουν την έρευνα σε επιμέρους πτυχές και δείκτες βιώσιμης ανάπτυξης :

ΕΡΩΤΗΣΗ 7^η : ΒΕΛΤΙΩΘΗΚΕ ΣΕ ΑΙΣΘΗΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ Η ΠΟΛΗ ;

Στην έβδομη ερώτηση σχετικά με την αισθητική βελτίωση της πόλης συντριπτικά μεγάλο ποσοστό 78 % (80 συμ .) θεωρεί πως οι παρεμβάσεις συνέβαλαν στην βελτίωση της εικόνας της πόλης σε αισθητικό επίπεδο , ενώ το 22% (22 συμ.) θεωρεί πως η πόλη δεν βελτιώθηκε.

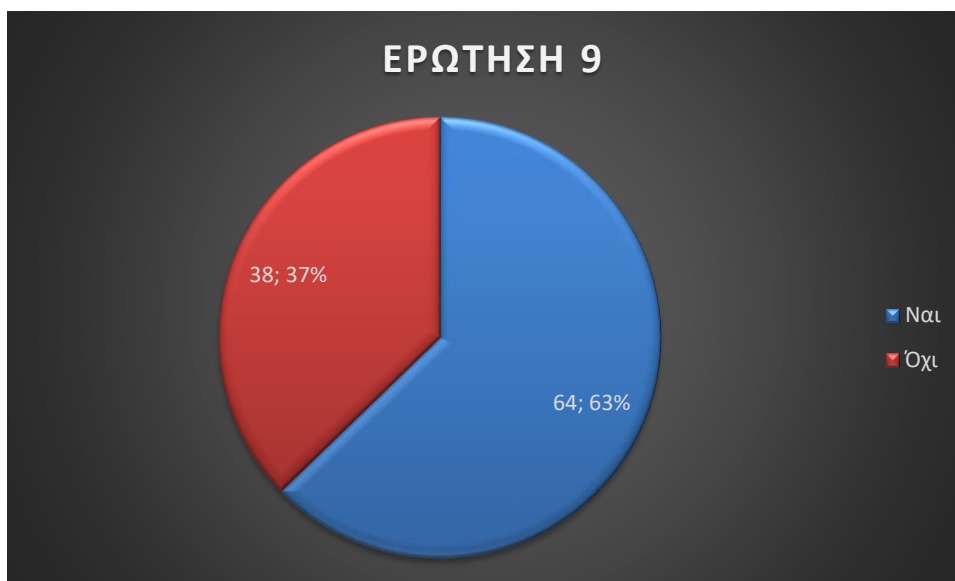
ΕΡΩΤΗΣΗ 8^η : ΟΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΕΥΝΟΗΣΑΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ (ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ , ΔΡΩΜΕΝΩΝ , ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ) ;

Στην όγδοη ερώτηση σχετικά με την πολιτιστική εξέλιξη της πόλης μέσα από την διοργάνωση εκδηλώσεων και πολιτιστικών δρώμενων το 60 % (61 συμ.) των ερωτηθέντων απάντησε ότι η

πολιτιστική εξέλιξη της πόλης έχει ευνοηθεί από επεμβάσεις στην πόλη ενώ το υπόλοιπο 40% (41 συμ.) θεωρεί πως δεν έχει ευνοηθεί .Το αποτέλεσμα των απαντήσεων δεν είναι όσο υψηλό όσο θα αναμενόταν υπέρ της θετικής γνώμης .

ΕΡΩΤΗΣΗ 9^η : ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ;

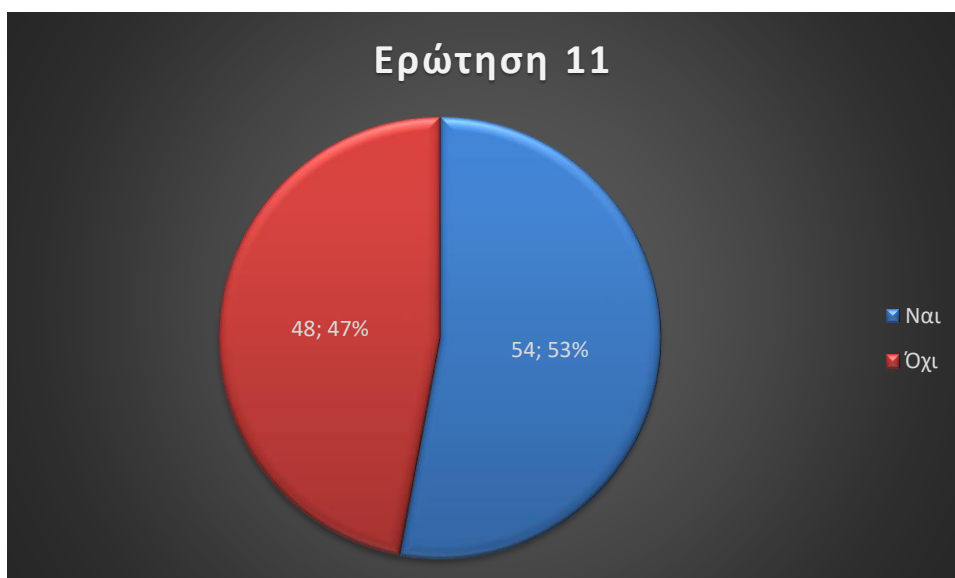
Η ένατη ερώτηση είναι κι αυτή σημαντική καθώς αποτυπώνει την εντύπωση που έχουν οι συμμετέχοντες στην έρευνα για την επίδραση των έργων ανάπλασης στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης . Η θετική απόκριση για την οικονομική ανάπτυξη της πόλης ανέρχεται σε ποσοστό 63% (64 συμ.) ενώ το υπόλοιπο ποσοστό 37 % (38 συμ.) θεωρεί ότι δεν υπάρχει θετική συμβολή στην οικονομία της πόλης . Το ποσοστό θετικής απόκρισης εν πρώτοις θεωρείται αρκετά υψηλό λαμβάνοντας υπόψη το χρονικό διάστημα της σφοδρής οικονομικής κρίσης που έπληξε την χώρα σε συνδυασμό με την παγκόσμια πανδημία .

ΕΡΩΤΗΣΗ 10^η : ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΕΧΟΥΝ ΑΥΞΗΘΕΙ ;

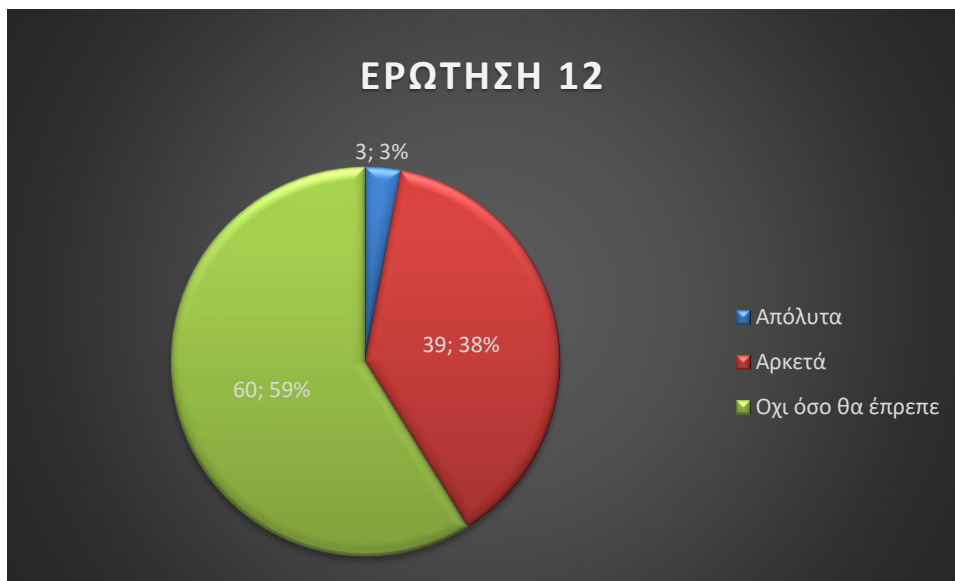
Στην δέκατη ερώτηση που κι αυτή θεωρείται κομβική για την εξαγωγή συμπερασμάτων η εντύπωση είναι σχεδόν καθολική με ποσοστό 87 % (89 συμ .) ότι ο τουρισμός και γενικότερα η επισκεψιμότητα της πόλης έχουν παρουσιάσει αύξηση ενώ μόνο 13% (13 συμ.) δεν εντοπίζουν αύξηση του τουριστικού προϊόντος της πόλης .

ΕΡΩΤΗΣΗ 11^η : ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ Η ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΕΧΕΙ ΒΕΛΤΙΩΘΕΙ ;

Η ενδέκατη ερώτηση ασχολείται με τη βελτίωση της πρόσβασης στα ιστορικά μνημεία της πόλης. Σε αυτήν την ερώτηση οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες με την θετική απάντηση να υπερτερεί ελαφρώς 53 % (53 συμ.) ενώ η αρνητική συγκεντρώνει το 47 % (48 συμ.). Το αποτέλεσμα αυτής της ερώτησης κρίνεται σημαντικό καθώς η ενοποίηση των αρχαιολογικών χώρων αποτελεί ένα από τα βασικά σημεία της στρατηγικής χωρικών παρεμβάσεων του Δήμου , δεν έχει όμως ακόμα σύμφωνα με τους ερωτηθέντες φέρει το επιθυμητό αποτέλεσμα (αν και τα έργα δεν έχουν υλοποιηθεί ακόμα στην ολότητά τους) .

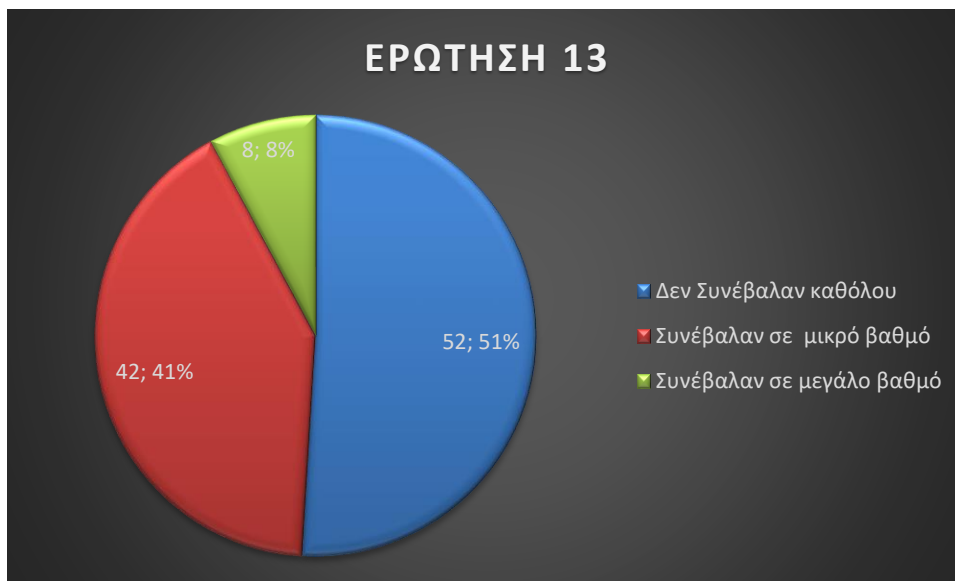
ΕΡΩΤΗΣΗ 12^η : ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΑΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΙ ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΝΤΑΙ;

Σε αυτή την ερώτηση -δωδέκατη- που θεωρείται βασική για την έρευνα , σχετικά με τη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς , έναν από τους στόχους των αστικών παρεμβάσεων , ένα σημαντικό ποσοστό 59 % (60 συμ.) δίνει ως απάντηση 'όχι όσο θα έπρεπε' με το υπόλοιπο δείγμα να δίνει τις απαντήσεις 'αρκετά ' με ποσοστό 38 % (39 συμ.) και απόλυτα μόνο το ποσοστό 3 % (3 συμ.). Είναι προφανές από το αποτέλεσμα των απαντήσεων ότι υπάρχει έντονη η αίσθηση ότι ο στόχος για προστασία και ανάδειξη των ιστορικών μνημείων δεν έχει προαχθεί μέσω των αστικών παρεμβάσεων .

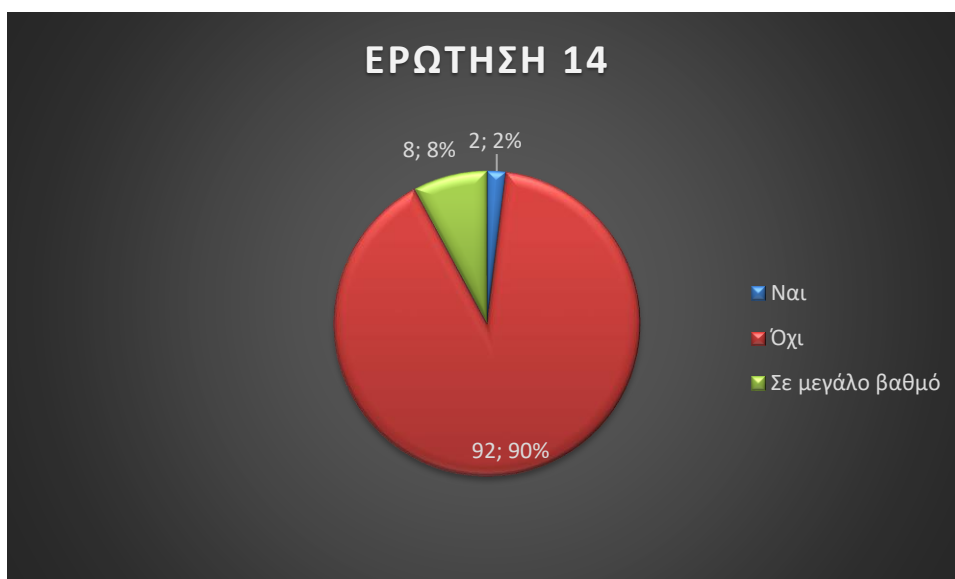
Η επόμενη κατηγορία ερωτήσεων αφορά την αστική κινητικότητα και την κυκλοφοριακή κατάσταση της πόλης .

ΕΡΩΤΗΣΗ 13^η : ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ (ΜΟΝΟΔΡΟΜΗΣΕΙΣ , ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΤΜΗΜΑ) ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΣΤΗΝ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ;

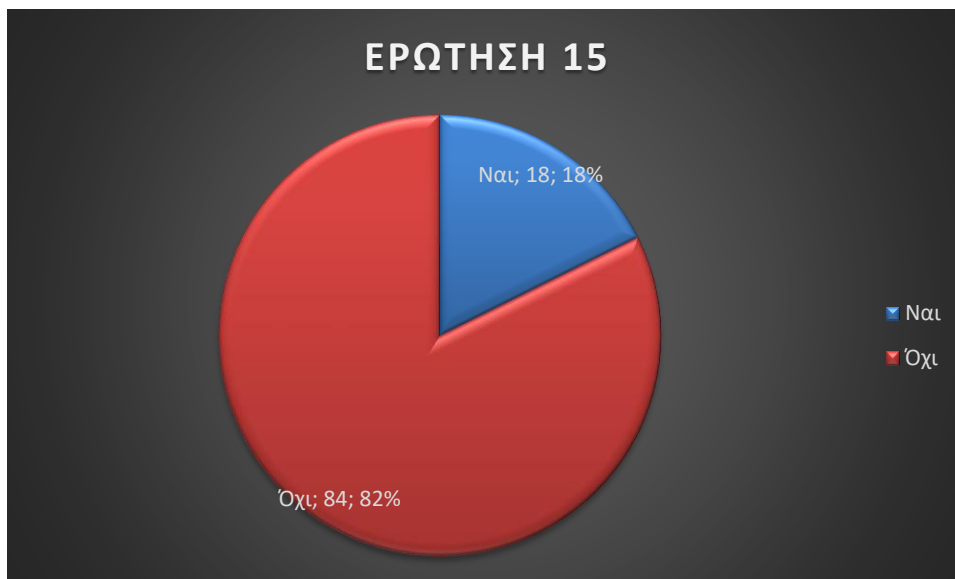
Το αποτέλεσμα σε αυτή την κρίσιμη δέκατη τρίτη ερώτηση υποδεικνύει ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα επιβάρυνσης της πόλης που σύμφωνα με τους συμμετέχοντες δεν έχει αντιμετωπισθεί ή επιλυθεί από τις χωρικές παρεμβάσεις στην πόλη καθότι το 51 % (52 συμ.) θεωρεί ότι δεν συνέβαλαν καθόλου , το 41 % (41 συμ.) ότι συνέβαλαν σε μικρό βαθμό , ενώ μόνο ένα 8 % (8 συμ.) ότι συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην βελτίωση του. Είναι φανερό ότι για την βελτίωση του κυκλοφοριακού προβλήματος δεν θεωρείται ότι οι αστικές παρεμβάσεις έχουν επιτύχει τον στόχο τους .

ΕΡΩΤΗΣΗ 14^η : ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΚΑΛΥΠΤΟΥΝ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ;

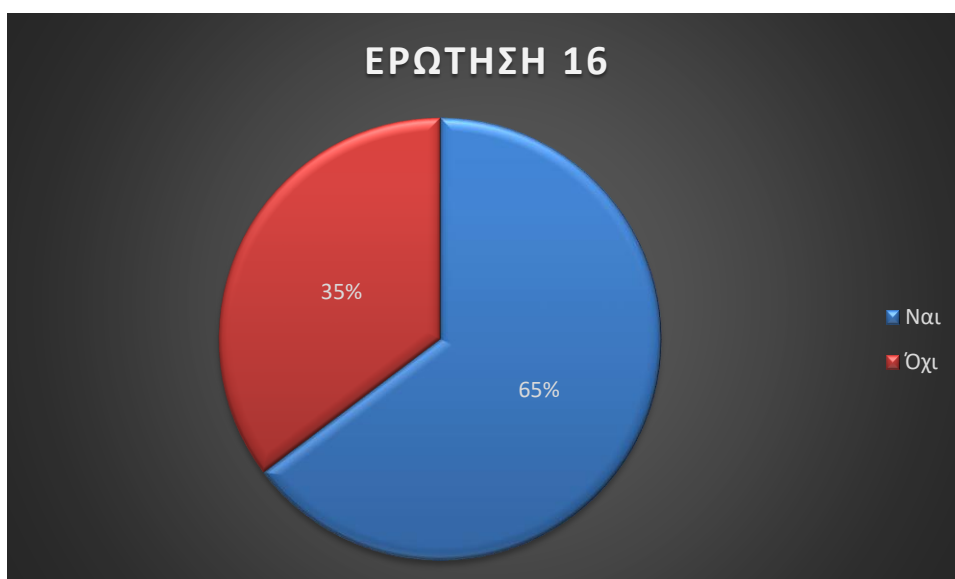
Η ερώτηση 14 είναι σε άμεση συνάρτηση με την προηγούμενη ερώτηση καταδεικνύοντας εμφατικά την θεώρηση με ποσοστό 90 % (92 συμ .) ότι οι θέσεις στάθμευσης δεν καλύπτουν τις ανάγκες της πόλης , με μόνο ένα 8 % (8 συμ .) να θεωρεί ότι καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό κι ένα ακόμα μικρότερο ποσοστό 2% (2 συμ.) να θεωρεί ότι οι θέσεις στάθμευσης είναι αρκετές.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15^η : ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ;

Η ερώτηση 15 είναι σχετική με την χρήση του ποδηλάτου και παρόλη την ύπαρξη δικτύου ποδηλατόδρομου στην πόλη οδήγησε σε αρνητική απάντηση το 82 % (84 συμ.) των συμμετεχόντων ενώ θετικά απάντησε μόνο το 18 % (18 συμ.) .

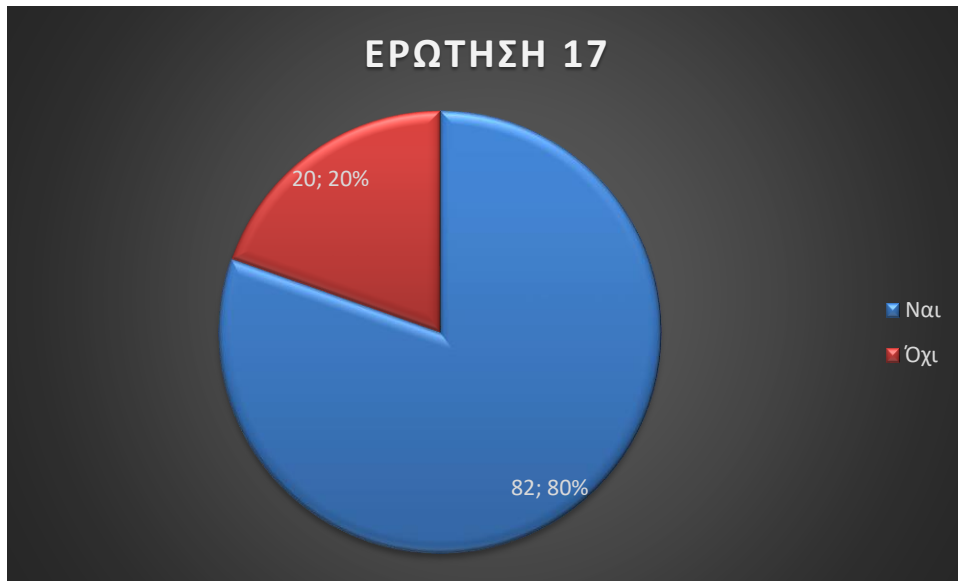
ΕΡΩΤΗΣΗ 16^η : ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΥΠΑΡΞΗΣ ΕΝΟΣ ΠΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΔΙΚΤΥΟΥ ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΩΝ ΘΑ ΕΠΙΛΕΓΑΤΕ ΤΟ ΠΟΔΗΛΑΤΟ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗ ΔΟΥΛΕΙΑ Η ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ-ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ ;

Η ερώτηση 16 είναι συνδυαστική της προηγούμενης ερώτησης με το αποτέλεσμα αυτής να υποδεικνύει ότι σε ένα ποσοστό 65 % (66 συμ .) οι συμμετέχοντες θα χρησιμοποιούσαν το ποδήλατο στην καθημερινότητα εάν το δίκτυο ποδηλατοδρόμων ήταν πιο ολοκληρωμένο και

ασφαλές , ενώ το υπόλοιπο 35 % (36 συμ .) δεν θα το επέλεγε ως μέσο μετακίνησης .

ΕΡΩΤΗΣΗ 17^η ; ΘΕΩΡΕΙΤΕ ΟΤΙ ΜΕ ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ Η ΠΟΛΗ ΕΧΕΙ ΓΙΝΕΙ ΠΙΟ ΦΙΛΙΚΗ ΓΙΑ ΠΕΡΠΑΤΗΜΑ ΣΕ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΒΑΣΗ ;

Στην 17^η ερώτηση η απόκριση ήταν σαφώς θετική σε μεγάλο βαθμό καθώς ποσοστό 80 % (82 συμ.) απάντησε θετικά και μόνο το 20 % (20 συμ.) αρνητικά όσον αφορά την πεζή μετακίνηση στην πόλη. Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από τα παραπάνω είναι οι επεμβάσεις που έχουν γίνει έχουν επιτύχει τον στόχο τους όσον αφορά την βελτίωση των συνθηκών για περπάτημα.

Οι επόμενες δύο ερωτήσεις καλύπτουν την ενότητα σχετικά με την κοινωνική διαβούλευση κατά την διάρκεια της διαμόρφωσης της τελικής μορφής και κατεύθυνσης των αστικών αναπλάσεων καθώς και την επίτευξη ή την βελτίωση της κοινωνικής συνοχής στην πόλη , δύο από τα κεντρικά ερωτήματα της παρούσας εργασίας .

ΕΡΩΤΗΣΗ 18^η : ΘΕΩΡΕΙΤΑΙ ΟΤΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΗΤΑΝ :

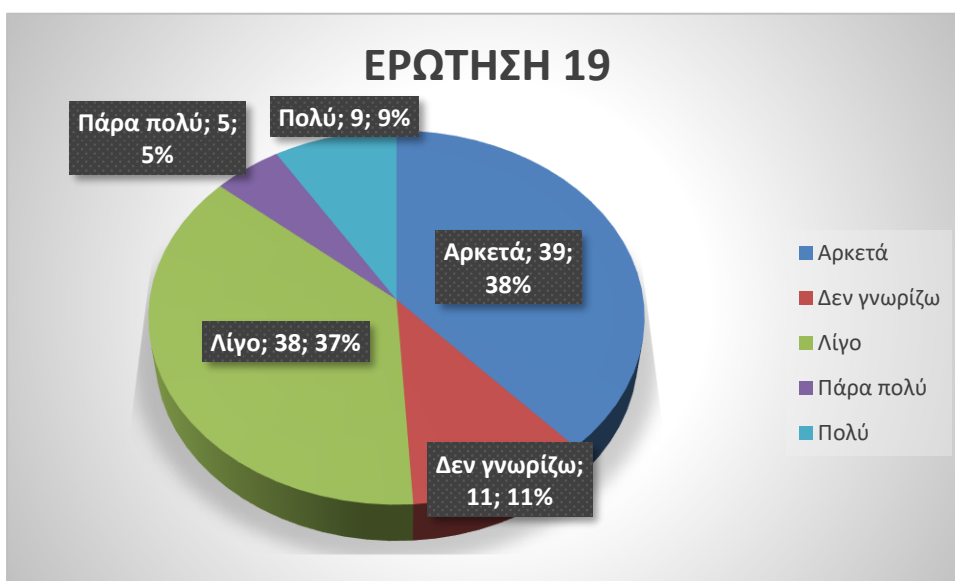
ΑΝΕΠΑΡΚΗΣ-ΑΡΚΕΤΑ ΕΠΑΡΚΗΣ-ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ -ΠΟΛΥ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ -ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ .

ΕΡΩΤΗΣΗ 18

Η ερώτηση 18 κρίνεται κρίσιμη καθότι υποδεικνύει την θεώρηση του δείγματός μας για τις διαδικασίες της κοινωνικής διαβούλευσης που συνοδεύουν την σχεδίαση και την υλοποίηση ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων ,και βοηθά στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων καθότι ένα ποσοστό 46 % (47 συμ.) κρίνει την διαβούλευση ανεπαρκή , ενώ ένα 22 % (22 συμ .) δεν έχει γνώση καν για την διαδικασία . Ποσοστό 22 % (23 συμ.) κρίνει πως η διαδικασία ήταν ικανοποιητική και 9 % (9 συμ.) την χαρακτηρίζει ως αρκετά επαρκή με ένα πολύ μικρό ποσοστό 1 % (1 συμ.) να την θεωρεί πολύ ικανοποιητική .

ΕΡΩΤΗΣΗ 19^η : ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Ο ΑΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΕΥΝΟΕΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ (ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ , ΣΥΣΦΙΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ,ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΕΥΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ , ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΛΠ) ;

Η ερώτηση 19 είναι επίσης πολύ βασική ερώτηση του ερωτηματολογίου καθώς καλείται να δώσει απάντηση στο πόσο τελικά ο αστικός σχεδιασμός και τα έργα ανάπλασης προωθούν την

πολυπαραγοντική έννοια της κοινωνικής συνοχής όπως επιτάσσουν οι κατευθύνσεις των πολιτικών της Ε.Ε. για τις αναπτυξιακές αστικές παρεμβάσεις μέσα από την θεώρηση των ίδιων των πολιτών.

Οι απαντήσεις σε αυτήν την κρίσιμη ερώτηση κυμαίνονται σε όλο το φάσμα των επιλογών με το 38 % (39 συμ.) να απαντά "αρκετά", το 37 % (38 συμ.) "λίγο", ενώ 11 % (11 συμ.) δήλωσαν ότι δεν γνωρίζουν και το 9 % (9 συμ.) να δηλώνει "πολύ" και τέλος το 5 % (5 συμ.) δήλωσε " Πάρα πολύ ". Οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες και δεν υπάρχει μια ξεκάθαρη θέση του δείγματος, ίσως όμως αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι οι πολίτες δεν είναι τόσο εξοικειωμένοι με τις σύνθετες έννοιες της κοινωνικής συνοχής και δεν μπορούν εύκολα να τις μεταφράσουν με κοινωνικούς όρους.

Η τελευταία ερώτηση αποτελεί μια κλειστή επιλογή πολλαπλών επιλογών. Οι συμμετέχοντες καλούνται να επιλέξουν (μέχρι τρεις επιλογές) ποιες από τις περιγραφόμενες αστικές παρεμβάσεις αποτελούν κατά την γνώμη τους προτεραιότητα για την πόλη της Ναυπάκτου.

Η επιλογή των προτεινόμενων αστικών παρεμβάσεων και των δράσεων χωρικού σχεδιασμού έγινε με κριτήριο τις ανάγκες και τους κινδύνους που παρουσιάζονται για την πόλη και αφορούν χρονίζοντα προβλήματα και εκκρεμότητες σε τομείς που σχετίζονται με την ανάπτυξη, την βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα της πόλης.

ΕΡΩΤΗΣΗ 20^η :: ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΠΟΙΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΑΠΟΤΕΛΟΥΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΩΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ;

Δημιουργία Νέων θέσεων Parking .

Δημιουργία περισσότερων κοινόχρηστων χώρων .

Αντικατάσταση παλαιών δικτύων ύδρευσης (σωλήνες αμιάντου), αποχέτευσης .

Ενοποίηση Αρχαιολογικών χώρων μέσω αστικών μονοπατιών .

Βελτίωση των Υποδομών .

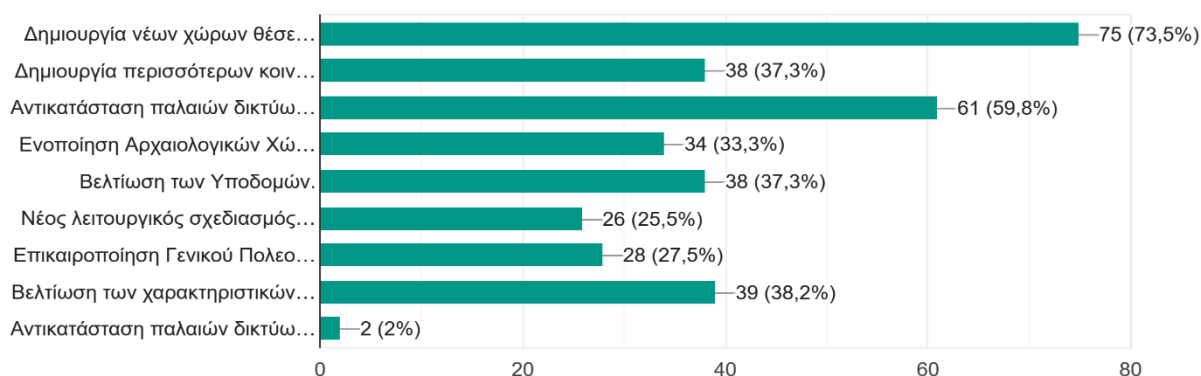
Νέος λειτουργικός σχεδιασμός του ποδηλατόδρομου .

Επικαιροποίηση Νέου Γενικού Πολεοδομικού σχεδιασμού .

Βελτίωση των χαρακτηριστικών της ως 'έξυπνης πόλης' (καινοτομίες, αξιοποίηση τεχνολογίας κ.λπ.).

Ερώτηση 20η : Κατά την γνώμη σας ποιο από τα παρακάτω αποτελούν προτεραιότητα ως αστικές επεμβάσεις στην πόλη της Ναυπάκτου. (τσεκάρετε τρεις επιλογές)

102 απαντήσεις

Τα αποτελέσματα των επεξεργασμένων απαντήσεων υποδεικνύουν ως προτεραιότητες προβλήματα που αναδείχτηκαν και από τις προηγούμενες στοχευμένες ερωτήσεις και συγκεκριμένα ως πιο δημοφιλής επιλογές ήταν :

75 συμμετέχοντες (73.5 %) επέλεξαν ως προτεραιότητα την δημιουργία νέων χώρων θέσεων Parking (διαπίστωση που συμφωνεί με αυτές προηγούμενων ερωτήσεων) .

63 συμμετέχοντες (61.8 %) έθεσαν ως προτεραιότητα την αντικατάσταση παλαιών δικτύων ύδρευσης (σωλήνες αμιάντου) , αποχέτευσης .(έργο που προβλέπεται από την ανάπλαση του ιστορικού κέντρου αλλά δεν υλοποιείται)

39 επιλογές (38.2 %) αφορούν την βελτίωση των χαρακτηριστικών της ως ‘έξυπνης πόλης’ .

38 συμμετέχοντες (37.3%) επέλεξαν την δημιουργία περισσότερων κοινόχρηστων χώρων .

38 επιλογές (37.3 %) αφορούν την βελτίωση των υποδομών .

34 συμμετέχοντες (33,3 %) επέλεξαν την ενοποίηση των Αρχαιολογικών χώρων

28 επιλογές (27.5 %) αφορούν την Επικαιροποίηση του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου.

26 επιλογές (25.5 %) αφορούν τον νέο Λειτουργικό σχεδιασμό του Ποδηλατόδρομου .

5.5 Εξαγόμενα Αποτελέσματα έρευνας.

Συμπερασματικά και γενικεύοντας τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο διαπιστώνεται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί πως το στρατηγικό σχέδιο χωρικών παρεμβάσεων και αστικών αναπλάσεων είναι προς την σωστή κατεύθυνση συμβάλλοντας προς την κατεύθυνση μιας ανάπτυξης της πόλης με βιώσιμα χαρακτηριστικά .

Ως αποτέλεσμα των αστικών αυτών αναπλάσεων θεωρείται ότι η πόλη αναβαθμίστηκε σημαντικά σε αισθητικό επίπεδο και τουριστική επισκεψιμότητα ενώ θετικές είναι οι απόψεις όσον αφορά την πολιτιστική της αναβάθμιση και την ανάπτυξη της σε οικονομικό επίπεδο .Όσον αφορά την

ιστορική και πολιτιστική της κληρονομιά και την ανάδειξή της , υπάρχει η αίσθηση ότι δεν υπάρχει επαρκής προστασία και ανάδειξη ενώ όσον αφορά την ευκολία προσβασιμότητας οι απαντήσεις είναι μοιρασμένες σε θετικές και αρνητικές .

Ξεκάθαρο γίνεται ότι το κυκλοφοριακό και το πρόβλημα της στάθμευσης αποτελούν για τους συμμετέχοντες πρωτεύοντα προβλήματα , παρόλες τις βελτιώσεις που αποδέχονται ότι υπάρχουν στην ευκολία πρόσβασης και της πεζή μετακίνησης , ενώ προφανές επίσης από τις απαντήσεις είναι η μη λειτουργικότητα του δικτύου ποδηλατόδρομου .

Σημαντικό αποτέλεσμα μπορεί να εξαχθεί από τις απαντήσεις στο ερώτημα της κοινωνικής διαβούλευσης που συνοδεύει την οριστική διαμόρφωση των κατευθύνσεων των αστικών αναπλάσεων στην πόλη καθώς μεγάλο ποσοστό θεωρεί πως ήταν ανεπαρκής ή δηλώνει άγνοια για την πορεία της . Σημαντικό ποσοστό πιστεύει πως η υλοποίηση αυτών των αστικών παρεμβάσεων συνεισέφεραν στην βελτίωση της κοινωνικής συνοχής σε όλες τις εκφάνσεις της .

Ως κυριότερα προβλήματα με ανάγκη άμεσης επίλυσης θεωρούνται ξεκάθαρα η έλλειψη θέσεων στάθμευσης αλλά και η αντικατάσταση πεπαλαιωμένων και επικίνδυνων για την υγεία δικτύων ύδρευσης , ενώ σημαντική επίσης θεωρείται η αναβάθμιση της πόλης ως ``έξυπνη`` πόλη .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο : Γενικά Συμπεράσματα – Προβληματισμοί– Προτάσεις .

6.1 Γενικά Συμπεράσματα.

Το θέμα που πραγματεύεται και διερευνά η παρούσα εργασία είναι οι πολιτικές οργάνωσης και επέμβασης επί του αστικού χώρου και ειδικότερα του Δημόσιου χώρου μέσα από την εφαρμογή στρατηγικών ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού , όπως αυτές μετουσιώνονται σε παρεμβάσεις αστικών αναπλάσεων στις πόλεις με στόχο την αστική ανάπτυξη με βιώσιμα χαρακτηριστικά.

Στην σημερινή εποχή, όπου η αστικοποίηση έχει γίνει ένα φαινόμενο που γιγαντώνεται, οι απειλές και τα προβλήματα που εμφανίζονται για τις σύγχρονες πόλεις- μικρές ή μεγάλες- κάνουν επιτακτική την ανάγκη για την υιοθέτηση πολιτικών διακυβέρνησης ενταγμένες στο γενικότερο παγκόσμιο πλαίσιο για την επιδίωξη επίτευξης βιώσιμης αστικής ανάπτυξης .

Είναι ξεκάθαρο, από τα στοιχεία του θεωρητικού, πρώτου τμήματος της εργασίας που παρατέθηκαν, ότι η σημασία των πόλεων και των αστικών περιοχών στην επίτευξη ανάπτυξης με βιώσιμα χαρακτηριστικά σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό εν τέλει επίπεδο έχει αναγνωριστεί ως κομβική, με αποτέλεσμα την ενεργοποίηση της παγκόσμιας κοινότητας η οποία έθεσε ως προτεραιότητα της πολιτικής της την αειφόρο ανάπτυξη και την βιωσιμότητα μέσα από μια σειρά διακηρύξεων και εφαρμοστικών πλαισίων .

Το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης ειδικότερα στον χωρικό σχεδιασμό απειλεί τις πόλεις και τις κοινωνίες με την αφομοίωση της διαφορετικότητας και την εξάλειψη της ιδιαίτερης εικόνας που

είναι κύρια χαρακτηριστικά κυρίως μικρότερων πόλεων με ιδιαίτερα στοιχεία και ιστορικότητα . Μπροστά στους κινδύνους αυτούς, αλλά και στις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι πόλεις ,καθότι ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με την προσπάθεια για προβολή των δυνατών τους σημείων όπως και την δημιουργία μιας ξεχωριστής αναγνώρισης ταυτότητας να εντείνεται, ο ρόλος του ολοκληρωμένου χωρικού σχεδιασμού μέσα από τις αστικές αναπλάσεις μπορεί να αποδειχθεί καθοριστικής σημασίας ώστε να προωθηθεί ο σκοπός της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης αλλά και η βελτίωση του επιπέδου της ζωής και της κοινωνικής ισορροπίας .

Για την διαπίστωση των κύριων ερωτημάτων της έρευνας επιλέχθηκε η μελέτη της περίπτωσης της Ναυπάκτου, μιας μικρής πόλης της Δυτικής Ελλάδος με ιδιαίτερα όμως χαρακτηριστικά και στοιχεία , χαρακτηρισμένη ως παραδοσιακός οικισμός και πόλη ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με τεράστια πολιτιστική κληρονομιά και ιστορία.

Κύριος σκοπός της εργασίας αποτέλεσε μέσω της ερευνητικής διαδικασίας από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές βιβλιογραφικών αναφορών και συγγραμμάτων καθώς και της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας με χρήση ερωτηματολογίου η διαπίστωση των αποτελεσμάτων που επέφερε στην πόλη η εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης χωρικής πολιτικής μέσω αστικών αναπλάσεων σε ένα χρονικό διάστημα 20 χρόνων, εάν υπήρξε εκμετάλλευση και απορρόφηση πόρων μέσα από τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα για την αστική ανάπτυξη, ποια είναι η γνώμη των κατοίκων και επισκεπτών για την κατάσταση που επικρατεί στην πόλη μετά από τις αστικές επεμβάσεις που έγιναν και αν εν τέλει ο χωρικός σχεδιασμός όπως αυτός υλοποιήθηκε έχει επιφέρει ανάπτυξη με βιώσιμα χαρακτηριστικά.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώθηκε ότι για την πόλη της Ναυπάκτου υπάρχει σε εξέλιξη κατά τα τελευταία 20 χρόνια μια στρατηγική Ολοκληρωμένου Χωρικού Σχεδιασμού, όπως προκύπτει από την προώθηση το 2002, του Ολοκληρωμένου Τοπικού Προγράμματος Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ο.Τ.Π.Β.Α) στα πλαίσια της HABITAT AGENDA , του Ολοκληρωμένου Σχεδίου Αστικών Αναπλάσεων (Ο.Σ.Α.Α.) το 2011, του προγράμματος «CHERPLAN » για την ενίσχυση της αξίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω περιβαλλοντικού σχεδιασμού το 2012 και του Σχεδίου Βιώσιμης Κινητικότητας του Δήμου Ναυπακτίας (ΣΒΑΚ) που εγκρίθηκε το 2021.

Οι παραπάνω σχεδιαστικές κατευθύνσεις ενσωματώνονται στο Όραμα του Δήμου Ναυπακτίας για την πόλη και καταγράφονται στον Επιχειρησιακό του Σχεδιασμό με κεντρική ιδέα την απόδοση μιας ξεχωριστής ταυτότητας της πόλης ως Καστροπολιτεία εκμεταλλεόμενη την ιδιαίτερη πολιτιστική της κληρονομιά και τη φυσική της ομορφιά . Η κατεύθυνση του σχεδιασμού είναι προς την καλύτερευση της ποιότητας της ζωής των κατοίκων υπηρετώντας και στοχεύοντας στη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης για τη βελτίωση της αστικής κινητικότητας με την σταδιακή μείωση του κυκλοφοριακού φόρτου από μηχανοκίνητα μέσα .

Σε εφαρμογή των παραπάνω έχει επιλεγεί μια ήπια επεμβατική πολιτική αστικών αναπλάσεων των δημόσιων χώρων- πολιτική που για την πόλη ως κηρυγμένου παραδοσιακού οικισμού αποτελεί μονόδρομο καθότι οποιαδήποτε επέμβαση στο ιστορικό της κέντρο ελέγχεται και εγκρίνεται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού.

Κύρια διαπίστωση είναι ότι με τις αστικές παρεμβάσεις -αναπλάσεις που έχουν εφαρμοστεί και όπως προκύπτει και από τα αποτελέσματα της ποσοτικής έρευνας μέσω ερωτηματολογίου που διενεργήθηκε για να καταγραφούν οι γνώμες των κατοίκων, ο παραδοσιακός οικισμός έχει επιτύχει σε αρκετά μεγάλο βαθμό την ανάπτυξη με βιώσιμη κατεύθυνση δημιουργώντας μια εικόνα ιδιαίτερη και προωθώντας μια ταυτότητα χαρακτηριστική για το χώρο .

Επίσης διαπιστώνεται η προσπάθεια των Δημοτικών αρχών για αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων με συμμετοχή σε προγράμματα Εθνικά και Ευρωπαϊκά διαμέσου εγκεκριμένων μελετών χωρικού σχεδιασμού που συντάχθηκαν ή εγκρίθηκαν από τις Τεχνικές Υπηρεσίες του Δήμου Ναυπακτίας οι οποίες είχαν και την επίβλεψη των έργων ανάπλασης, μια προσπάθεια που μπορεί να κριθεί επιτυχημένη αν και θα μπορούσε να ήταν και πιο διευρυμένη και ανοικτή .

Οι πολίτες θεωρούν ότι η πόλη τους έγινε ομορφότερη αισθητικά , πιο ελκυστική για τουριστική επίσκεψη, ότι ευνοήθηκε η οικονομική της ανάπτυξη , πως η πολιτιστική φυσιογνωμία της πόλης μέσω δρώμενων και εκδηλώσεων έχει βελτιωθεί , ότι η πόλη έχει γίνει πιο φιλική για περπάτημα και ότι η πρόσβαση στα πάμπολλα ιστορικά μνημεία της πόλης έχει βελτιωθεί .

Από την άλλη αναδεικνύονται προβλήματα και αστοχίες τα οποία υποδεικνύουν ότι ο σχεδιασμός και η εκτέλεση δεν κατάφερε στον βαθμό που προβλεπόταν κατά το στάδιο της μελέτης να επιλύσει.

Όσον αφορά την προστασία και την ανάδειξη των μνημείων θεωρείται ότι δεν επιτυγχάνεται όσο θα έπρεπε, η σχεδίαση και η ασφάλεια για χρήση του δικτύου ποδηλατοδρόμων κρίνεται ανεπαρκής, ενώ κυριότερο πρόβλημα για άμεση λύση στο οποίο ξεκάθαρα οι αστικές παρεμβάσεις δεν έχουν δώσει λύση θεωρείται ότι είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα και το θέμα της επάρκειας των χώρων στάθμευσης.

Σημαντικές διαπιστώσεις προκύπτουν από τη γνώμη των κατοίκων για την κοινωνική διαβούλευση σχετικά με το σχεδιασμό και την εκτέλεση των αποφάσεων καθώς το μεγαλύτερο συνολικά ποσοστό θεωρεί ότι είναι ανεπαρκής ή δεν γνώριζε καν για τη διαδικασία .

Η επίδραση του αστικού σχεδιασμού όσον αφορά την βελτίωση της κοινωνικής συνοχής- ερώτημα που επίσης διερευνά η παρούσα εργασία - αποδίδει μικτά αποτελέσματα με μια ελαφριά πλειοψηφία πάντως να θεωρεί ότι έχει συνεισφέρει προς την θετική κατεύθυνση .

6.2 Προτάσεις

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας και την παράθεση των στοιχείων, η επιλογή του ήπιου σεναρίου για τις αστικές παρεμβάσεις και αναπλάσεις στην πόλη, δεν ήταν ικανή να

δώσει πειστικές λύσεις σε κάποια από τα πιο επιτακτικά και σύνθετα προβλήματα της .

Στο θέμα του κυκλοφοριακού προβλήματος και των θέσεων στάθμευσης θα πρέπει να προωθηθεί ένα πιο ριζοσπαστικό σενάριο , με την δημιουργία και δεύτερου περιφερειακού δρόμου στα όρια της πόλης (τμήμα αυτού με την μορφή τούνελ)κάτω από τον λόφο του Κάστρου , την προώθηση πιο δυναμικών μονοδρομήσεων και κυκλοφοριακών ρυθμίσεων καθώς και έλεγχος της παράνομης στάθμευσης στο κέντρο κυρίως της πόλης .

Στο πρόβλημα της έλλειψης χώρων στάθμευσης (εάν και έχουν γίνει κάποιες ενέργειες από τον Δήμο Ναυπακτίας προς αυτή την κατεύθυνση) θα πρέπει να επιχειρηθεί η απόκτηση μέσω απαλλοτρίωσης ή αγοράς μεγάλων χώρων στις εισόδους της πόλης για την δημιουργία χώρων στάθμευσης με σκοπό την αποσυμφόρηση του κεντρικού πυρήνα .

Στα πλαίσια της βελτίωσης της αστικής κινητικότητας θα πρέπει να επανασχεδιαστεί και να αναβαθμιστεί το δίκτυο ποδηλατοδρόμων της πόλης ώστε να λειτουργεί με ασφάλεια .

Η έλλειψη κοινωνικής διαβούλευσης και συμμετοχής που παρατηρείται , παρότι αποτελεί και θέμα κοινωνικής παιδείας και εκπαίδευσης , αφορά και το διαδικαστικό τμήμα αυτής καθότι θα πρέπει οι διαδικασίες να είναι ανοικτές και ουσιαστικές , μέσω συνελεύσεων , ανοικτών συγκεντρώσεων ,διαδικτυακών συζητήσεων ακόμα και τοπικών δημοψηφισμάτων ώστε ταυτόχρονα να προωθείται η αίσθηση συμμετοχικότητας , ένταξης στην κοινωνία και γενικότερα η κοινωνική συνοχή.

Τέλος όσον αφορά την ίδια την σχεδίαση και την εφαρμογή από τις εκάστοτε Δημοτικές αρχές του Οράματος για την πόλη σχετικά με τον αστικό σχεδιασμό , απαραίτητη κρίνεται η εξασφάλιση μιας συνέχειας στην εκτέλεση , απαλλαγμένης από μικροπολιτικές σκοπιμότητες και στείρα κριτική , μειώνοντας έτσι τον υπαρκτό δυστυχώς κίνδυνο της παρουσίας αιρετών σε καίριες θέσεις οι οποίοι έχουν έλλειψη οράματος και προοπτικής για την πόλη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αγγελίδης ,Μ., (2000). «*Χωροταξικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη*», Αθήνα: Συμμετρία .
- Αθανασίου, Ε.,(2012) . «*Η έννοια της βιώσιμης πόλης στη συνθήκη της κρίσης*», Τεύχος 2 (47), Πρακτικά Συνεδρίων Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε Ανακτήθηκε στο Η έννοια της βιώσιμης πόλης στη συνθήκη της κρίσης | για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (peekremagazine.gr)
- Ανδρικοπούλου, Ε., Γιαννακού Α., Καυκαλάς Γ., Πιτσιάβα-Λατινοπούλου Μ., (2007). «*Πόλη και Πολεοδομικές Πρακτικές για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη*». Αθήνα: Κριτική.
- Αραβαντινός, Α., (1997/98) , «*Πολεοδομικός Σχεδιασμός , Για μια Βιώσιμη Ανάπτυξη του αστικού χώρου*», Αθήνα : Εκδόσεις Συμμετρία .
- Αραβαντινός ,Α. ,(2002) .«*Δυναμικές και σχεδιασμός κέντρων στην πόλη των επόμενων δεκαετιών – προς συγκεντρωτικά ή αποκεντρωτικά σχήματα*», Αειχώρος, 1, σελ. 6-29.
- Αραβαντινός ,Α., (2007) «*Πολεοδομικός Σχεδιασμός και Βιώσιμη Ανάπτυξη του Αστικού Χώρου*», Αθήνα: Συμμετρία .
- Ασπρογέρακας, Ε., & Καλλιώρας, Δ., (2020). *Χωρικός και αναπτυξιακός σχεδιασμός στην Ελλάδα: ζητήματα σύμπλεξης. Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης*, (31), 62–93. Ανακτήθηκε στο : <https://doi.org/10.26253/heal.uth.ojs.aei.2020.42>
- Βασενχόφεν ,Λ. ,(1995). «*Αστικές αναπλάσεις σε μια σύγχρονη μεγαλούπολη: Η περίπτωση του Ελαιώνα*», στο: Κείμενα στη θεωρία και στην εφαρμογή του πολεοδομικού και του χωροταξικού σχεδιασμού, (Επιμ.) Δημήτρης Γεωργουλής, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, σσ.375-401.
- Βασενχόφεν ,.Λ. και Γεωργουλής ,Δ., (1997). «*Χωροταξία: Θεωρία και εφαρμογές*». Διδακτικό εγχειρίδιο. Αθήνα: ΕΜΠ.
- Γοσποδίνη, Α. ,(2005). «*Χωρικές πολιτικές για τη βιώσιμη ανάπτυξη των μικρών ελληνικών πόλεων*», *Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης*, (6), 136–161.
- Γοσποδίνη, Α. ,(2007). «*Χωρικές πολιτικές για το σχεδιασμό, την ανταγωνιστικότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη των ελληνικών πόλεων*», *Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης*, (10), 100–145. Ανακτημένο στο <https://doi.org/10.26253/heal.uth.ojs.aei.2007.175>
- Γουργιώτης , Α., (2021) . «*Χωροταξικός Σχεδιασμός -Χωρικές Πολιτικές*» ,Εκπαιδευτικό υλικό, ΚΖ΄ Εκπαιδευτική Σειρά , ΕΣΔΔ .Αθήνα .Ανακτήθηκε από [ΥΛΙΚΟ-ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ-ΧΩΡ-ΣΧ-ΕΚΔΔ 2021.pdf \(ekdd.gr\)](https://www.ekdd.gr/ΥΛΙΚΟ-ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ-ΧΩΡ-ΣΧ-ΕΚΔΔ%2021.pdf).
- Ζαχαρή, Β. & Ασπρογέρακας, Ε. ,(2012). «*Χωρική διακυβέρνηση και διακρατική συνεργασία :η μακροπεριφερειακή στρατηγική στη Βαλτική Θάλασσα*». Στο 3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης: Πρακτικά συνεδρίου. Βόλος, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης Πανεπιστημίου

Θεσσαλίας, 27-30 Σεπτεμβρίου, σελ. 114-120.

Καμχής , Μ., (2007) . *Η ενοποίηση του Ευρωπαϊκού χώρου ,1986-2006* , Αθήνα :Κριτική .

Καραβία, Ε.(2006). *Αστικές αναπλάσεις υποβαθμισμένων περιοχών*. ΔΠΜΣ Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός του χώρου. Αθήνα: ΕΜΠ.

Μαρμαράς , Ε. (2002). «*Σχεδιασμός και οικιστικός χώρος*». Αθήνα: Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.

Μανάβη, Α., (2010) *Από την εγκατάλειψη στην ανάκτηση περιοχών*, Ερευνητική εργασία ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη . Ανακτήθηκε στο «Από την εγκατάλειψη στην ανάκτηση περιοχών. Φοιτήτρια: Ανδρονίκη Μανάβη. Ερευνητική εργασία: - PDF ΔΩΡΕΑΝ Λήψη (docplayer.gr)».

Μητούλα ,Ρ. (2010). *Βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και πόλη στην Ε.Ε. του 2020*. Στο Μητούλα, Ρ. (επιμ.) Πρακτικά 16ου Επιστημονικού Συνεδρίου Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων: Η Περιφερειακή Διάσταση της Νέας Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» (15 Οκτωβρίου) (σ.σ. 107-114). Αθήνα, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο .Ανακτήθηκε στο [\(2\) Βιώσιμη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και πόλη στην Ευρωπαϊκή Ένωση του 2020 | Roido Mitoula - Academia.edu](#)

Μοδινός , Μ. & Ευθυμίουπουλος, Η., (2000), «*Η βιώσιμη πόλη*», Αθήνα: Στοχαστής .

Μπαμπινιώτης , Γ.,(1998).*Λεξικό της Νέας Ελληνικής γλώσσας*. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Μπιτσάνη, Ε.,(2004). *Πολιτισμική Διαχείριση & Περιφερειακή Ανάπτυξη. Σχεδιασμός Πολιτιστικής Πολιτικής & πολιτιστικού Προϊόντος*. Αθήνα: Διόνικος

Μπιτσάνη , Ε., (2018) . Στο «Διεθνές Γίνεσθαι και Πολιτισμός-Προκλήσεις και Πολιτικές». Επιμ. Μαρία Κοντοχρήστου. «*Η ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ. ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΗΙΣ (ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΟΛΗ) ΩΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ* ». Αθήνα: Εκδόσεις Σιδέρη.

Οικονόμου , Δ. ,(2004) «*Αστική αναγέννηση και πολεοδομικές αναπλάσεις*», Σύλλογος Πολιτικών Μηχανικών Νομού Μαγνησίας, Βόλος. Ανακτήθηκε στο [ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.indd \(uth.gr\)](#) .

Πασχαλίδης, Γ. , (2002). «*Η συμβολή του πολιτισμού στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη*». Στο Γ. Πασχαλίδης & Αικ. Χαμπούρη-Ιωαννίδου (Επιμ.) ,*Οι Διαστάσεις των Πολιτιστικών Φαινομένων. Εισαγωγή στον Πολιτισμό* (σ.σ. 221-243). Πάτρα :Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Πολύζος, Σ. , (2014). *Ακαδημαϊκή διάλεξη στο πλαίσιο του μαθήματος Αστική Πολιτική*. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ΤΜΧΠΠΑ .

Σαμπροβαλάκη , Ν., (2012) . «*Αστικές Αναπλάσεις – Περίπτωση του Βερολίνου μετά την πτώση του τείχους*» . Διάλεξη 9^ο Εξαμήνου ,Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών. Αθήνα : Ε.Μ.Π.

Ανακτήθηκε από :

<https://dspace.lib.ntua.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/6642/Samprovalaki.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Στεφάνου, Ι.,(1993). 'Επανακατάκτηση του ιστορικού κέντρου: Ανάπτυξη και συγκριτική αξιολόγηση των δυνατών επιλογών σήμερα', που παρουσιάστηκε στο Επιστημονικό Συνέδριο 'Νέες πόλεις πάνω σε παλιές' που διοργανώθηκε από το Ελληνικό τμήμα ICOMOS – ΚΒ' ΕΠΚΑ – 4η ΕΒΑ – ΤΕΕ Τμήμα Δωδεκανήσου, 27 – 30 Σεπτεμβρίου 1993, σελ. 45-52.

Φωτιάδης Μ., (2012) .*Αειφορία και αειφόρος ανάπτυξη: μία (ακόμα) κριτική θεώρηση*, Περιοδικό Π.Ε.ΕΚ.Π.Ε. για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, 13(58).

Χαλάτσης, Γ., (1991). «*Ναύπακτος : Οδηγός Πληροφόρησης*». Πάτρα : Αχαϊκές εκδόσεις.

Χαλάτσης, Γ.,(2000). «*Το Κάστρο της Ναυπάκτου στη διαδρομή του χρόνου*», Ναυπακτικά Τόμος Ι (1998- 1999), 2ος ημίτομος, Η Ναύπακτος και η περιοχή της στη Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή εποχή, Β' Επιστημονικό Συνέδριο, Αθήνα : Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Asprogerakas, E. & Zachari, V. (2019). «*The EU territorial cohesion discourse and the spatial planning system in Greece*». *European Planning Studies*,28 (3), 583-603.

Astara Ol., (2014). *Culture as the fourth pillar of sustainable development*, article at “Sustainable development, culture, traditions” journal. Διαθέσιμο στο [7.pdf \(sdct-journal.com\)](#)

Battle of Lepanto (n.d.) Ανακτήθηκε στις 30/04/2023 από <https://www.Britannica.com/event/Battle-of-Lepanto>

Carmona M., Heath, T., Oc, T., Tiesdell, S., & Carmona, M. (2003). *Public Places - Urban Spaces* (1st ed.). London: Routledge.

Corsane G., (2005). *Issues in heritage, museums and galleries: A brief introduction* (In: G. Corsane, Heritage, museums and galleries: An introductory reader). London: Routledge, p. 1-13

Cullingworth B.& Nadin V., (1964,2006) «*Town and Country Planning in the U.K*», London: Routledge.

Hall T., (1992). *Urban and Regional Planning*. London: Routledge.

Hall T., (1999)."*The Creative city in the 3rd Millennium*" Verwijnen J., Lehtovuori P.(eds) Creative Cities. Helsinki: Cultural Industries, Urban Development and the Information Society.

Hall, T. (2005), *Αστική Γεωγραφία*, Αθήνα: Κριτική

Throsby D., (2017). *Culturally sustainable development: theoretical concept or practical policy instrument?* *International Journal of Cultural Policy*, 23:2, 133-147, DOI: [10.1080/10286632.2017.1280788](https://doi.org/10.1080/10286632.2017.1280788)

Turok I., (2014). *The evolution of national urban policies: a global overview*. UN Habitat.

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

AGENDA 21, διαθέσιμο στο [Agenda 21.: Sustainable Development Knowledge Platform \(un.org\)](#) .

CEC (1992) "Urbanization and the function of cities in the European Community", Regional Development Studies 4, Commission of the European Communities, Brussels.

United Cities and Local Governments: Διαθέσιμο στο <https://powerofwe.uclg.org/>

UN Conference of Environment and Development 1992 Διαθέσιμο στο [United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992 | United Nations](#) .

United Nations Conference on Human Settlements - Habitat I ,1976. Διαθέσιμο στο [United Nations Conference on Human Settlements: Habitat I | United Nations](#) .

United Nations Conference on Human Settlements: Habitat II ,1996 Διαθέσιμο στο [United Nations Conference on Human Settlements: Habitat II | United Nations](#) .

United Nations Conference on Housing and Sustainable Urban Development (Habitat III) ,2016, [Habitat III \(habitat3.org\)](#) .

United Nations General Assembly (1987). Report of the World Commission on Environment and Development. Διαθέσιμο στο: <https://digitallibrary.un.org/record/139811> .

Διαθέσιμο στο The New Urban Agenda ,2016 , Διαθέσιμο στο [The New Urban Agenda - Habitat III \(habitat3.org\)](#).

World Summit on Sustainable Development 2002, Johannesburg διαθέσιμο στο [World Summit on Sustainable Development, Johannesburg 2002 | United Nations](#)

The 2030 Agenda for Sustainable Development . Διαθέσιμο στο [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development | Department of Economic and Social Affairs \(un.org\)](#) .

The Evolution of National Urban Policies – A Global Overview | UN-Habitat (unhabitat.org)

THE 17 GOALS | Sustainable Development (un.org)

Towards an urban agenda in the European Union (1997): Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51997DC0197&from=it>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΕΕ) (1999β) Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ). Ανακτήθηκε στο : [EUR-Lex - 51998AR0266 - EL \(europa.eu\)](#) .

EU 2007, Leipzig Chapter, Ανακτήθηκε στο: [EUR-Lex - 52008IP0069 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

Territorial Agenda, 2008 Ανακτήθηκε στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008IP0069>.

Territorial Agenda of the European Union 2020 Ανακτήθηκε στο:

https://www.nweurope.eu/media/1216/territorial_agenda_2020.pdf.

Urban Agenda for the EU ,2016. Ανακτήθηκε στο : https://commission.europa.eu/eu-regional-and-urban-development/topics/cities-and-urban-development/urban-agenda-eu_en .

Territorial Agenda 2030, (2020), Διαθέσιμο στο: <https://territorialagenda.eu/el/>

ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης): Διαθέσιμο στο : <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/95/el-fondo-europeo-de-desarrollo-regional-feder->

New Cohesion Policy 2021-2027, Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/regional_policy/2021-2027_en

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2010). ΕΥΡΩΠΗ 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Βρυξέλλες.

ΕΛΣΤΑΤ : Διαθέσιμο στο [Κεντρική Σελίδα ΕΛΣΤΑΤ - ELSTAT \(statistics.gr\)](http://www.statistics.gr)

ΕΕ, (2006) Θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον, Ανακοίνωση της Επιτροπής, COM/2005/718 , Βρυξέλλες. Ανακτήθηκε στο [EUR-Lex - 52005DC0718 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52005DC0718).

ΕΕ, (2004) Προς μια θεματική στρατηγική για το αστικό περιβάλλον, Ανακοίνωση της Επιτροπής, COM/2004/60 Βρυξέλλες, Ανακτήθηκε στο [EUR-Lex - 52004DC0060 - EL - EUR-Lex \(europa.eu\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52004DC0060).

Διάσκεψη Κορυφής Rio+20 (UNCSD) «Το μέλλον που θέλουμε» (The future we want) ανακτήθηκε στο <http://old.ntua.gr/MIRC/keimena/Geronteli%20Michailidou%20-%20Rio+20.pdf> .

NΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Π.Δ της 04/0/1978 (ΦΕΚ 423/Δ/1978) : Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο :

<https://www.et.gr/>.

Νόμος 947/1979 (ΦΕΚ 169/Α/1979) : Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>.

Νόμος 1337/1983 (ΦΕΚ 33/Α/1983) : Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

Νόμος 2508/1997 (ΦΕΚ 124/Α/1997): Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

Νόμος 2742/1999 (ΦΕΚ 207/Α/1999) : Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

Νόμος 4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014) : Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο:

<https://www.et.gr/>.

Νόμος 4269/2014 (ΦΕΚ 142/Α/2016): Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

Νόμος 4447/2016 (ΦΕΚ 241/Α/2016): Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

Νόμος 4759/2020 (ΦΕΚ 245/Α/2020): Διαθέσιμο στο Εθνικό Τυπογραφείο : <https://www.et.gr/>

ΜΕΛΕΤΕΣ

Μελέτη Β1 Σταδίου Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου Δ.Ε. Ναυπάκτου : Διαθέσιμη στο αρχείο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπακτίας .

Μελέτη Γ.Π.Σ. Ναυπάκτου -Λυγιά- Ξηροπηγάδου : Διαθέσιμη στο αρχείο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπακτίας .

Μελέτη Ο.Τ.Π.Β.Α πόλης Ναυπάκτου : Διαθέσιμη στο αρχείο της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ναυπακτίας.

Μελέτη Ο.Σ.Α.Α πόλης Ναυπάκτου : Διαθέσιμη στο αρχείο της Τεχνικής Υπηρεσίας Δήμου Ναυπακτίας .

Μελέτη Σ.Β.Α.Κ. πόλης Ναυπάκτου : Διαθέσιμη στο αρχείο της τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπακτίας .

Μελέτη CHERPLAN -ενίσχυση της αξίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς μέσω περιβαλλοντικού σχεδιασμού . : Διαθέσιμη στο αρχείο της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου Ναυπακτίας .

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

[Επιχειρησιακός Σχεδιασμός Δήμου Ναυπακτίας Α ΦΑΣΗ.pdf \(nafraktos.gr\)](#)

[Χαλάτσης Γ., Λιμάνι της Ναυπάκτου \(n.d \) Ανακτήθηκε στις 30/04/2023 από Λιμάνι της Ναυπάκτου | ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ \(nafraktos.gr\) .](#)

[Η πλήρης μελέτη του Β1 Σταδίου του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου ΔΕ Ναυπάκτου | ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ \(nafraktos.gr\) Διαθέσιμο στο ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ \(nafraktos.gr\)](#)

[Υπεγράφη η σύμβαση για την ανάπλαση της πλατείας Τζαβελλαίων | ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ \(nafraktos.gr\)](#)

[Ανάπλαση της πλατείας Κεφαλόβρυσου στη Ναύπακτο - 29Dytika.gr](#)

[Ναύπακτος - Βικιπαίδεια \(wikipedia.org\)](#)

[Ναυμαχία της Ναυπάκτου \(429 π.Χ.\) - Βικιπαίδεια \(wikipedia.org\)](#)

[Ιστορία ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ \(Πόλη\) ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ - GTP - Greek Travel Pages](#)

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα Εξωφύλλου : Ανακτήθηκε στο : Για την ταυτότητα και το μύθο της Ναυπάκτου-Ένα επιστημονικό εργαλείο στα χέρια του δήμου - Nafrakto Voice στις 14-05-2023

Εικόνα 1 : Ανακτήθηκε στο : Ναύπακτος: Ο προορισμός με τις όμορφες παραλίες που τα έχει όλα (exploringgreece.tv) .

Εικόνα 2 : Ανακτήθηκε από : Η ιστορική ναυμαχία της Ναυπάκτου το 1571μΧ και η μεγάλη νίκη της Χριστιανικής συμμαχίας απέναντι στους Οθωμανούς – npress.gr στις 25-04-2023

Εικόνα 4 : Ανακτήθηκε από Οι Τουριστικές Αξίες - ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΩΝ (olympionmxa.gr)ικές Αξίες - ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΩΝ (olympionmxa.gr) στις 14-05-2023

Εικόνα 7 : Ανακτήθηκε στο : Αρχοντικό Τζαβέλλα στη Ναύπακτο | Knock | Ξυλουργικές κατασκευές στις 14-05-2023

Εικόνα 8 : Ανακτήθηκε από : Οι Τουριστικές Αξίες - ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΩΝ (olympionmxa.gr) στις 27-04-2023.

Εικόνα 9: Ανακτήθηκε στο : Η εορτή του Προφήτη Ηλία στο Κάστρο της Ναυπάκτου (ΦΩΤΟ) - Orthodox Times στις 14-05-2023.

Εικόνα 10 : Ανακτήθηκε στο : Οι Τουριστικές Αξίες - ΚΕΝΤΡΑ ΑΙΜΟΚΑΘΑΡΣΗΣ ΟΛΥΜΠΙΩΝ (olympionmxa.gr) _ στις 14-05-2023

Εικόνα 11 : Ανακτήθηκε στο : Η ρομαντική Ναύπακτος - Votanistas στις 27-04-2023

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ **ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ** **ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ**

Η συγκεκριμένη έρευνα γίνεται στα πλαίσια μεταπτυχιακής εργασίας με τίτλο "Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη -Αστικές Αναπλάσεις - Το παράδειγμα της Ναυπάκτου " με σκοπό την αξιολόγηση της επίδρασης της εφαρμογής ενός σχεδίου Αστικών Αναπλάσεων στην πόλη της Ναυπάκτου τελευταία χρόνια με βασικό γνώμονα την επίτευξη μιας αστικής ανάπτυξης με βιώσιμα χαρακτηριστικά .

* Απαιτείται

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Δημογραφικά Στοιχεία Δείγματος

ΕΡΩΤΗΣΗ 1η : ΦΥΛΟ*

ΑΝΔΡΑΣ.....

ΓΥΝΑΙΚΑ.....

Δεν απαντώ.....

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 : ΗΛΙΚΙΑ*

- 18-25.....`
- 25-45.....
- 45-65.....
- 65+.....
- Δεν θέλω να απαντήσω...

Ερώτηση 3η : ΚΥΡΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ*

- Υπάλληλος σε Δημόσιο Φορέα
- Υπάλληλος σε Ιδιωτική Επιχείρηση.....
- Ιδιοκτήτης Επιχείρησης / Ελεύθερος Επαγγελματίας....
- Εισοδηματίας / Εκμετάλλευση Ακινήτων.....
- Οικιακά.....
- Συνταξιούχος.....
- Άνεργος.....
- Άλλο.....
- Δεν θέλω να απαντήσω.....

Ερώτηση 4η : ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ*

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- Τεχνική Σχολή
- ΤΕΙ
- ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα

Ερώτηση 5η : ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΣΧΕΣΗ ΣΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ;*

- Κάτοικος.....
- Προσωρινά φιλοξενούμενος.....
- Εργαζόμενος στην περιοχή.....
- Επισκέπτης (για αγορές, αναψυχή ,κοινωνική συναναστροφή , λοιπές επαγγελματικές δραστηριότητες πλην κύριας εργασίας).....

ΑΣΤΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

Ερωτήσεις σχετικές με την ανάπτυξη και την επίδραση των αστικών αναπλάσεων στην συνολική εικόνα της πόλης.

Ερώτηση 6η : Οι αναπλάσεις που έχουν συντελεστεί και όπως αυτές εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια στον παραδοσιακό πυρήνα αλλά και γενικότερα (αναπλάσεις παραλιακού μετώπου, πεζοδρομήσεις, διαπλάτυνση πεζοδρομίων , δίκτυο ποδηλατοδρόμων , διαμορφώσεις πλατειών , φωτισμός, δίκτυα , κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κ.λπ.) , θεωρείτε πως συνέβαλλαν στην βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης και σε ποιο βαθμό; *

- Πολύ Λίγο.....
- Λίγο.....
- Αρκετά.....
- Πολύ.....
- Πάρα πολύ.....

Παρακαλώ απαντήστε σχετικά με τις ειδικότερες επιπτώσεις σε κοινωνικό , οικονομικό, περιβαλλοντικό και πολιτιστικό επίπεδο των αστικών αναπλάσεων;

Παρακαλώ τσεκάρετε:

Ερώτηση 7η: Βελτιώθηκε σε αισθητικό επίπεδο η πόλη ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 8η : Οι αναπλάσεις ευνόησαν την πολιτιστική εξέλιξη της πόλης(μέσω εκδηλώσεων ,δρώμενων, δράσεων πολιτισμού) ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 9η : Πιστεύετε ότι οι αναπλάσεις συνέβαλαν στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 10η : Πιστεύετε ότι ο Τουρισμός και η επισκεψιμότητα στην περιοχή έχει αυξηθεί ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 11η : Θεωρείτε ότι η προσβασιμότητα στα ιστορικά μνημεία της πόλης έχει βελτιωθεί ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 12η : Πιστεύετε ότι μέσω των αστικών αναπλάσεων που έχουν συντελεστεί τα ιστορικά μνημεία της πόλης προστατεύονται και αναδεικνύονται ;*

Όχι όσο θα έπρεπε.....

Αρκετά.....

Απόλυτα.....

ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ερωτήσεις σχετικές με την επιρροή των αστικών αναπλάσεων στην Αστική κινητικότητα της πόλης.

Ερώτηση 13η: Πιστεύετε ότι τα έργα ανάπλασης (μονοδρομήσεις , κυκλοφοριακές παρεμβάσεις και ρυθμίσεις στο κεντρικό τμήμα) συνέβαλαν στην μείωση των κυκλοφοριακών προβλημάτων ;*

;

Δεν Συνέβαλαν καθόλου.....

Συνέβαλαν σε μικρό βαθμό.....

Συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό.....

Ερώτηση 14η: Θεωρείτε ότι οι θέσεις στάθμευσης καλύπτουν τις ανάγκες της πόλης; *

Ναι.....

Όχι.....

Σε μεγάλο βαθμό.....

Ερώτηση 15η: Χρησιμοποιείτε το ποδήλατο για μετακινήσεις στην πόλη ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 16η: Σε περίπτωση ύπαρξης ενός πιο ολοκληρωμένου και ασφαλούς δικτύου ποδηλατοδρόμων θα επιλέγατε το ποδήλατο ως μέσο για μετακίνηση στην δουλειά ή για άσκηση-ψυχαγωγία ;*

Ναι.....

Όχι.....

Ερώτηση 17η: Θεωρείτε ότι με τα έργα ανάπλασης η πόλη έχει γίνει πιο φιλική για περπάτημα

σε καθημερινή βάση ;*

Ναι.....

Όχι.....

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Ερώτηση 18η : Θεωρείτε ότι η κοινωνική διαβούλευση σχετικά με τις αστικές αναπλάσεις που συντελέστηκαν στην πόλη ήταν :*

Ανεπαρκής.....

Αρκετά επαρκής.....

Ικανοποιητική.....

Πολύ ικανοποιητική.....

Ερώτηση 19η : Πιστεύετε ότι ο αστικός σχεδιασμός στην πόλη της Ναυπάκτου ευνοεί την κοινωνική συνοχή (εξομάλυνση κοινωνικών αντιθέσεων , σύσφιξη κοινωνικών σχέσεων , δημιουργία αισθήματος ευφορίας στην πόλη , προώθηση της αίσθησης της κοινότητας και της ταυτότητας της πόλης κ.λπ.);*

Λίγο.....

Αρκετά.....

Πολύ.....

Πάρα πολύ.....

Ερώτηση 20η : Κατά την γνώμη σας ποιο από τα παρακάτω αποτελούν προτεραιότητα ως αστικές επεμβάσεις στην πόλη της Ναυπάκτου. (τσεκάρετε τρεις επιλογές)*

Δημιουργία νέων χώρων θέσεων Parking.....

Δημιουργία περισσότερων κοινόχρηστων χώρων

Αντικατάσταση παλαιών δικτύων ύδρευσης (σωλήνες αμιάντων).....

Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων μέσω αστικών Μονοπατιών.....

Βελτίωση των Υποδομών.....

Νέος λειτουργικός σχεδιασμός ποδηλατοδρόμου.....

Επικαιροποίηση Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου (Χρήσεων Γης) εντός της πόλης.....

Βελτίωση των χαρακτηριστικών της ως 'Έξυπνη Πόλη'.(καινοτομίες ,αξιοποίηση τεχνολογίας κ. λπ.).....